

KKn HALLINTONEUVOSTON v:n 1953 PÖYTÄKIRJAIN

R E K I S T E R I

<u>Kokous- aika</u>	<u>Edustajakokous</u>	<u>Sivu</u>
6. -7. 6.	KKn 37. edustajakokouksen pöytäkirja	
21. 2.	Ilmoitus edustajakokouksen paikasta	1
"	Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat	2
"	Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat	2
"	Edustajakokousalustuksen "Valistus- ja kasvatustyö- kysymyksiä" ponnet	5
20. 4.	Edustajakokouksen ohjelma	2 6
"	Esitys edustajakokoukselle KKn vuosimaksun mää- rämisestä	27
"	Eläkekassa Tuen maksuperusteiden tarkistaminen	27
5. 6.	Edustajakokousjärjestelyjä	45
"	Edustajavaltakirjojen tarkastus	46
"	Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttaminen ja ryhmähenkivakuutussummien tarkistaminen	46
12. 9.	Vuoden 1954 edustajakokouksen aika ja paikka ...	54
"	Vuoden 1954 edustajakokouksen alustukset	55
14. 12.	Vuoden 1954 edustajakokouksen alustus	79

Hallintoneuvosto

21. 2.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	1
20. 4.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	19
"	Toisen pöytäkirjantarkastajan valinta	19
"	Hallintoneuvoston lausunto johtokunnan vuosikerto- muksesta	25
"	Rochdale-ansiomerkkien myöntäminen	26
5. 6.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	45
"	Hallintoneuvoston asettamien tilientarkkailijoiden valinta	48
12. 9.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	53
14. 12.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	71

Kokous- aika	Johtokunta	Sivu
21.2.	Johtokunnan pöytäkirjat	10
20.4.	Johtokunnan vuosi- ja tilikertomus sekä hallintoneuvoston lausunto edellisestä	22 25
5.6.	Johtokunnan täydentäminen	48
"	Johtokunnan pöytäkirjat	49
14.12.	Johtokunnan jäsenten palkkio vuodeksi 1954	72
"	Johtokunnan jäsenten vaali vuodeksi 1954	72
"	Johtokunnan pöytäkirjat	82

KKn talous

20.4.	Tontin vuokraus Osuuskauppakoulun säätiölle	21
"	Tilikertomus v. 1952	25
"	Esitys edustajakokoukselle KKn vuosimaksun määräämisestä	27
"	Eläkekassa Tuen maksuperusteiden tarkistaminen	27
"	Palkkojen tarkistuksia	41
12.9.	Valitilintarkastuspöytäkirja	54
"	KKn julkaisujen tilaushinnat vuodeksi 1954	54
"	Selostus KKn toiminnasta	56
14.12.	Valitilintarkastuspöytäkirja	74
"	Eläkekassa Tuelle annettava sitoumus	75
"	KKn tulo- ja menoarvio vuodeksi 1954	77
"	Palkka-asioita	81

Osuuskauppakoulun Säätiö

20.4.	Tontin vuokraus Osuuskauppakoulun Säätiölle	21
-------	---	----

Henkilöasioita

20.4.	Toiminimenkirjoittamisoikeuden myöntäminen (V. J. Nurmio)	21
"	Johtaja K. Hyväriselle myönnettävä eläke	22
"	Johtaja Paavo Heinimon eronpyyntö ja siitä johtuvat toimenpiteet	39

<u>Kokous- aika</u>		<u>Sivu</u>
20. 4.	KKn johtovoimien uudelleen järjestelyt	39
"	Uusia nimityksiä	40
"	Liikkeenhoidollisen neuvonnan ja tilintarkastuksen johto KKssa	40
"	Muita järjestelyjä neuvontaosastolla	41
"	Palkkojen tarkistuksia	41
"	Johtaja Sulo Suortin valinta KKn toiseksi johtajaksi	43
5. 6.	Toiminimen kirjoittamisasioita	48
12. 9.	Viljelijä-lehden päätoimittajan nimeäminen	53
14. 12.	Asunto-osaston päällikön toimi	74
"	Toiminimenkirjoitus (E. Keinonen, A. Pulkkinen)	74

Suhde toisiin keskusjärjestöihin

21. 2.	Edustus OTKn vuosikokouksessa	4
"	Edustus Henki- ja Palo-Kansan yhtiökokouksessa ..	4
"	Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa	4
20. 4.	Eläkekassa Tuen maksuperusteiden tarkistaminen	27
5. 6.	Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa	49

Suhde ulkomaisiin keskusjärjestöihin

21. 2.	Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat	2
"	Edustus ulkomaisissa kongresseissa	3

KKn jäsenosuusliikkeet

20. 4.	Jokelan Okn KKn jäsenyydestä erottamisen peruutta- minen	20
"	Selostus osuusliikkeiden toiminnasta v 1952	33
12. 9.	Selostus osuusliikkeiden toiminnasta kuluvana vuonna	66

NM-toiminta

14. 12.	KKn NM-toimikunnan jäsenten vaali v:ksi 1954 ja puheenjohtajan palkkio	73
---------	---	----

<u>Kokous- aika</u>	<u>Osuuskauppaliitot</u>	<u>Sivu</u>
14. 12.	Osuuskauppaliittojen kokoukset v 1954	77

Asuntoneuvosto

14. 12.	Asuntoneuvoston jäsenten palkkio vuodeksi 1954..	72
"	Asuntoneuvoston jäsenten vaali vuodeksi 1954....	73

KKn organisaatio ja sisäisiä asioita

20. 4.	Johtaja Paavo Heinimon eronpyyntö ja siitä johtuvat toimenpiteet	39
"	Pääjohtaja Laakson muistio: KKn johtovimien uudelleen järjestely	39
	Uusia nimityksiä	40
	Liikk.hoidollisen neuvonnan ja tilintarkas- tuksen johto KKssa	40
	Muita järjestelyjä neuvontaosastolla	41
"	Palkkojen tarkistuksia	41
5. 6.	Johtaja Sulo Suortin valinta KKn toiseksi johtajaksi	43
12. 9.	KKn johtajiston työnjako	48
	Selostus KKn toiminnasta kuluvana vuonna	56

Pöytäkirja KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUS-
LIITTO (KK) ry:n 37. edustajakokouksesta,
joka pidettiin Helsingissä, Kauppakorkeakoulussa
6. ja 7. päivänä kesäkuuta 1953 alkaen ensinnäi-
senä kokouspäivänä kello 10.

Kokouksen osanottajiksi ilmoittautui 124 jäsenjär-
jestön äänioikeutettua edustajaa sekä 352 vara-
ja lisäedustajaa ynnä 17 kutsuvierasta, jotka kaik-
ki on luettu tähän pöytäkirjaan liittyvässä osan-
ottajaluettelossa. Muiksi osanottajiksi ilmoittau-
tui 193 keskusjärjestöjen ja osuusliikkeiden toimi-
henkilöä ja muuta osuuskauppaväkeä sekä 6 sanoma-
lehdistön edustajaa. Kaiken kaikkiaan osanottajiksi
ilmoittautui 692 henkilöä.

1. §

Edustajakokouksen avaus

Osuusliike Elannon henkilökunnan orkesteri johtajanaan kapellimestari
Lauri Saikkola esitti Erkki Melartinin Juhlanarssin sekä Hrinialyn
Csárdáksen.

Puheenjohtajan paikalle asettui KKn hallintoneuvoston puheenjohtaja tuomari
Väinö Tanner, joka hallintoneuvoston ja johtokunnan puolesta avasi
KKn 37. edustajakokouksen (Liite 1).

2. §

Edustajakokouksen laillisuuden vahvistaminen

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että kokouksesta on ilmoitettu Kuluttajain
Lehdessä ja Konsumentbladetissa 22. päivänä huhtikuuta ja 13. päivänä
toukokuuta; kiertokirje, joka sisälsi edustajakokouskutsun, on lähetetty
KKn jäsenosuusliikkeille 20. päivänä huhtikuuta; edustajakokoukselle an-
nettavat KKn hallintoneuvoston esitykset sekä KKn johtokunnan vuosikerto-
mus vuodelta 1952 on lähetetty jäsenliikkeille 4. päivänä toukokuuta.

Kun edustajakokous oli täten kutsuttu koolle KKn sääntöjen 20. §:n 1. koh-
dan ja 19. §:n 2. kohdan mukaisesti, edustajakokous keskuksiutettiin yksinmie-
lisesti totesi kokouksen laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi
(Liite 2).

Vahvistetaan edustajavaltuudet

KKn sihteeri Jorma Jalava esitti KKn hallintoneuvoston edustajavaltakirjojen tarkastuksesta edustajakokoukselle antaman lausunnon, joka kuului seuraavasti:

"KKn 37. edustajakokoukselle

KKn sääntöjen 17. §:n edellyttämää tarkoitusta varten on 122 KKn jäsenenä olevaa paikallista osuuskuntaa ja 4 keskusjärjestöä lähettänyt edustajavaltakirjansa tarkastettaviksi. Tarkastuksessa havaittiin, että kaikki valtakirjat ovat hyväksyttävissä kunnossa. Valtakirjoissa mainitut henkilöt on lueteltu KKn edustajakokouksen osanottajaluettelossa. Äänioikeutettuja edustajia on 126 sekä vara- ja lisäedustajia 529. Äänioikeutettujen edustajien yhteinen äänimäärä on 510 734.

Hallintoneuvosto ehdottaa edustajakokoukselle, että edustajakokouksen osanottajaluettelossa mainittujen edustajien edustajavaltuudet hyväksyttäisiin.

Helsingissä 5. päivänä kesäkuuta 1953
KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO
Hallintoneuvoston puolesta
Väinö Tanner Jorma Jalava "

Edustajakokous keskustelutta hyväksyi lausunnon ja vahvisti edustajavaltuudet (Liite 3).

Edustajakokouksen virkailijoiden vaali

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että KKn edustajakokouksen työjärjestyksen 3. §:n mukaan kokouksen avaajan toimiessa puheenjohtajana kokoukselle valitaan vähintään kaksi puheenjohtajaa ja kaksi sihteeriä, neljä äänenlaskijaa, joista yksi kokoonkutsujaksi, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja 5-henkinen kansliatoimikunta.

a) Puheenjohtajan vaali

Hallintoneuvosto ehdotti, että kokoukselle valittaisiin kolme puheenjohtajaa ja että puheenjohtajiksi valittaisiin Väinö Tanner Helsingistä, Toivo Mansner Lauritsalasta ja Herman Niskanen listä.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

b) Sihteerin vaali

Hallintoneuvosto ehdotti, että edustajakokoukselle valittaisiin kolme sihteeria ja että sihteereiksi valittaisiin KKn toimihenkilöt Jorma Jalava, Aarno Varheenniaa ja Onni Peltonen.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

Samalla ilmoitettiin, että sanomalehtisihteeriksi oli kutsuttu KKn toimihenkilö Ensio Heikkilä ja pikakirjoittajaksi OTKn toimihenkilö Joel Matin-salo.

c) Äänenlaskijain vaali

Hallintoneuvosto ehdotti, että kokoukselle valittaisiin neljä äänenlaskijaa ja että näiksi valittaisiin Paavo Solimo Porista, Toivo Irkamo Savonlinnasta, Matti Roiha Kajaanista ja Aarne Koskinen Kemistä. - Äänenlaskijain kokoonkutsujaksi ehdotettiin valittavaksi Toivo Irkamo.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

d) Pöytäkirjan tarkastajien vaali

Hallintoneuvosto ehdotti, että kokoukselle valittaisiin kolme pöytäkirjan tarkastajaa ja että näiksi valittaisiin Martta Salmela-Järvinen Helsingistä, Uuno Laakso Rajamäeltä ja Einari Koskinen Karkkilasta.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

e) Kansliatoimikunnan vaali

Puheenjohtaja ilmoitti, että työjärjestyksen mukaan kuuluu KKn sihteeri itseohjeutettuna jäsenenä ja kokoonkutsujana kansliatoimikuntaan, johon työjärjestyksen mukaan lisäksi kuuluu neljä muuta jäsentä. Hallintoneuvosto ehdotti, että kansliatoimikunnan muiksi jäseniksi valittaisiin Aarne Soinamo Tampereelta, A. J. Salminen Imatralta, Lauri Orell Turusta ja Toivo Äsvik Vaasasta.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

f) Vahvistetaan edustajakokouksen ohjelmaa

Puheenjohtaja ilmoitti, että esityslista on julkaistu esitysvihon sivuilla 3 ja 4. Hallintoneuvosto ehdotti, että esitysvihossa oleva esityslista hyväksyttäisiin.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

g) Päätetään edustajakokouksen työskentelyajoista

Puheenjohtaja ilmoitti hallintoneuvoston ehdottavan, että edustajakokous työskentelisi seuraavan aikajonon mukaisesti:

Lauantaina kesäkuun 6. päivänä

Kokous kello	10-12
Aamiaistauko kello	12-14
Kokous "	14-18

Sunnuntaina kesäkuun 7. päivänä

Kokous kello	9-12
Aamiaistauko "	12-14
Kokous "	14

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

h) Kutsuvieraiden esittely ja tervehdykset

Puheenjohtaja Tanner esitteli kutsuvieraat, minkä jälkeen nämä esittivät tervehdyksensä. Kutsuvieraat on lueteltu oheen liitettyssä osanottajaluettelossa ja heidän tervehdyksensä on esitetty kokonaisuudessaan yksityiskohtaisessa pöytäkirjassa (Liite 4).

Seurasi aamiaistauko kello 12-14.

Puheenjohtajaksi siirtyi kauppalaanjohtaja Toivo Mansner.

5. §

Johtokunnan vuosi- ja tilikertomus

Pääjohtaja Jalmari Laakso esitti johtokunnan vuosi- ja tilikertomuksen vuodelta 1952. Vuosikertomuksen johdosta käytiin vilkas yleiskeskustelu sekä myöskin keskustelua eräiden yksityiskohtien johdosta. Yksityiskohtaisessa keskustelussa edustaja Pertti Rapio Osuusliike Omasta esitti, että edustajakokous antaisi seuraavan julkilausuman:

" Koska osuuskauppaliike on saatettu tukemaan sellaista talouspolitiikkaa, mikä on ollut omiaan alentamaan vähävaraisten kansanosien elintasoa ja ostovoiniaa sekä lisäämään siten niitä vaikeuksia, joiden puristukseen osuuskauppaliike on joutunut, kehottaa edustajakokous osuuskauppaliikettä sanoutumaan irti tästä talouspolitiikan tukemisesta eikä antamaan niissä tapauksessa kannatustaan niille uusille työväestön elintason alentamissuunniteluille, joita ns. kustannustason alentamisen nojalla pyritään edelleenkin toteuttamaan. "

Tätä esitystä kannatti edustaja Lauri Orell Osuusliike Tarmolasta.

Äänestyskorttia nostamalla suoritettulla koeäänestyksellä edustajakokous suurella äänten enemmistöllä hylkäsi edustaja Rapon esityksen julkilausuman antamisesta.

Edustajakokous yksimielisesti hyväksyi johtokunnan vuosikertomuksen.

6. §

Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen

Puheenjohtaja Mansner esitteli johtokunnan tilikertomuksen vuodelta 1952 sekä tilintarkastajien sen johdosta antaman lausunnon (Liite 4).

Edustajakokous keskustelutta päätti tilintarkastajien ja hallintoneuvoston antaman lausunnon perusteella vahvistaa KKn tilinpäätöksen vuodelta 1952 sekä myöntää asianomaisille tilivelvollisille tili- ja vastuuvapauden.

7. §

Ylijäämän käyttäminen

Puheenjohtaja Mansner esitteli johtokunnan esityksen vuoden 1952 ylijäämän käyttämisestä, joka esitys oli seuraava:

Ylijäämästä, joka on	mk 6 784 844:-
menee sääntöjen 12. §:n mukaan vararahastoon puolet eli	" 3 392 422:-
	mk 3 392 422:-
Jäännös	" 33 264:-
sekä tulostilillä oleva	mk 3 425 686:-
eli yhteensä	=====

on edustajakokouksen käytettävissä sääntöjen 12. §:n edellyttämällä tavalla.

Jäännöksen johtokunta ehdottaa käytettäväksi seuraavalla tavalla:

Vararahastoon lisäksi	mk 357 578:-
Käyttörahastoon	" 3 000 000:-
Jätetään tulostilille	" 68 108:-
	mk 3 425 686:-
	=====

Jos johtokunnan ehdotus ylijäämän käyttämisestä hyväksytään, KKn rahat tulevat olemaan seuraavat:

Vararahasto
Käyttörahoasto

mk 41 900 000:-
" 7 500 000:-
mk 49 400 000:-
=====

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti päätti, että vuoden 1952 ylijäämä käytetään johtokunnan ehdottamalla tavalla.

8. §

KKn vuosimaksu

Pääjohtaja Laakso ilmoitti, että KKn edustajakokous päätti vuonna 1948;

antaa hallintoneuvostolle valtuudet tarpeen vaatiessa korottaa vv 1948, 1949 ja 1950 ja näkääli rahanarvon huonontuminen vielä senkin jälkeen jatkuu, toistaiseksi jäsenosuuoliikkeiden vuosimaksua, joka silloin oli 10 mk jäsentä kohti, ei kuitenkaan enempiä kuin elinkustannusindeksin nousu edellyttää;

että OTK maksaa vastaavina vuosina samansuuruisen jäsenmaksun kuin KKn jäsenosuuoliikkeet yhteensä;

että Henki- ja Palo-Kansan yhteinen vuosimaksu sanottuina vuosina on kymmenes osa siitä määrästä, jonka paikalliset osuuoliikkeet suorittavat, ja

että Hakan vuosimaksu vastaavina vuosina on edelleenkin 500 markkaa.

Tämän päätöksen perusteella hallintoneuvosto on vuosittain vahvistanut KKn vuosimaksun siten, että se nykyisin on 30 markkaa jäseneltä.

Nyt hallintoneuvosto ehdottaa,

että KKn vuosimaksu määrättäisiin vuodeksi 1954 edelleenkin 30 markaksi jäsentä kohti;

että OTK maksaa yhtä suuren jäsenmaksun kuin KKn jäsenosuuoliikkeet yhteensä;

että Henki- ja Palo-Kansan yhteinen vuosimaksu v 1954 on kymmenesosa siitä määrästä, jonka paikalliset osuuoliikkeet suorittavat sekä

että Hakan vuosimaksu on 5 000 markkaa.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti päätti vahvistaa KKn vuosimaksun vuodeksi 1954 hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti.

9. §

Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot sekä tilintar- kastajien palkkiot

a) Puheenjohtaja Mansner ilmoitti johtokunnan esittävän, että hallintoneuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkiota 2500 mk kokouksesta sekä päivärahaa matka- ja kokouspäiviltä niinkään 2500 mk kotipaikkakunnan ulkopuolelle tehtävistä matkoista sekä niille hallintoneuvoston jäsenille, jotka menettävät kokouksen johdosta päiväansionsa, maksetaan lisäksi 50 %:n erikoiskorotus päivärahalle. Matkakulut korvataan II luokan rautatietaksan ja I luokan laivataksan mukaan.

Edelleen johtokunta esittää, että hallintoneuvoston puheenjohtajan erikoispalkkio pidetään ennallaan eli 8000 mk kuukaudelta.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen ja vahvisti hallintoneuvoston palkkiot sen mukaisiksi.

b) Tilintarkastajien palkkiot

Puheenjohtaja Mansner ilmoitti hallintoneuvoston ehdottavan, että tilintarkastajille maksettaisiin sama palkkio kuin aikaisemminkin, nimittäin 15000 mk vuodessa sekä päivärahaa matka- ja tarkastuspäiviltä 2500 mk. Hallintoneuvoston asettamille tarkastajille esitetään maksettavaksi sama palkkio kuin vuositilintarkastajille. KH-tilintarkastajien palkkio esitetään maksettavaksi laskun mukaan.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen ja vahvisti palkkiot sen mukaisiksi.

10. §

Tilintarkastajien vaali

Puheenjohtaja Mansner ilmoitti, että sääntöjen mukaan on valittava viisi varsinaista tilintarkastajaa ja heille varamiehet.

Edustaja Veikko Helle esitti, että varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittaisiin KH-tilintarkastajaksi J.A. Lahdenperä Helsingistä sekä muiksi varsinaisiksi Penna Tervo, S.T. Lehnus ja Onni Hiltunen Helsingistä sekä heidän varamiehikseen edellämainitussa järjestyksessä Kalle Vuorinen Valkeakoskelta, Yrjö Riikinsaari Haminasta ja August Valta Helsingistä. Edustaja Orell esitti varsinaiseksi tilintarkastajaksi Erkki Wileniuksen Turusta sekä varatilintarkastajaksi Adan Malmun Kotkasta.

Puheenjohtaja Mansner totesi, että koska on esitetty ainoastaan viisi henkilöä varsinaisiksi tilintarkastajiksi ja neljä varatilintarkastajiksi, edustajakokous yksimielisesti katsoo mainitut henkilöt vaietuiksi varsinaisiksi tilintarkastajiksi sekä heidän varamiehikseen niinkään esitetyt neljä henkilöä. KH-tilintarkastajalle ei varamiestä valita.

Kokous päättyi kello 17.50.

Sunnuntaina 7.6. kokous alkoi kello 9.

Puheenjohtajana oli H. H. Niskanen.

11. §

Eläkekassa Tuen maksuperusteiden määrittäminen

Toimitusjohtaja Paavo Heinimo esitteli hallintoneuvoston ja johtokunnan ehdotuksen Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttamisesta esittäen edustajakokouksen hyväksyttäväksi seuraavan ponnien:

"Edustajakokous hyväksyy hallintoneuvoston esityksen Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttamisesta ja valtuuttaa hallintoneuvoston vahvistamaan kustannusten jakamisessa osuusliikkeiden kesken noudatettavan jakosäännön sekä antamaan - yhteistoiminnassa Eläkekassa Tuen hallintokuntien kanssa - asian hoitamiseksi tarvittavat ohjeet. Sanalla edustajakokous kehottaa kaikkia jäsenliikkeitä ottamaan Tuesta toimihenkilöilleen vanhuus- ja työvyöttönyyseläkevakuutuksen."

Asian johdosta käytiin laaja keskustelu, jonka kuluessa edustaja A. J. Salminen Osuusliike Imatrasta esitti, että eläkkeillä olisi edelleen säilytettävä yläraja ja että ylärajaksi määrättäisiin 720 000 markan vuosipalkkaa vastaava eläke. Edustaja U. Valjanti Osuusliike Keosta kannatti Salmisen esitystä.

Edustajakokous päätti äänestyskorttia nostamalla suoritettulla äänestyksellä 55 äänellä 44 vastaan asettaa eläkkeelle ylärajan siten, että 720 000 markan vuosipalkka on korkein eläkettä määrättäessä huomioon otettava palkka.

Tämän jälkeen edustajakokous yksimielisesti hyväksyi hallintoneuvoston ja johtokunnan esittämän ponnien.

12. §

Osuuskaupallisen valistustyön merkitys ja menetelmät

Osastopäällikkö Yrjö Kallinen esitteli alustuksen "Osuuskaupallisen valistustyön merkitys ja menetelmät". Alustuksen johdosta käytiin laaja keskustelu, jonka kuluessa edustaja L. Orelli Osuuskas Oskari Tammolasta teki alustuksen ponsiesitykseen eräitä muutosehdotuksia. Johdannon kolmas kappale ehdotettiin kuulumaan seuraavasti:

"Näistä syistä edustajakokous tähdentää, että valistustyön perustöitä, kuten valistusjuhlia, NM-toimintaa ja osuuskaupallista lehdistöä on pyrittävä kaikin tavoin kehittämään ja parantamaan niiden sisältöä paremmin vastaamaan työväestökerrosten yhteiskunnallisia ja aatteellisia pyrkimyksiä."

Toisen ponnin toinen ja kolmas lause ehdotettiin seuraaviksi:

"Tässä tarkoituksessa on KKn yhdessä toisten keskusjärjestöjen kanssa huolehdittava sopivien osuuskas- ja valistustietojen ja aatteellisuutta kohottavien elokuvien varaamisesta. KKta kehoitetaan järjestämään filmien hankinta siten, että se vastaa osuuskauppaliikkeen aatteellisesti terveen valistustyön tarpeita ja nykyajan vaatimuksia."

Viimeisen ponsi esitettiin seuraavaksi:

"Osuustoiminnallisten julkaisujen ensiarvoisen merkityksen huomioon ottaen on pidettävä huolta siitä, että Kuluttajain Lehti ja Konsumentbladeti saadaan sisällöltään paremmin vastaamaan osuustoimintaliikkeen yhtenäisyyden vaatimuksia ja tilataan niitä jäsenperheille jäsenliikkeiden hallintoelinten päätösten mukaisilla ehdoilla."

Ponsiesityksen viimeisen kappaleen viimeinen lause esitettiin seuraavaksi:

"Tämän vuoksi edustajakokous toivoo ja edellyttää niin hyvin perustettujen keskusjärjestöjenkin kiinnittävän valistustöihön tarpeellista huomiota ja edistävän sitä kaikin käytettävissä olevin keinoin kuultavien osuuskas- ja valistustyön sekä yhteiskunnallisen tietoisuuden kohottamiseksi."

Äänestyskorttia nostamalla suoritetuilla viidellä koeäänestyksellä edustajakokous suurella äänen enemmistöllä hylkysi edustaja Orellin muutosehdotukset ja hyväksyi hallintoneuvoston ja johtokunnan esittämän ponsiesityksen sellaisenaan.

13. §

Osuuskaupallisen kasvatustyön tarkastelu

Osastopäällikkö Eero Vuoristo esitteli alustuksen "Osuuskaupallisen kasvatustyön tarkastelu". Alustuksen johdosta käydyssä keskustelussa

edustaja Aarne Koskinen Kemin Osuuskaupasta teki ponsiesityksen kohtaan e) seuraavat muutosehdotukset:

"Poliittiset mielipiteet eivät saa aiheuttaa seulontaa henkilöiden valinnassa koulutus- ja harjoittelulinjoille eikä toimipaikkoihin sijoittelussa."

Ja edelleen lisäyksen:

"... nykyistä paremmin vastaamaan työtekevän väestönosan pyrkimyksiä, jotta se voisi vastata osuuskauppaliikkeenme yhä kasvavaa tarvetta."

Edustaja Iikka Myllyn ehdotuksesta suoritettulla nimenhuutoäänestyksellä edustajakokous hylkäsi 364 310 äänellä 103 778 ääntä vastaan 42 648 äänen ollessa poissa äänestyksestä edustaja Koskisen ensimmäisen ehdotuksen ja hyväksyi hallintoneuvoston ja johtokunnan ehdottaman ponsiehdotuksen.

Äänestyskorttia nostamalla suoritettulla äänestyksellä edustajakokous suurella äänenenemmistöllä hylkäsi edustaja Koskisen toisen esityksen.

14. §

Seuraavan edustajakokouksen paikka

Pääjohtaja Laakso ilmoitti hallintoneuvoston ehdottavan, että seuraava edustajakokous pidetään Helsingissä.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

15. §

Kokouksen lopettaminen

Puheenjohtaja Mansner lausui kokouksen lopettajaissanat.

Kokous päättyi kello 16.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Väinö Laakso

Antti Laakso

H. H. Viiskanen

Antti Laakso

Antti Laakso

Antti Laakso

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä *syys* kuun *15* päivänä 1953

Martha Salonen Lämmin

Rajamäellä *syys* kuun *16* päivänä 1953

Umpioo.

Karkkilassa *syys* kuun *23* päivänä 1953

Eino Karkinen

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksessa helmikuun 21. päivänä 1953 hallintoneuvoston huoneistossa, Mikonkatu 17, Helsingissä.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnä-oleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, Jaakko Piirainen, Oskari Lamminen, K.-A. Fagerholm (9-11. §§), Johannes Alanne, Eino Tainio, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Kalle Andersson, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipääsi, Jafet Heikkilä, J.V. Lotjonen, Erkki Leinonen, Evert Vakkari, Alvar Lundén, Pietari Salminen ja Toivo Salmio eli yhteensä 21 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet: Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K.L. Kulo, T. Hj. Långström, Eino Roine, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala ja Eino Heinivaara.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjattuna kirjeenä tammikuun 21. päivänä 1953 eli vähintään säädetty seitsemän päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista.

2. §

Ilmoitus edustajakokouksen paikasta

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan puolesta, että tämän vuoden edustaja-

kokous pidetään Kauppakorkeakoulun juhlasalissa.

Ilmoitus merkittiin keskustelutta pöytäkirjaan.

3. §

Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että kutsu edustajakokoukseen lähetettäisiin kotimaassa Kauppa- ja teollisuusministeriölle, Sosiaaliministeriölle, Helsingin kaupungille, Aravalle, SAK:lle, Työväen Sivistysliitolle, Pellervo-Seuralle, Suomen Pienviljelijäin Liitolle ja Pienviljelijäin Liitolle, Kotitalouskeskukselle sekä Työväen Urheiluliitolle.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta.

4. §

Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että kutsu edustajakokoukseen lähetettäisiin seuraaville ulkomaisille järjestöille: Kansainvälinen Osuustoimintaliitto, Pohjoismaiden Keskuskunta, Kooperativa förbundet, Norges Kooperative Landsforening, Faellesforeninger for Danmarks Brugsforeninger, Det Kooperative Faellesforbund i Danmark, Samband Isl. Samvinnufélaga, Co-operative Union, Co-operative Wholesale Society, Ltd., Scottish Co-operative Wholesale Society, Ltd., Zentralverband deutscher Konsumgenossenschaften m.b.H., Verband schweiz. Konsumvereine (V.S.K.), "Konsumverband" Zentralverband der österreichischen Konsumgenossenschaften, Grosseinkaufsgesellschaft österreichischen Konsumvereinen, Coöperatieve Vereniging u.a., Centrale der Nederlandse Verbruikcoöperaties, Société Générale Coopérative (Belgia), Fédération Nationale des Coopératives de Consommation (Ranska), Lega Nazionale delle Cooperative, Confederazione Cooperativa Italiana, "Sentrosojus" (Neuvostoliitto) sekä Kansainvälinen Työtoimisto.

Lammien: Ehdotuksesta puuttuvat kansandemokraattiset maat. Mielestäni Puolan, Unkarin ja Tšekkoslovakiain osuuskauppaliitoille on lähetettävä kutsu. Saamani tietojen mukaan Puolan jäsenyyden KOL:ssa pitäisi järjestyä seuraavassa KOL:n kongressissa. KKn edustajien pitäisi kannattaa sen hyväksymistä.

Leinonen: Kannatan Lammisen ehdotuksia erityisesti, koska olemme Puolan kanssa hyvissä kauppasuhteissa.

Laakso: Esitys on jonkin verran laajentunut aikaisemmasta, mutta sitä ei voida vastavuoroisuuden tähden välttää. Epäilen, ettei Puolan jäsenyys KOL:ssä voi tulla kysymykseen, koska sen jäseniksi hyväksytään järjestöjä vain niistä maista, joissa kansalaisilla on kokoontumislausunto- ja julkaisuvapaus.

Lamminen: Olen vähän eri mieltä pääjohtajan kanssa ns. vapaudesta. Minulla on sellainen käsitys, että Puolan osallisuus KOL:ään järjestyisi seuraavassa kokouksessa. Sen lisäksi tiedämme, että Puola on Suomen tärkeä kauppapartnari ja siksi Puolan osuustoimintajärjestö olisi kutsuttava edustajakokoukseen. Jos noudatetaan sitä periaatetta ettei meitä ole kutsuttu ensin ei tietysti päästä minkään uuden maan kanssa kosketuksiin. Meidän velvollisuutemme pienen maan järjestönä olisi ottaa ensimmäinen askel.

Kulo: Näitä kutsuja lähetetään hyvin laajalti, mutta sivuutetaan vakavalla tavalla maat, jotka ovat meitä lähinnä ja joiden kanssa maamme joutuu kanssakäyntiin. Se, että Suomi kutsuisi Puolan ja Unkarin edustajat, ei suinkaan olisi KOL:ää vastaan tähdättyä. Useat edustajat mm. Englannista, joiden kanssa jouduin käymään Puolassa olivat sitä mieltä, että Puolan jäsenyyttä KOL:ssä tullaan seuraavassa kokouksessa puoltamaan. Minun on todettava, että jos vapaudesta puhutaan, niin mistä sitä löytyy? Meidän ei pitäisi sivuuttaa maita, joiden osuustoiminta on mennyt suuresti eteenpäin. Puolassakin on osuustoimintaliikkeessä yli 6 miljoonaa jäsentä. Minusta tuntuisi oikealta, että hallintoneuvosto kiinnittäisi huomiota Lammisen esitykseen.

Tanner: Lamminen on tehnyt Leinosen kannattamana esityksen, että Puolan, Unkarin, Romanian ja Tšekkoslovakian osuustoimintaliikkeiden edustajat kutsuttaisiin KK:n edustajakokoukseen.

Toinen ehdotus on, että Suomen edustajat KOL:n keskuskomiteassa veloitettaisiin kannattamaan Puolan jäsenyyttä KOL:ssä.

Hallintoneuvosto hyväksyi äänestyksellä 13 äänellä 7 vastaan johtokunnan ehdotuksen.

5. §

Edustus ulkomaisissa kongresseissa

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että hallintoneuvosto myöntäisi sille, kuten aikaisemminkin, valtuudet nimetä edustajat ulkomaisiin osuustoiminnallisiin kongresseihin, sikäli kuin kutsuja niihin saadaan. Edustus tulee silloin kysymykseen edellä luetuissa maissa.

Lundén: Hyväksyn hallintoneuvostolle tehdyn ehdotuksen, mutta lausun toivomuksen, että edustajia lähetettäessä huomioitaisiin toinenkin ryhmitys ja että edustajat eivät aina olisi KK:sta, vaan otettaisiin huomioon myös maaseutu.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan ehdotuksen.

6. §

Edustus OTKn vuosikokouksessa

Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että KK:n varsinaiseksi edustajaksi OTKn vuosikokoukseen valittaisiin johtaja Paavo Heinimo sekä varaedustajaksi huoltopäällikkö K.L. Kulo.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta.

7. §

Edustus Henki- ja Palo-Kansan yhtiökokouksessa

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että KK:n edustajaksi Henki- ja Palo-Kansan yhtiökokouksiin nimitettäisiin maisteri Jorma Jalava ja varaedustajaksi herra Kalle Andersson.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta.

8. §

Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että KK:n edustajaksi Eläkekassa Tuen vuosikokoukseen valittaisiin johtaja T. Hj. Långström sekä varaedustajaksi kansanedustaja Elli Nurminen.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta.

Edustajakokousalustuksen "Valistus-
ja kasvatustyökysymyksiä" ponnet

Valistusosaston päällikkö Yrjö Kallinen esitti johtokunnan ehdotuksen ponsiksi alustukseen "Valistus- ja kasvatustyökysymyksiä" valistustyötä koskevalta osalta lausuen nim. seuraavaa:

Hallintoneuvoston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaan ensi edustajakokouksessa tulevat esille valistustyö ja kasvatuskysymykset. Nämä ovat olennaisesti niin eri asioita, että ne kulkevat alustuksessa omia latujaan.

Valistustyökysymyksiä koskettelevassa alustuksessa on pidetty silmällä ajan tarvetta, nimittäin sitä, että kaikissa suurissa laitoksissa - aatteellisissa, käytännöllisissä ja taloudellisissa - liike vihdoin tulee kehityksessään kohtaan, jossa se paisuu niin suureksi, että siinä helposti katoaa käsitys liikkeen alkuperäisestä tarkoituksesta ja päämäärästä, ja siitä uhkaa kadota se rakentava ja innostava henki, joka alussa niin selvästi ilmeni.

Tämä muutos johtuu asian luonteesta eikä sitä kannata edes valittaa. Liike paisuu, toimet spesialisoituvat, tulee uusia toimihenkilöitä, ja silloin on selvää, että kukin keskittyy omaan tehtävänsä ja suuri kokonaisuus helposti häipyä silmistä. Itse jäsenjoukon keskuudessa tapahtuu sama ilmiö. Pienempi jäsenkunta tuntee oman merkityksensä ja osuutensa, mutta kun mukana alkaa olla yli puoli miljoonaa jäsentä, tavallinen jäsen helposti tuntee oman osuutensa merkityksettömyyden, ja silloin vallitsee erilainen henki itse asiaakin kohtaan.

Meidän maassamme tämä kehitys ei vielä ole saanut vaarallisia muotoja, mutta esim. Englannissa asiaa on paljon pohdittu ja siellä on joudu tooteamaan, että liikkeessä nykyisin mukana olevat ja tärkeitä tehtäviä hoitavat nuoret liikemiehet tuhlaavat entisten polvien aatteellista perintöä sitä lisäämättä.

Meidän maassamme vanhempi polvi on tietysti saavuttanut selvän näkemyksen itse asian merkityksestä ja myös valistustyön merkityksestä, asian henkisestä puolesta, mutta ei ole ihme, jos nuoremmien polven keskuudessa alkaisi olla yksipuolista näkemystä. Siksi on paikallaan, että jälleen edustajakokouksessa tarkastellaan valistustyön merkitystä ja menetelmiä.

Menetelmiin kuuluu muutamia perusmuotoja, jotka johtuvat asian luonteesta ja pysyvät periaatteellisesti samoina, miten paljon niitä muodollisesti kehitetäänkin. Esim. sanomalehtä voidaan tietysti kehittää, mutta siitä huolimatta lehti oh ja pysyy lehtenä. Naisten keskuudessa tapahtuvalla toiminnalla on oma erikoistehtävänsä, mutta sitä voidaan

kehittää. Valistusjuhlat ovat ja pysyvät periaatteessa samoina juhlina, vaikka niissä on pyrittävä kehittämään uusia muotoja. Lisäksi on kiinnitetty erikoista huomiota filmiin, joka tulee yhä enemmän etualalle kaikessa sivistystyössä.

Kun johtokunnassa tarkasteltiin ponsiesitystä, tehtiin siihen muutamia korjauksia. Mm. naisten toiminnan kohdalla lausuttiin toivomus, että ponsilauselmaan olisi tehtävä lisäys naisten osuuden lisäämiseksi halintokunnissa. Sitä ei ole vielä lisätty, mutta se on erillisenä kappaleena ja voin sen esittää päätöslauselman yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Andersson: Alustus on tällä hetkellä, kuten aikaisemminkin, sangen ajankohtainen. Siitähan on jatkuvasti kokouksissa puhetta. Tämä on kyllä köyhä asiakirja, mutta alustajan puheenvuoron jälkeen se tulee paremminkin ymmärrettäväksi. Aatteellinen puoli tahtoo väkisinkin häipyä. Maamme edistysmielinen osuuskauppaliike ei todella vielä ole niitä mittasuhteita saavuttanut, että pitäisi aatteellista puolta lähten hylkimään. Päinvastoin viimeaikainen kehitys osuuskauppaliikkeesämme osoittaa selvästi, että meillä on liian vähän kiinnitetty huomiota aatteelliseen puoleen. En puhu nyt osuuskauppaliikkeen suoranaisista vihollisista, heitä ei valistaminen paranna, mutta viime vuosina on myös tullut paljon uusia jäseniä liikkeeseen ja niiden suhteen meidän on valistustyötä kehitettävä ja juuri siinä mielessä, että aatteellinen puoli selviäisi.

Alustuksen suhteen minulla on joitakin pikkuhuomautuksia, jotka eivät ole perustavia ja mullistavia, mutta kuitenkin tahtoisin niihin saada jonkin verran sitä henkeä, jota tässä alustuksessa pitäisi olla, ja myös että tässä tehdyt johtopäätökset olisivat sellaisia, että edustajakokous todella tahtoo valistustyötä niin johdettavaksi. Saanen asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehdä ehdotukseni.

Lundén: Olen erityisesti kiinnittänyt huomiota siihen ihmeelliseen tulokseen, ettei edistysmielisen osuuskauppaliikkeen valistustyömuotoa otettaisi käytäntöön nuorisojärjestöä. Jos olemme seuranneet Yhteishyvä, niin siinä varsin voimakkaasti kiinnitetään huomiota nuorison vetämiseen osuuskauppaliikkeen piiriin. Meillä ei ole mitään syytä jättää ennen kaikkea vähäväkisen luokan nuorisoa osuustoiminnallisen valistustyön ulkopuolelle. Jos katsomme opintokerhokysymystä asutuskeskusten kannalta, niin sitä voidaan harjoittaa TSL:n puitteissa, mutta maaseudulla nuorison kerhotoiminta on heikkoa. Siellä nähdäkseni edistysmielisen osuuskauppaliikkeen valistustyösaralla nuorison opintokerhotoiminta olisi paikallaan. Siellä olisi liikkeenhoitaja sopiva henkilö opintokerho-ohjaajaksi. Tällaisilla opintokerhoilla on mahdollisuudet päästä TSL:n jäseniksi, ja sitä kautta voidaan toteuttaa se, että TSL ottaisi ohjelmistoonsa osuustoiminta-asian. Kun vielä ajatellaan sitä, että TSL nauttii valtion apua ja että opiskelijoille jaetaan kursseilla tarvittavat kirjat, niin tätä tietä meidän osuuskauppallinen kirjallisuutemme löytäisi tiensä vähän laajemmalle kuin nykyisin. Pitäisin nuorison

opintokerhotoimintaa erittäin tärkeänä. En kannata erityisiä nuorisjärjestöjä.

Alanne: Valistustyötä on suoritettu osuuskauppaliikkeen piirissä koko sen olemassaolon ajan aivan samoin kuin kaikissa muissakin työväenliikkeen hallinnassa olevissa järjestöissä. Tämän valistustyön kautta järjestöt ovat luoneet voimakkaat osuusliikkeet, työväenliikkeen, ammattiyhdistysliikkeen. Valistustyön avulla on saatu sija käytännöllisessä ja valtiollisessa elämässä, mutta näyttää siltä, että valistustyö on tehonnut vain ensimmäisten vuosikymmenien ihmisiin. Nykyiset jäsenet ajattelevat, että liike on jo niin voimakas, että se menee itsestään eteenpäin. Siksi tällaisen tehostetun valistustyösuunnitelman luominen KK:n johtokunnassa on hyvin tervetullut asia, koska aatteellisuus on hyvin heikolla pohjalla ja varsinkin nuoremmat osuuskauppaväen keskuudessa olematonta. Sen vuoksi on tarpeellista valistustyökysymyksen yhteydessä kiinnittää huomiota osuuskauppaliikkeen palveluksessa olevan työväestön aatteellisuuden kasvattamiseen.

Esittäisin, että ensimmäisen kappaleen viimeiseen kohtaan otettaisiin tästä osuuskauppaliikkeen palveluksessa olevasta työväestöstä seuraava kappale: "Osuuskauppaliikkeen palveluksessa olevien toimihenkilöiden keskuudessa on osuuskauppaliikkeen menestykselle välttämättömän myönteisen mielialan kasvattamiseksi suoritettava periaatteellista valistustyötä edellä mainitun ohjelman puitteissa."

On tarpeellista, että tästä asiasta puhutaan ja sitä tähdennetään, koska se on osuuskauppaliikkeen menestykselle välttämätöntä.

Andersson: Kolmanteen kappaleeseen esittäisin lisäystä, niin että se tulisi näin kuuluvaksi: "Osuuskauppaliikkeen kasvu ja sen sekä taloudellisen että yhteiskunnallisen merkityksen lisääntyminen päinvastoin edellyttävät entistä voimakkaampaa ja syvällisempää osuustoimintaperiaatetta selvittävää valistustyötä".

Neljänteen kappaleeseen esittäisin jatkoa, joten se kuuluisi näin: "Näistä syistä edustajakokous tähdentää, että valistustyön perusmuotoja, kuten valistusjuhlia, NM-toimintaa ja osuuskauppallista lehdistöä on pyrittävä kaikin tavoin kehittämään niin, että ne palvelisivat mahdollisimman täydellisesti työtätekevän väestön valistustarpeita ja yhteiskunnallisia pyrkimyksiä."

Seitsemännen kappaleen ehdotan tällaiseksi: "Elokuvien osuutta valistus-, kasvatus- ja propagandatyössä sekä liikkeen omassa piirissä että elokuva-teattereissa on pyrittävä lisäämään. Tässä tarkoituksessa on KK:n yhdyessä toisten keskusjärjestöjen kanssa huolehdittava sopivien, aatteellisesti kasvattavien ja tietopiiriä avartavien elokuvien varaamisesta. KK:ta kehoitetaan harkitsemaan toimenpiteitä filmihankinnan saattamiseksi edellä mainittuja pyrkimyksiä vastaavalle tasolle."

Kallinen: Valistus- ja kasvaustyötä naisten keskuudessa esittelevän kappaleen loppuun esitettiin johtokunnassa lisäystä, jonka olen laatinut näin kuuluvaksi: "Naisten osuustoiminnallisten harrastusten elvyttämiseksi ja heidän asiantuntemuksensa saamiseksi entistä enemmän hyödyttämään liikettämme on pyrittävä lisäämään naisten osuutta hallintokunnissa ja luottamustehtävissä siten, että valinnat suoritetaan ennakkoluulottomasti ja silmällä pitäen vain henkilöiden kykyä, asianharrastusta ja soveltuvuutta kyseessä olevaan tehtävään".

Alanne: Kahdeksannen kappaleen loppulauseeksi ehdotan: "KK:ta kehoitetaan tutkimaan ja käyttämään soveltamaan naisten toiminnan eheyttämisen mahdollisuuksia alueittain tapahtuvan ohjauksen avulla."

Lamminen: Julkaisuisista sanotaan: "Osuustoiminnallisten julkaisujen ensiarvoinen merkitys huomioon ottaen on pidettävä huolta siitä, että Kuluttajain Lehti ja Konsumentbladet tilataan jokaiseen jäsenperheeseen". Tässä muodossa ollen se merkitsee pakkotilasta. Toivoin, ettei sanottaisi aivan näin jyrkästi, vaan jätettäisiin liikkeille vähän liikkuma-alaa. Ne, jotka haluavat, voivat lehden tilata. Jos se tällaisena hyväksytään, on siinä ristiriitaa. Esim. Elanto ei tilaa Kuluttajain Lehtä, koska sillä on oma lehti.

Alanne: Jäsenhankintarynnäköstä huomauttaisin, että se olisi kohdistettava vain osuuskauppaliikkeelle myötamielisiin henkilöihin.

Leinonen: Kannatan Alanteen tekemää ehdotusta. Viime vuosien aikana on jäsenhankinnassa lähdetty tielle, joka ei ole edistysmielisellet osuuskauppaliikkeelle terveellinen. Hallintoelimin kuuluvana minun täytyy sanoa, että jäsenvärväys Kainuun Osuusliikkeessä oli epätervettä siinä mielessä, että liikkeen värvättiin aivan vieraista piireistä ihmisiä, jotka heti vaalien jälkeen lausuvat, että koko osuuskauppaliike voitaisiin lakkauttaa. Nämä sanat lausui insinööri Laaksonen julkisessa kokoustilaisuudessa. Jäsenhankintaan nähdessä pitäisi kyllä olla jotakin järjestystä. Kannatan Alanteen esitystä.

Puheenjohtaja Tanner: Olisi lausuttava toivomus, ettei kerättäisi paperijäseniä.

Heikkilä: Kun lähdetään jäseniä hankkimaan, on vaikea nähdä heidän päältään, ovatko he kelvollisia vai kelvottomia. Yleisissä säännöissä on vaikeata ottaa tätä varten.

Puheenjohtaja Tanner: Hallintoneuvoston jäsenten tekemät ponsilauselman korjaus ehdotukset jäävät johtokunnan harkittaviksi.

Opinto-osaston päällikkö maisteri Eero Vuoristo esitteli saman alustuksen "Kasvatustyökysymyksiä" koskevan osan ponsiehdotuksen lausuen mm. seuraavaa:

Osuuskauppaliiikkeemme kasvatustyökysymyksiä selvittävän alustuksen ponsilauseлмааhdотus joka on hallintoneuvoston jäsenille jaettu pohjautuu edustajakokouksen v. 1933 asiassa tekemään päätökseen. Tämä ponsilauseлма lähinnä tarkoittaa asian eteenpäin viemistä tuolta pohjalta. Mitään varsinaisesti uusia kasvatustyömuotoja ei tähän sisälly. Kolmannella sivulla mainittu korkeampi pohjakoulutus avaa muotoja, joita on tarkoitus kehittää sisäoppilaitoksessa.

Vuoden 1933 jälkeen kehitettyjä muotoja, kuten "Taitava myyjä", maa-taloustarvikekauppa jne, ei mainita tässä, vaikkakin niitä on käsitelty alustuksessa.

Sisäoppilaitos merkitsee kuitenkin kasvatustyön saralla paljon uutta työtä, se merkitsee kasvatustyön saattamista uudelle pohjalle, koulutustoiminnan laajentamista, uusien muotojen käyttäntöön ottamista. Tässä mielessä vedetään esille hallintoelinten jäsenten koulutus, liikkeenhoitajien jatkokurssit ja korkeampi ammatillinen koulutus. Sisäoppilaitos merkitsee koulutuksen monipuolistumista, koska se avaa mahdollisuudet monenlaisien kurssien järjestämiselle. Se merkitsee opetustoiminnan tehostumista ja luovaa työtä. Sisäoppilaitokseen tulee tiloja tavarantuntemusopetuksen kehittämiselle, siellä on ravintola, opetuskeittio, tarjoilutiloja, en-tistä parempi harjoitusmyymälä ja somistamo. Tietysti myös filmin käyttö opetusvälineenä luo kokonaan uusia opetusmenetelmiä.

Alustuksessa käsitellään myös kirjeopistokurssien järjestämistä uudelle pohjalle, vaikkakaan sitä ei ole ponsilauselmassa mainittu.

Ponsilauselmassa mainitaan myöskin soveltuvuuskokeiden käyttämisestä nuoria toimihenkilöitä valittaessa. Siinä mielessä on asia jo pantu alulle, ja meillä on uudet soveltuvuuskokeet tekeillä, sillä v 1927 laaditut ovat jo vanhentuneet. Niiden käyttäntöön ottaminen merkitsee suurta parannusta.

Nämä kohdat ovat mielestäni tärkeimmät ja merkitsevät uutta suurem-massa määrässä.

Mitä neljännellä sivulla mainittuihin kustannuskysymyksiin tulee, voidaan olla eri mieltä siitä, onko tarpeellista ottaa sitä esiin Osuuskauppakoulun Säätiön nimissä. Kappale voitaisiin muuttaa myös seuraavaksi: "KK:n osuuskauppakoulun sisäoppilaitokseksi muuttumisesta aiheutuva kasvatus-me-nojen lisäys on peitettävä sisäoppilaitoksen rakennuksista ja kalustosta joh-tuvalta osalta perus- sekä keskusjärjestöjen tukitoimenpitein varsinaisten kurssikulujen jäädessä tähänastiseen tapaan KK:n suoritettavaksi."

Täin o ehdotti toimihenkilöiden valintakysymyksen yhteyteen lisättäväk-si "lahjojen ja kykyjen mukaan mielipidesuuntaan katsomatta".

Puheenjohtaja Tanner totesi, että Tainion lisäysehdotus merkittään pöytäkirjaan ja tulee johtokunnan harkittavaksi.

10. §

Johtokunnan pöytäkirjat

Sihteeri Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 15.12.1952 - 21.2.1953.

Pöytäkirjain johdosta syntyi keskustelua.

Tainio: Alavuden Osuusliikkeen johtajan erottaminen tuntuu hiukan hätköidyltä. Mitä menetelmiin tulee, niin Tuokkolan erottaminen otettiin asianomaisissa hallintoelimityksissä käsiteltäväksi, vaikkei sitä ennakolta ollut merkitty edes työjärjestykseen. Tuollainen toimenpide tuntuu peräti ihmeelliseltä, kun on kysymyksessä niinkin suuri asia kuin on osuusliikkeen toimitusjohtajan erottaminen. Syy, että hän on vanhan kansan osuuskäppäriä, on haettu, eihän siinä itse asiassa ole mitään pahaa. Mitä tulee niihin virheisiin, joita häntä vastaan on esitetty, on mainittava, että niiden tarkastajien, joiden kertomuksen perusteella lopullinen ratkaisu suoritettiin, oli itsensä myönnettävä, että KK:n neuvontaosaston kirjelmään oli annettu täysin selvä vastaus. Liikkeen varaston inventaariolaskelman viivästymiseen todettiin myös KK:n neuvontaosaston olevan osaltaan syyllinen. Mitä tulee liikkeen kirjanpitäjän tekemiin virheisiin, oli liikkeen johto jo v 1951 ottanut yhteyden KK:n johtoon ja neuvontaosastoon ja tiedustellut uutta kirjanpitäjää. Neuvontaosastolta vastattiin, ettei ammattitaitoisia kirjanpitäjiä ollut saatavana. Liikkeen johtaja on toiminut 15 vuotta, ja liikkeen toiminta on sinä aikana ollut hyvä ja kohonnutkin entisestään. Nämä seikat huomioon ottaen tuntuu ihmeelliseltä, että tälle erottamisen tielle lähdettiin niin pikaisesti. Mielestäni asiasta olisi pitänyt käydä perusteellisempia keskusteluja. Tällainen menettely on valitettavaa ja toivoisin, että vastaisuudessa sellaista pyrittäisiin välttämään.

Leinonen: Kiinnittäisin huomiota samaan tapaukseen. Minua ihmetyttää suuresti johtaja Kuoppalan lausunto Tuokkolasta. Vuosi sitten olin neuvotteluissa johtajien Heinimon ja Kuoppalan kanssa Kainuun Osuusliikkeen kaupallisen johtajan toimen täyttämiseksi. Tällä esitettiin Tuokkolea, joka kyllä silloin olisi pystynyt kyseisen toimen täyttämään. Kun Kainuun Osuusliike on Alavuden Osuusliikettä paljon suurempi, niin Kuoppalan nyt antama lausunto ihmetyttää. Epäilen, että Alavuden Osuusliikkeen vaalit ovat vaikuttaneet tähän kannanottoon. Kyllä tuontapaisia toimenpiteitä pitäisi koettaa välttää eikä saada aikaan riitaisuuksia. Osuusliike Kansan tapaukset ovat osoittaneet, ettei olla oikealla tolalla, jos tuotelle mennään. Tässä on hyvin paljon Kuoppalan osuutta, samoin Hei-

nimon. Nämä herrat muistanevat, että Tuokkola olisi kelvannut Kainuun suurliikkeen johtajaksi, mutta nyt hänestä ei tunnu olevan paljon pienemmässäkään liikkeessä hyötyä.

Osuusliike Suupohjan kirjelmän, joka on osoitettu hallintoneuvostolle, suhteen johtokunta on katsonut parhaaksi menetellä niin, että se esitetään vain pöytäkirjojen luvun yhteydessä. Ehdotan, että kirjelmä kuitenkin esitettäisiin täällä, minkä jälkeen asiaan voidaan palata.

Heinimo: Alavuden asiassa esitetään kovin toisarvoisia asioita. Alavuden Osuusliikkeen hallintoneuvosto on ollut huolestunut siitä, että liikkeen asiat eivät tule kunnolla hoidetuiksi. Sen jälkeen on valmistunut tilinpäätös, joka osoittaa tappiota yli 8 mmk:n. Täyttä selvyyttä ei ole, mistä tappio johtuu. Hallintoneuvostolla on kuitenkin ollut täysi syy huolestumiseen. KK lähetti jo neljättä vuotta sitten osuusliikkeelle kirjelmän, jossa se katsoi, ettei Tuokkola pystynyt tehtävänsä, mutta kirje ei aiheuttanut silloin mitään toimenpiteitä. Siitä kai kuitenkin osittain johtuu, että hallintoneuvosto on nyt katsonut välttämättömäksi saattaa asiat järjestykseen. Mitä tulee siihen, ettei olisi noudatettu tarpeellisia muotoja, ei siinä suhteessa tietääkseni ole mitään moitteiden sijaa, vaan asiat on käsitelty siten kuin tällaiset asiat sääntöjen mukaan on käsiteltävä.

Lamminen: Kannattaisin Leinosen tekemää esitystä, mikäli se koskee Suupohjan Osuusliikkeen kirjelmän lukemista, koska se on hallintoneuvostolle osoitettu.

Andersson: Osuusliike Kansan rakennuskysymys on ikävä juttu, oikeastaan arvovaltakysymys koko edistysmieliselä osuuskauppaliiikkeelle, KK:lle ja keskusjärjestöille. Meillä oli tilaisuus käydä syksyllä katso-massa rakennuspohjaa ja olimme kaikki siinä uskossa ja toivossa, että siitä tulee piirustusten mukainen, komea 6-kerroksinen liike-talo. Nyt on kuitenkin asiat viety siihen, että vain sokkeli on valmis ja siinä se seisoo. Rakennuksen ympäristössä on tavattoman suuria mainoksia "Me säästämme". Se herättää huomiota, kun tiedetään, että suuri rakennustyö on ollut käynnissä, mutta nyt se on keskeytetty. Se on vaikuttanut myöskin muulla tavoin. Pöytäkirjan yhteydessä luettiin mm. toimitusjohtajan eronpyyntö. Asia on kai vastoin hänen omaa tahtoaan la-vastettu niin, että siihen olisi hallintokuntien erimielisyys suurimpana syynä. Olen sitä mieltä, että rakennuspuhissa sattuneet vastoin-käymiset ovat sittenkin hänen herkkään mieleensä vaikuttaneet kaikkein pahimmin ja pakottaneet ottamaan ratkaisevan askeleen. Mitä lehtikirjoituksiin tulee, niin ne eivät olleet kohdistettuja toimitusjohtajaa vastaan, vaan "nyrkki pöytäan" sakkia vastaan. Näin ollen katson, että tietoisesti on lähdetty sille tielle, että kommunistien osuus olisi kokonaan syynä siihen, että Haapala jättää paikkansa.

Samoin pöytäkirjan yhteydessä oli Kuoppalan lausunto, jossa hän mainit-si sosiaalidemokraattien olleen heti valmiit yhteistyöhön, mutta kommu-

nistien luvunneen antaa viikon kuluttua vastauksensa. Kuoppala sai sen vastauksen kyllä heti, sillä eihän kommunisteilla ole mitään hedelmällistä yhteistyötä vastaan. Ei meidän tahollamme ole tarvittu mitään viikon miettimisaikaa, vaan olemme siihen joka päivä valmiit ja osallistumme siihen vointimme mukaan.

Mitä liikkeen katastrofaaliseen tilaan tulee, niin siihen on vienyt vakauttaminen. Työttömyys on kesästä lähtien lisääntynyt suuresti ja vaikeasti luonnollisesti sen, että myynti laski ja liikkeen tulos samassa suhteessa aleni. Nyt esitetään molempien ryhmittymisten taholta tiukka vaatimus, että toimitalon rakentamista on jatkettava kaikista huolimatta, sillä mitä enemmän aikaa kulutetaan, sitä suuremmassa määrin vähenee kuluttajien luottamus liikkeeseen. Toivoisin, että tähän seikkaan kiinnitettäisiin keskusjärjestöjen taholta entistä suurempaa huomiota ja yritettäisiin saada toimitalon rakennustyöt käyntiin.

L a a k s o : Alavuden Osuusliikkeen suhteen on syytä mainita, että samantapaisia liikkeenjohtajan erottamisia tapahtuu aika useasti, oikeastaan valitettavan useasti. Omituista on, että nimenomaan tästä tapauksesta nostetaan suuri hälinä. Kun henkilö kyvyttömyyden takia joutuu jättämään paikkansa, ei siitä ole syytä liiaksi keskustella, jos kuten tässäkin tapauksessa tulokset ovat osoittaneet, mihin asianomaisen henkilön liikkeenjohtajana on jouduttu. Ihmeellistä on, että siitä tehdään poliittispolitoin asia. Useimmissa tällaisissa tapauksissa mies tekee itse johtopäätökset ja luopuu ajoissa paikastaan. Se, että johtaja Tuokkolaa rohjettiin suositella kaupalliseksi johtajaksi Kainuun Osuusliikkeeseen, johtui siitä, että siellä hänellä olisi ollut muita taitavia johtajia yläpuolellaan ja rinnallaan, joten KK:ssa oli syytä uskoa, että hän olisi tässä työssä voinut menestyä. KK:lla puolestaan ei ollut osuutta asiaan sen ratkaisuvaiheessa eikä osuusliikkeen hallintoneuvostolla poliittisia syitä erottamistoimenpiteeseen.

Mitä tulee Osuusliike Suupohjan kirjelmään, on se sisällöltään niin tokerö, ettei sillä haluttu alentaa KK:n hallintoneuvostossa käsiteltävien asiain tasoa, mutta jos se välttämättä halutaan kuulla, voidaan se täällä esittää. On vain kummallista, että osuusliike, jonka jäsenistö ei näytä ymmärtävän osuuskauppalikkeesta paljon mitään, yrittää antaa viisaita ja hyviä neuvoja keskusliikkeille. Tällaista kirjelmää ei voi ottaa vakavaasti. KK:lle tulee aikojen kuluessa useita kirjeitä, jotka on osoitettu hallintoneuvostolle, koska lähettäjät ei tiedä, kenelle hänen oikein pitäisi kirjeensä osoittaa, mutta joita ei siitä huolimatta esitetä hallintoneuvostolle, koska ne eivät kuulu sen käsiteltäviin.

Osuusliike Kansan asia on valitettavan vakavalla ja vaikealla kannalla. Sen toiminta on ollut tappiollista, sillä on suuri rakennusyritys juuri alkamisasteella ja sen sisällä vallitsevat ikävällä tavalla vaikuttavat ristiriidat. Johtajan ero on luonnollisena seurauksena juuri viimeksimainitusta syystä. Hän aloitti toimintansa vakavassa mielessä, hä-

13

nella oli hyviä toiveita siitä, että saisi jotakin positiivista aikaan. Hän on kuitenkin joutunut huomaamaan täysin pettyneensä, ja kun hän ei ole saanut hallintokunnilta tarvitsemaansa tukea, hän on tehnyt ainoan mahdollisen oikean johtopäätöksen tilanteesta. KK:ssa yritettiin olla hyväuskoisia vielä viime vaiheessa ja järjestää asiat paremmalle kannalle, niin että ristiriidat olisi voitu tasoittaa, johtaja jäädä paikalleen ja saada aikaan työrauha. Johtaja Haapala ei kuitenkaan katsonut voivansa enää jatkaa siellä työtään, varsinkin kun jonkinlaisen sovinnontekokokouksen jälkeen Satakunnan Työ, jonka päätoimittaja on osuusliikkeen johtokunnan jäsen, julkaisi erittäin tärkeän kirjoituksen Kansan asioista, joka ei voinut olla herättämättä levottomuutta. Tähänastisen osuuskapallisen urani aikana en muista tähän tapaukseen verrattavaa nähneeni. Tästä kaikesta huolimatta on kuitenkin vakavasti ja velvoittavassa mielessä yhdyttävä toivomukseen, jonka Andersson lausui: Porissa on asiat saatava järjestykseen, työrauha aikaan sekä päästävä siihen, että vaativa rakennusyritys voidaan toteuttaa. Rakennustöiden keskeyttäminen on raskas isku Kansalle, sillä liikkeellä on tässä yrityksessä jo nyt kiinni 60 mmk, mikä on miltei kokonaan hukkaan heitettyä, mikäli rakennustöitä ei jatketa. Olisi toivottavaa, että asiain hoito saataisiin muuttumaan ja tähänastinen ärsyttävä tapa hoitaa ja käsitellä niitä saataisiin loppumaan. Ei ole uskottavaa, että siitä on kummallekaan puolelle hyötyä.

Viimeksi tapahtunutkaan asiain käsittely Osuusliike Kansan hallintoneuvostossa ei johtanut mihinkään tulokseen. Olisi ollut toivottavaa, että siellä olisi voitu yhtyä suunnitelmaan, joka KK:n taholta on esitetty. Kun niin ei käynyt, pitkistyy johtajakysymyksen ratkaisu joitakin kuukausia, ja rakennusasia tulee yhä kriittisempään vaiheeseen. Toivoisin, että Porissa kaikki ne piirit, jotka voivat vaikuttaa asian tervehdyttämiseen, panisivat voimansa liikkeelle, jotta nykyisestä kurimuksesta päästäisiin.

Jalava luki Osuusliike Suupohjan kirjeen.

Leinonen: Kyllä KK:n toimenvälitysosasto on jollakin lailla vilpillinen, kun sitä vielä tukee pääjohtajan lausunto Tuokkolan esittämässä Kainuun Osuusliikkeen hoitajaksi. Millä tavoin te täällä oikein asioita hoidatte? Jotakin vilppiä on tapahtunut, kun näin olisi asiat järjestetty.

Osuusliike Kansan kohdalla täytyy sanoa, että siihen on vakauttamisella osansa. Ei pidä myöskään unohtaa, että riidalla, jota Kansassa on käyty, on osuutensa tähän tulokseen. Olemme osoittaneet, että riita ei tule vaikuttamaan edullisesti yleensä osuuskapalliikkeeseen. Nyt meillä on konkreettiset tapaukset todistamassa, mihin tällaiset riidat vievät. Alavuden tapaus on samanlainen, joskin pienempi.

Mitä Osuusliike Suupohjan kirjelmään tulee, ei se niin tökerö ole, kyllä siitä tulee lipsahduksia korkeammissakin portaissa. Jos nyt kokouksen nimitys on väärä, niin ei se niin suuri asia ole. Kirjelmässä on asiat tuotu oikeassa järjestyksessä esille. Esitän, että Suupohjan kirjelman

perusteella KK:n johtokunta esittäisi ensi KK:n edustajakokoukselle, että tältä kohdalta KK:n säännöt muutettaisiin entiselle kannalle.

Lamminen: Kiinnittäisin myöskin huomiota tähän Osuusliike Suupohjan kirjelmään. Ei se millään tavoin tokerö ollut, vaan hyvinkin asiapi-
toinen. Sääntöjen muutosasia on tärkeä. Sitä ei saada ensi edustajako-
koukseen, mutta eikö hallintoneuvosto voisi velvoittaa johtokuntaa teke-
mään asiasta esityksen sitä seuraavaan edustajakokoukseen. Tämähän
on yksi kaikkein tärkeimpiä riitakysymyksiä. On selvää, että pidämme
asian esillä siksi, kunnes kansanvaltaisuus tulee uudelleen voimaan. Yh-
dyn Leinoseen, että meidän sääntömme on muutettava entiselle kannalle.

Mitä tulee Osuusliike Kansan asiaan, niin se on ikävässä vaiheessa. Se
juontaa alkunsa menneiltä vuosilta, ja olemme riidelleet siitä täällä en-
nenkin. Torven aikana menivät asiat kohtalaisen hyvin, silloin olivat
tilinpäätökset voitollisia. Kyllä tässä jotakin rakentavaa pitäisi saada
aikaan. Enemmistön pitäisi huomata, ettei asioita tällä tavoin eteenpäin
viellä. Asiaa voisi edistää se, että myös johtoportaan vähemmistö
tulisi edustetuksi. Pitäisi järjestää siten, että SKDL:n jäsenistö saisi
uudelleen luottamuksen liikkeen johtoon, jota se tällä hetkellä ei tunne.

Heikkilä: Porin tapauksen yhteydessä ilmenee, mitä poliittinen risti-
riita osuusliikkeen sisällä vaikuttaa. Kun suuri pääomia kysyvä raken-
nustyö on meneillään, niin ristiriidat ovat jo rakennustyön yhteydessä
valitettavat, mutta eivät vain sen aikana, vaan vuosikymmeniä sen jälkeen-
kin. On vaikea löytää kaikkiin liikkeisiin pystyviä miehiä, Ainoa, mitä
voimme tehdä, on koettaa välttää poliittisia ristiriitoja.

Kuoppala: Kun Tainio puhui neuvontaosastosta ja yritti tehdä sen osa-
syylliseksi Alavuden Osuusliikkeen heikkoon tulokseen, voidaan mainita,
että neuvontaosasto lausui asiasta käsityksensä jo v 1949. Käsitykset
eivät sen jälkeen ole millään lailla muuttuneet. Se, että asiat ovat ke-
hittyneet tarkastuskertomuksen osoittamaan suuntaan, ei ole osaston vi-
ka, vaan liikkeen johdon. Emme voi laatia tilinpäätöstä, jonka perusteet
on jätetty hoitamatta.

Mitä siihen tulee, että olisimme joutuneet vetämään jotakin sanottua ta-
kaisin, ei se pidä paikkaansa. Osastomme tarkastajat ovat todenneet,
että maatalousosaston tulos oli suuresti tappiollinen. Toimitusjohtaja
olisi voinut tarkastajien liikkeessä ollessa tarkistaa tuloksen, mutta siitä
ei tehty. Jos taas osuusliike tahtoo saada kirjanpitäjän, niin ei meillä
niitä ole varastossa. Tapana on ilmoittaa paikka haettavaksi, minkä jälkeen
nailta tulee hakijoista suositus.

Mitä tulee Tuokkolan suosittelemiseen Kainuun Osuusliikkeeseen, en muis-
ta aivan tarkkaan, ketä hakijoita kaupallisen johtajan toimeen oli. Niitä
ei ollut paljon, sillä pätevät henkilöt eivät halunneet paikkaa hakea, koska
aikaisempaa toimen hoitajaa käsiteltiin siten, ettei hän voinut siellä olla.
Tietysti meidän oli esitettävä pätevin hakijoista ja kysyttävä, kelpaako tä-

mä teille. Se, että Tuokkola ei kelvannut, osoitti tervettä mieltä.

Tainio: Alavuden Osuusliikkeen toiminnasta haluaisin sanoa, että kun Tuokkola v 1937 otti liikkeen vastaan, käytiin taistelua porvarien kanssa, ja liike oli huonossa asemassa. Seudulla perustettiin uusi porvarillinen osuusliike, joka toimii rinnalla. V 1943 Alavuden Osuusliikkeeseen liitettiin Sydänmaan Osuuskauppa, joka jo silloin oli konkurssikypsä. Tämä vaikeutti tietysti liikkeen toimintaa. Liikkeellä on ollut hyvin paljon vaikeuksia ja sen johdossa on ollut hankala toimia.

Mitä kirjanpitäjän toimeen tulee, ei tietääkseni ole väärin, että asiasta neuvotellaan KK:n toimenvälityksen kanssa. Ammattitaitoisia kirjanpitäjiä ei ollut saatavana. Se, että toimitusjohtaja nyt on erotettu niin kiireesti, ettei asiaa edes ollut otettu hallintoneuvoston työjärjestykseen, osoittaa, että asiassa on jotakin outoa.

Mitä muuten tulee rakentavaan yhteistyöhön yleensä, ei se synny siten, että toinen ryhmytys lyö nyrkkiä pöytään ja toinen puoli taipuu ja alistuu. Se on sitä paljon puhuttua diktatuuria. Näin on menetelty Kansassa, niin nähtävästi aiotaan menetellä Alavudella. Seuraukset ovat sellaiset kuin nyt on nähtävissä. Se ei kuitenkaan ole rakentavaa yhteistyötä, joka vie liikettä eteenpäin.

Tiedustelen vielä, millainen firma Psyko-Työ on, mitä sille annetaan tutkittavaksi ja minkä takia?

Andersson: Laakso mainitsi, että oli valitettavaa, etteivät Osuusliike Kansan hallintoelimet ottaneet onkeensa täältä tehtyä esitystä uudeksi toimitusjohtajaksi. En pidä sitä ollenkaan valitettavana, jos tahdotaan saada aikaan rakentava yhteistyö. Hänet tunnetaan jo vanhastaan "nyrkki pöytään" tyylistä, ja jos keskusjärjestöjen taholta ajatellaan häntä toimitusjohtajaksi, ei siitä tule mitään. Siksi esitimme keskusjärjestöjen edustajille, että olisi parasta rauhallisuuden edistämiseksi löytää joku toinen. Porissa on yleisenä mielipiteenä, ettei siitä miehestä ole liikkeen rauhoittajaksi.

Tällä on mainittu niistä neljästä tuhannesta osuusliikkeen vihollisesta, jotka liikkeeseen on vedetty vuoden 1950 vaaleja varten ja pelkään, ettei niidenkään kohdalla ole mitään rauhoittumista toivottavissa. Jos tällaista politiikkaa harrastetaan jatkuvasti, pelkään että liike toisensa jälkeen menee samaa tietä kuin Kansa. Ei sellaisilla keinoilla, joita joissakin liikkeissä on käytetty vetämällä porvarit mukaan, saada aikaan rauhallista yhteistyötä.

Kiiskinen: Kiinnitän huomiota Suupohjan kirjeen yhteydessä Laakson lausuntoon, kun hän mainitsi kirjeen olevan sisällöltään niin heikon, ettei sitä kannata hallintoneuvostolle esittää. Hän mainitsi, että jäsenistö ei ymmärrä osuuskaupallisista asioista yhtään mitään. Minusta KKn pääjohtajan paikalta tällainen lausunto on loukkaava ja antaa väärän kuvan

Suupohjan jäsenistöistä, joka on ymmärtänyt viime edustajakokouksen sääntö päätöksen oikealla tavalla. Kyllä kirjelmä oli oikeutettu ja lähetetty oikeaan paikkaan. Yhdyn Leinosen ja Lammisen käsitykseen, että hallintoneuvoston olisi esitettävä tämä sääntöjen kohta uudelleen edustajakokouksen käsiteltäväksi.

Mitä tulee tilanteeseen Kansassa, josta täällä on käytetty useita puheen- vuoroja, niin se osoittaa todella, mihin "nyrkki pöytään" politiikka on johtanut. Sen takia pätevä osuusliikkeen johtaja saatiin lähtemään. Tilalle on saatava mies, joka pääsee parempiin tuloksiin. Tähänastinen politiikka on osoittautunut virheelliseksi ja tulokset ovat nähtävissä. KK:n taholta olisi kyllä syytä vakavasti puuttua viime tapauksiin ja Poriin olisi saatava pätevä mies, jonka molemmat ryhmitykset voivat hyväksyä. Rakennustyö keskuksitoimitalon aikaansaamiseksi olisi saatava onnelliseen päätökseen.

Roinen: Osuusliike Kansan tapauksessa on edesvastuuttomuutta esittävät se ryhmä, joka siellä tällä hetkellä on enemmistönä. Samaa edesvastuuttomuutta oli KK:n hallintoelimiissä, kun ne tahtoivat saada Torven pois. Kun tästä menettelystä on nyt tällaiset seuraukset eivätkä uudet jäsenet ole pystyneet viemään liikettä eteenpäin, niin hallintoelinten enemmistön taholta pitäisi vakavasti harkita sitä, että lusikka on otettava kauemaiseen käteen. En tiedä, miten Oulussa ovat nyt asiat, mutta jos sielläkin enemmistö käyttäisi oikeuksiaan, niin tiedätte kyllä, mihin silloin jouduttaisiin. - Kansan kohdalla pitäisi löytää vakava ratkaisu, jossa otetaan huomioon myös nykyisen vähemmistön kanta.

Alanne: Jäsenhankintarynnäköön toimeenpanon suhteen lausun sen toivomuksen, että luovuttaisiin nyt monessa liikkeessä käytännössä olevastavasta ja suunnattaisiin jäsenten hankinta vain osuuskauppaliikkeelle suopeisiin henkilöihin. On nimittäin tapahtunut, että on värvätty vaalikarjaksi henkilöitä, jotka käyvät ehkä äänestämässä, mutta muuten tekevät työn hankalammaksi moittimalla osuuskauppaliikettä. Tällaista jäsenistöä ei ole syytä värvätä, vaan rynnäkö on kohdistettava sellaisiin piireihin, jotka ovat osuuskauppaliikkeelle myönteisiä.

Laakso: Psyko-Työ on laitos, joka suorittaa mielipidetutkimuksia Gallup-järjestelmän perusteella. Sillä on laaja koneisto, useita satoja vastaajia kaikista väestöpiireistä, kaikista poliittisista ja ammattiryhmittä jne. Se pyrkii ottamaan objektiivisesti selvälle, mitä jostakin asiasta ajatellaan ja mikä on yleinen mielipide. On syytä mainita, että toinen osuuskauppaliike käyttää Gallup-laitosta mielipidetiedustelijanaan. Psyko-Työn ovat perustaneet eräät kansanvaltaiset järjestöt, mm. KK ja SAK. Me annamme laitokselle kysymykset, joiden perusteella se suorittaa mielipidetutkimuksen. Siten saadaan tietää suuren yleisen käsitys asioista. Näistä tutkimuksista on meille ollut hyvin paljon ohjausta kasvatus-, neuvonta- ja valistustyössä. Voimme kysellä heikkoja kohtiamme, ja tutkimus antaa objektiivisen ja selvän arvostelun niistä. Yhden tutkimuksen hinta on 41 000 markkaa, ja huomioon ottaen koneiston laa-

juuden ja tehtävän erikoisuuden, sitä ei ole pidettävä kalliina.

Osuusliike Suupohjan tapauksen yhteydessä ihmettelen hallintoneuvoston jäsenen Kiiskisen kysymyksiä asioista, jotka hänen vanhana osuuskaup-
pamiehenä pitäisi tietää. Ne ovat kehnossa kunnossa Osuusliike Suupoh-
jassa.

Hallintoneuvosto päätti äänestyksellä 14 äänellä 7 vastaan hylätä Leinosen ehdotuksen.

Vakuudeksi: *Antti Jalava*

Nähtyt: *Antti Jalava* *Antti*

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä huhtikuun 20. päivänä 1953.

Rolf Andersson *J. Malmiranta*

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksessa huhtikuun 20. päivänä 1953 hallintoneuvoston huoneistossa Mikonkatu 17 Helsingissä.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnäoleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, Jaakko Piirainen, Oskari Lammien, K.-A. Fagerholm (1-11 §§), Johannes Alanne, Eino Tainio, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, Alpo Pesonen, Kalle Andersson, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Jafet Heikkilä, J.V. Lotjönen, Erkki Leinonen, Evert Vakkari, Alvar Lundén, Eino Pendolin (1-12 §§), Pietari Salmenoja ja Toivo Salmio (1-11 §§) eli yhteensä 21 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myöskin KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen, Paavo Raittinen, Eino Roine, B.J. Salminen ja Sulo Suortti sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuopala, T.Hj. Långström, Eino Heinivaara, Yrjö Kallinen ja Eero Vuoristo.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä maaliskuun 18. päivänä ja huhtikuun 1. päivänä 1953 eli vähintään säädetty 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous on sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja on laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista.

2. §

Toisen pöytäkirjan tarkastajan valinta

Koska toinen pöytäkirjantarkastaja J.E. Malmivuori ei ollut kokouksessa,

hallintoneuvosto keskustelutta valitsi hänen tilalleen tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajaksi Evert Vakkarin.

3. §

Jokelan Ok:n KKn jäsenyydestä erottamisen peruuttaminen

Pääjohtaja Laakso: Kuten hallintoneuvoston jäsenet muistanevat, päätettiin edustajakokoukselle esittää, että Jokelan Osuuskauppa erotettaisiin KKn jäsenyydestä, koska se ei suostunut muuttamaan sääntöjään edustajistojärjestelmän pohjalle.

Sen jälkeen, kun erottamispäätös hallintoneuvoston osalta oli osuuskau-
palle ilmoitettu, on asia ollut kahteen kertaan osuuskaupan osuuskunta-
kokouksessa käsiteltävänä, ylimääräisessä kokouksessa 1.2. ja varsi-
naisessa kokouksessa 8.3. Näissä kokouksissa on yksimielisesti pää-
tetty muuttaa säännöt siten, että sen jäsenten päättämistä käyttä
edustajisto ja samalla osuuspääoma korotetaan 3 000 markkaan. Näin
ollen on katsottava, että syy, jonka perusteella osuuskauppa päätettiin
erottaa, on poistunut eikä erottamisesta tehtyä valitusta ole tarpeellista
käsitellä edustajakokouksessa. Johtokunta esittää, että hallintoneuvos-
to muuttaa täten aikaisemmin tekemänsä päätöksiä.

Andersson: Mehän arvostelimme toimenpidettä jo silloin, kun kysy-
mys tuli hallintoneuvostossa esille. Olemme aina arvostelleet ja koros-
taneet sitä seikkaa, että asioissa pitäisi menetellä joustavammin. Joke-
lan Osuuskauppa on joutunut johtokunnan taholta samanlaisen menettelyn
alaiseksi kuin monet muutkin osuusliikkeet. Siitä on huoletuttavampia
esimerkkejä Osuusliike Kansa, jonka nykyinen tila osoittaa, mihin täl-
lainen hyökkäys halu vie. Toivoisin edelleen, että täällä meneteltäisiin
osuusliikkeisiin nähden joustavammin, jolloin varmasti päästäisiin pa-
rempiin tuloksiin. Tällaiset hyökkäykset synnyttävät luonnollisesti
osuusliikkeiden jäsenistössä katkeruutta, kun he näkevät, että tahdotaa
käyttää pakkovaltaa pienissäkin asioissa. Toivoisin, että mikäli vastai-
suudessa tällaisia ristiriitoja ilmenee, ne koetettaisiin ratkaista joust-
avammin menettelyllä.

Tanner: Anderssonin puheenvuoro on annettu vastoin parempaa tie-
toa. Joustavuutta juuri on koetettu noudattaa, mutta toisella taholla on
esintynyt härkääpäisyyttä. Jokelan Osuuskauppa on nyt ottanut lusikan
kauniiseen käteen käsitteessään sen välttämättömäksi. Jokelassahan
pieni vähemmistö koko ajan sotki asioita. Ei pitäisi puhua joutavia.

Andersson: Ei se ole joutavaa.

Hallintoneuvosto yksimielisesti päätti peruuttaa Jokelan Osuuskaupan erot-
tamisen KKn jäsenyydestä (Liite 3).

4. §

Tontin vuokraus Osuuskauppa-
koulun Säätiölle

Pääjohtaja Laakso: Erinäisistä syistä oli välttämätöntä vuokrata Strömsin tilasta maa-alue Osuuskauppakoulun Säätiölle. Tarkoituksena nimittäin on, että osuuskauppakoulu tulisi saamaan valtion apua ja siinä tapauksessa täytyy olla ehdottomasti selvitetty, mikä alue sille kuuluu. Muuta neuvoa ei ollut kuin vuokrata sille sopivaksi katsottu alue, jonka suuruus on n. 12 ha. Vuokra-aika on 99 vuotta ja vuokran suuruus mk 600 000:- vuodessa. Vuokran määrä on erityisesti aiheuttanut keskustelua johtokunnan piirissä. Summaa on pidetty suurena, ja kun se pääasiassa merkitsee sisäisiä siirtovientejä, saattaa lähellä olla vaikeus, että joudumme maksamaan siitä muodossa tai toisessa veroa. Toisaalta lakimiehet ovat sitä mieltä, että vuokran pitää olla asiallinen, muuten saatetaan katsoa, että sillä ei ole sitovuutta. Tähän tulokseen johtokunta on päättänyt yksimielisesti. Eräänä pyrkimyksenä on myöskin ollut, että tämän toimenpiteen avulla voidaan nähtävästi turvata pitkiksi ajoiksi alueen käyttö yksinomaan osuuskauppaliikkeen tarkoituksiin. Tuntuu nimittäin siltä, että varsinkin kaupunki tuntee aluetta kohtaan mielenkiintoa ja voi ryhtyä pakkolunastustoimenpiteisiin. Tämä vuokrasopimus ilmeisesti varmistaa keskusliittomme asemaa ainakin jossakin määrin.

Vuokrasopimus olisi nähtävästi johtokunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita, mutta kun on kysymys näinkin huomattavasta maa-alueesta ja näin pitkäaikaisesta vuokrasopimuksesta, asia on haluttu esittää hallintoneuvostolle lopullisesti ratkaistavaksi. Vielä on syytä lisätä, että osuuskauppakoululamme tulee tämän jälkeen olemaan hallittavanaan eräs parhaista alueista, mitä millään maailman osuuskauppakoululla on.

Alanne: Kyllä kai tämä asia nyt on harkittu, ettei KKTä päästä syyttämään kiskonnasta. Muuten tällainen järjestely on kyllä välttämättä tehtävä.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä vuoden 1953 huhtikuun 1. päivänä tehdyn sopimuksen n. 11.75 hehtaarin suuruisen määrällään Strömsin tilasta RN:o 3² Herttoniemen kylässä Helsingin kaupunkia vuokraamisesta KKn Osuuskauppakoulun Säätiölle 99 vuoden ajaksi ja antaa suostumuksensa tämän vuokrasopimuksen kiinnittämiseen mainittuun tilaan. (Liite 4)

5. §

Toiminimen kirjoittamis-
oikeuden myöntäminen

Pääjohtaja Laakso: Tuomari Sirénin siirtyessä meiltä OTKn palvelukseen otettiin hänen tilalleen työtoasiain hoitajaksi tuomari V. J. Nur-

ruo. Hän on ollut KKn palveluksessa vasta tammikuun 19. päivästä lähtien, mutta on ilmeistä, että hän tulee pysymään paikallaan. Johtokunta on tullut siihen tulokseen, että hänelle pitäisi jo nyt antaa toiminimenkirjoittamisoikeus, jota hän tulisi käyttämään omaa alaansa koskevilla allekirjoituksissa.

Hallintoneuvosto yksimielisesti päätti myöntää tuomari V. J. Nurmiolle toiminimenkirjoittamisoikeuden.

6. §

Johtaja K. Hyväriselle myönnettävä eläke

Pääjohtaja Laakso: Johtaja Kalle Hyvärinen, jonka hallintoneuvoston jäsenet hyvin tuntevat, on tuonnoittain lähettänyt KKn johtokunnalle kirjelmän, jossa hän ilmoittaa, että hän on 19.3. täyttänyt 68 vuotta ja että hänen terveytensä on hiukan heikko. Tästä syystä hän anoo eroa ja eläkettä 31.5. lukien. Samalla hän ilmoittaa olleensa osuuskauppa-liikkeen palveluksessa melkein 44 vuotta yhtämittaisesti lukuunottamatta lyhyttä sotien aiheuttamaa keskeytystä.

Johtokunta oli yksimielinen siitä, että hänelle myönnettäisiin eläke ja päätyi siihen, että tässä käytettäisiin korkeinta prosenttilukua, 60 % nykyisestä palkasta, jolloin hänen eläkkeensä nousisi 50 520 markkaan. Johtokunta päätti vielä esittää, että puolet eläkkeestä suorittaisi KK ja toisen puolen Viipurin Osuusliike, jolla on suunnilleen 8 mmk:n rahasto KK:ssa.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi esityksen.

7. §

Johtokunnan vuosikertomus

Pääjohtaja Laakso: Johtokunnan vuosikertomuksella on ollut paha taipumus laajentua, niin että se yleensä on ollut noin 100 sivua, viime vuonna jopa 108 sivua. Siksi kertomusta on yritetty tänä vuonna supistaa ja päästiinkin 94 sivun laajuuteen. Sisältöön nähden ei ole tehty mainittavia muutoksia, vain osastojen kohdalta on toimihenkilöluettelot jätetty pois samoin kuin selostus vähemmän tärkeistä ulkomaanmatkoista.

Liittokokouksissa oli vuosikertomuksen käsittely yleensä sangen suopea. Etelä-Pohjannmaan osuuskauppaliitto esitti toivomuksen, että KKn olisi

sanouduttava irti nykyisestä talouspolitiikasta ja lähdettävä seuraamaan uusia linjoja. Samassa yhteydessä käytiin keskustelua sääntöjen muutoksesta. Toivomus siitä on kuitenkin siksi epämääräinen, ottaen huomioon kysymyksen tavattoman monipuolisuuden, ettei sitä voida ajatella esittää edustajakokoukselle, kuten on ehdotettu. Liittokokouksissa käyty keskustelu ei aiheuttanut johtokunnan puolelta mitään toimenpiteitä, vaan vuosikertomus esitetään hallintoneuvostolle edelleen edustajakokoukselle esitettäväksi samassa muodossa, kuin se liittokokoukselle esitettiin. Lienee tarpeetonta ryhtyä lähemmin selostamaan sen sisältöä.

Tainio: Vaikka vuosikertomuksesta käydäänkin keskustelu kappale kappaleelta, lienee syytä hiukan tarkastella yleiskeskustelunkin puitteissa kertomuksen alkuosaa. Katsauksessa yleiskehitykseen heijastuu hiukan se suunta, joka on ollut melko yleinen meidän viimeaikaisessa taloudellisessa kehityksessämme. Esitimme jo Raumalla erivän käsityksenme tästä seikasta. Kun katselee kertomusta nyt, havaitsee, että siinä esiintyy edelleen samaa hyväuskoisuutta. Mainitaan, että varsinaista työttömyyttä ja muita laskukauden merkkejä ei viime vuoden aikana, varsinkaan sen alkupuolella, ollut havaittavissa. Kuitenkin jo vuoden alussa oli 38 kunnassa 3580 työtöntä ja tammi-kuun viimeisenä päivänä 72 kunnassa 7781, joten jo tammi-kuun aikana työttömyys lisääntyi yli kaksinkertaiseksi. Maaliskuun viimeiseen päivään mennessä työttömien luku nousi yli 12 000:n, joten työttömien luku sinänsä osoitti jo alkuvuodesta huolestettavaa kasvua. Johtokunnan kertomus päättyi kuitenkin toiseen tulokseen.

Tilannetta vaikeuttivat myöskin eräät valtiovalan harkitsemattomat toimenpiteet. Taloudellinen valtalaki, pyöreän puun vientisäännöstely ja rakennussäännöstely olivat omiaan kiristämään jo muutenkin taloudellisesti vaikeata tilannetta. Hallitus oli pakotettu jo alkuvuodesta ryhtymään toimenpiteisiin rakennussäännöstelyn helpottamiseksi, mutta kuitenkin se oli jo ehtinyt vaikeuttaa, vaikka rakennustoiminta sittenkin oli suurempi kuin edellisellä vuonnalla.

Myös kotimarkkinateollisuudessa oli havaittavissa kiristymisen merkkejä erityisesti villa- ja nahkateollisuuden alalla, joilla ilmeni osatyöttömyyttä. Esim. Turussa teki toista tuhatta työläistä vain 4-5-päiväisiä viikkoja, ja sama kehitys jatkui koko kesän. Tosin kesäkuukausina ei varsinaista työttömyyttä esiintynyt, mutta se johtui suurelta osalta siitä, ettei kesäkuukausilta työttömyystilastoa pidetä. Työttömyys ilmenee kuitenkin osuusliikkeiden taloudellisessa kehityksessä. Voimme todeta, että teollisuuden kokonaisindeksi aleni jatkuvasti edelliseen vuoteen verrattuna. Tilapäistä nousua tapahtui vuoden lopulla, mutta kuitenkin se jäi huomattavasti alemmaksi kuin v. 1951. Siivulla 7 esiintyvä maininta, että vuoden loppupuolella tapahtui yleinen tuotannon nousu, ei pidä paikkaansa, koska se oli vain tilapäistä nousua.

Tuo hyväuskoisuus ja tilanteen tajuamisen puute oli hyvin leimaa-antavaa sille taloudelliselle politiikalle, jota meidän maassamme harjoitettiin, ja syvensi kriisiä. Tuonnin ulkomailta sallittiin jatkua samanlaisena kuin edellisellä vuonna. Ei ryhdytty käyttämään hyväksi käden ulottuvilla olevia

märkinämahdollisuuksia, vaan väitettiin, että idän kanssa käyty kauppavaihto on epäedullista oman maamme teollisuudelle. Näin ei kuitenkaan ole, vaan eräiden tavaroiden ostohinnat ovat esim. Neuvostoliitossa korkeammat kuin muissa maissa. Syyn vierittäminen ulkomaisten suhteiden heikentumisen tilille on omien tekojen peittämistä. Pääministerin lausunnon mukaan ulkomaankaupan osuus on 20 %. SAK:n toteamus, ettei ulkomaisten osuus ole niin suuri, etteikö voitaisi harjoittaa omaa työllisyyspolitiikkaa, on aivan oikea. Mitä tulee vientihintojen alentumiseen, osoitetaan Ulkomaankauppaliiton vuosikertomuksessa, ettei ero ole niin epäedullinen kuin mitä vuosikertomuksessamme mainitaan. Vientitavara-indeksi aleni 187 pisteellä eli 2 614 pisteeseen, mikä tekee noin 7 %. Tuontitavaroiden keskihinta aleni 5 %. Johtokunnan kertomuksessa mainitut luvut ovat 45 ja 7 %. Meidän oman kriisimme syyt eivät riipu yksinomaan ulkomaisista suhteista ja niiden vaikeutumisesta, joskin niillä on oma vaikutuksensa. Huomattavampana syynä on talouspolitiikka, jota meidän maassamme on viime vuonna harjoitettu. Tästä syystä johtokunnan kertomus, jättäessään tämän huomioon ottamatta, jää yksipuoliseksi.

Kun tarkastelemme osuuskappaliikkeen taloudellista kehitystä, havaitsemme siellä hyvinkin konkreettisia esimerkkejä harjoitetun talouspolitiikan turmiollisista seurauksista työtätekevälle väestölle ja sitä kautta osuusliikkeille ja osuuskappaliikkeelle. Siksi on syytä todeta tuo virheellinen talouspolitiikka ja pyrkiä sitä osuustoimintaliikkeen omalta osuudelta viemään toiseen suuntaan.

Yksityiskohtainen keskustelu:

Leinonen: Sivulla 4 on lause: "Myös metsätöitä oli vähemmän kuin edellisinä hakkuukausina." Nähdäkseni tämä maininta on tässä väärä eikä pidä yhtä tosiasioiden kanssa ainakaan Kainuussa. Metsänomistajat eivät siellä kieltäytyneet myymästä puutavaraa, koska olivat aikaisemmin saaneet korkeampia hintoja, vaan he olisivat olleet valmiit taloudellisista syistä myymään alhaisemmillaakin hinnoilla. Kajaanin Puutavarayhtiö ei kuitenkaan tehnyt ostoja, koska sillä oli useamman vuoden puuvarasto. Esitän, että lauseen loppuosa "mm. siksi, että ..." jätettäisiin pois, koska katson, että se on virheellinen.

Andersson kannatti Leinosen esitystä.

Heikkilä: Leinosen toteamus ei pidä paikkaansa ainakaan koko maassa. Kuopiossa ja sen ympäristössä maanviljelijät ovat olleet juuri yhtenä voimakkaana tekijänä siihen, mitä kertomuksessa mainitaan. Lausetta ei liene syytä jättää pois.

Tainio: Vuoden vaihteessa 1951-1952 tapahtui kantohinnoissa verraten voimakas lasku. Tietysti se osittain vaikutti metsien käyttöön, mutta näilläkin hinnoilla ei ostettu. Valtion metsähuutokaupassa Oulussa ei ilmaantunut ostajia. Suurempana syynä oli sittenkin puutavarayhtiöiden pidättäytyminen ostoista kuin se, ettei olisi ollut tarjontaa. Kannatan Leinosen tekemää esitystä.

Alanne: 4. sivun toisen kappaleen viimeinen lause pitää paikkansa, vaikka olisi syytä lisätä: "vaikka tapahtui ansiotason laskua". Tämä ilmenee osuusliikkeiden myyntinumeroissa niillä seuduilla, joilla palkkaväestö on enemmistönä.

Kiiskinen kannatti Alanteen tekemää esitystä.

Sotakorvaukset:

Lamminen: Sotakorvausten alkuperäinen määrä on laskenut, maksuaika on pidentynyt ja sakkokorot on jätetty pois. Toivoisin, että nämä seikat mainittaisiin tässä yhteydessä. Oletan, että koska tämä on niin selvä juttu, ei kukaan ole sitä vastaan.

Alanne kannatti Lamminsen esitystä.

Tilikertomus:

Laakso: Tilinpäätös ja KKn liikepuolen toiminta on selostettu sivulla 77. Siitä käy selville, että liikevaihto viime vuoden aikana hiukan laski, ollen 18 mmk pienempi kuin edellisellä vuonna. Tämä lasku oli kuitenkin näennäinen johtuen pääasiassa siitä, että rakennustoiminta oli muuttunut enemmän laskutyön luontoiseksi kuin mitä se oli ollut edellisellä vuonna. Kustannustoiminnassa ilmenee pientä laskua. Tuotantolaitokset ja kaupallinen osasto toimivat myönteisin tuloksin. Osuuskauppakoulua rakennetaan edelleen ja konehankintoja suoritettiin noin 17 mmkin arvosta. Nämä muutokset heijastuvat tasen "vastattavaa" puolella. Senkin suhteen on vielä mainittava, että meillä on oikeastaan varsin hyvä tilanne edelliseen vuoteen verrattuna, ja enimmäkseen KK selvisi rahoitustilanteesta tyydyttävällä tavalla. - Tulostaseen suhteen on syytä huomauttaa, että sen loppusumma nousi edelliseen vuoteen verrattuna 17 mmk:lla, mikä johtuu pääasiassa siitä, että johtokunta katsoi voivansa tehdä Osuuskauppakoulun Säätiölle 20 mmkin suuruisen lahjoituksen. Tämä esiintyy tulostaseessa "ylimääräisinä kuluina".

Muuten tilinpäätös on rakenteeltaan jokseenkin samanlainen kuin edellisellä vuonna. Niinpä tilintarkastajat totesivat, että se heidän mielestään on tehty terveelle pohjalle. Jos tilinpäätöksen suhteen on lähempiä tiedusteluja, annamme selvityksen.

Hallintoneuvosto hylkäsi 12 äänellä 8 vastaan Leinosen, Alanteen ja Lamminsen muutos- ja lisäysehdotukset ja hyväksyi johtokunnan vuosi- ja tilikertomuksen (Liite 5).

lisestä

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Tanner esitti, että hallintoneuvosto päättäisi antaa vuosikertomuksen johdosta seuraavan lausunnon:

"Hallintoneuvosto on tarkastanut KKn johtokunnan vuosi- ja tilikertomuksen vuodelta 1952 sekä johtokunnan ehdotuksen ylijäämän käyttämisestä. Saatuaan tiedon tilintarkastajain lausunnosta hallintoneuvosto jättää KKn sääntöjen 23. §:n 9. kohdan mukaisesti vuosi- ja tilikertomuksen sekä tilintarkastajalausunnon edustajakokouksen käsiteltäväksi. Samalla hallintoneuvosto ilmoittaa yhtyvän johtokunnan ehdotukseen ylijäämän käyttämisestä.

Helsingissä huhtikuun 20. päivänä 1953.

Vainö Tanner

Jorma Jalava "

Hallintoneuvosto yksimielisesti päätti antaa ehdotetun lausunnon.

9. §

Rochdale-ansiomerkkien
myöntäminen

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että Rochdale-ansiomerkki myönnettäisiin suutari Matti Partaselle Keiteleen Osuuskaupasta, rakennusmestari Vihtori Lindströmille Osuusliike Kehityksestä ja osastopäällikkö Yrjö Kalliselälle KKnsta.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi esityksen.

10. §

Edustajakokouksen ohjelma

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokouksen ohjelma olisi sen mukainen kuin hallintoneuvoston jäsenille jaetussa edustajakokouksen esitysvihon oikovedoksessa on mainittu.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi esityksen.

11. §

Esitys edustajakokoukselle KKn
vuosimaksun määräämisestä

Pääjohtaja Laaks o ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että hallintoneuvosto ehdottaisi edustajakokoukselle:

että KKn vuosimaksu määrättäisiin vuodeksi 1954 edelleenkin 30 markaksi jäsentä kohti,

että OTK maksaa KKn sääntöjen mukaisesti yhtä suuren jäsenmaksun kuin KKn jäsenosuusliikkeet yhteensä,

että Henki- ja Palo-Kansan yhteinen vuosimaksu v. 1954 on kymmenesosa siitä määrästä, jonka paikalliset osuusliikkeet suorittavat, sekä

että Hakan vuosimaksu on 5 000 markkaa.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi esityksen.

12. §

Eläkekassa Tuen maksu-
perusteiden tarkistaminen

Johtaja Heinimo: Asiasta on jaettu muistio, jossa on pyritty esittämään kaikki tärkeimmät näkökohdat. Koska asia on varsin tärkeä, on syytä hukan selostaa sitä, vaikka joudunkin tällöin toistamaan muistiossa mainittuja seikkoja.

Eläkevakuutus hyväksyttiin osuuskauppaliikkeessämme v. 1936. Sen jälkeen tehdyt muutokset koskevat ainoastaan eläkkeiden enimmäismääräkorotuksia, koska on pyritty ainakin jossakin määrin ottamaan huomioon rahanarvon huonontuminen. Korkein eläke on nostettu kuitenkin vain 5-kertaiseksi, 2 000:sta 10 000 markkaan kuukaudessa, vaikka rahanarvo on huonontunut huomattavasti enemmän. Tällä hetkellä eläkevakuutus ei vastaakaan alkuperäistä tarkoitustaan ja osuusliikkeiden on ollut pakko maksaa toimihenkilöilleen lisäeläkkeitä. Asia ei ole näin ollen kunnossa, ja siitä syystä olisi jotakin tehtävä. Toimihenkilöiden kannalta on kiusallista, että heidän eläkkeensä riippuu hallintokuntien tapaus tapaukselta tekemästä päätöksestä. Osuusliikkeiden kannalta taas on valitettavaa, että toimihenkilöt eivät osallis- tu varojen keräämiseen eläkettä varten siinä määrin kuin on ollut tarkoitus. Näin ollen sekä osuusliikkeiden että toimihenkilöiden edut vaativat asian korjaamista.

Asiaa on usean vuoden aikana pohdittu KKssa. Maksimieläkerajaa olisi korotettava, mutta se merkitsee huomattavaa lisärasitusta osuusliikkeille. Jos yläraja nostettaisiin esim. 3-kertaiseksi, niin se nostaisi maksut 2-kertaiseksi: 150:stä 300:aan miljoonaan markkaan. Osuusliikkeiden kannattavuus on tällä hetkellä kuitenkin niin heikko, ettei tällaista raskautta ole voitu ajatella, mistä syystä asia on polkenut paikallaan. Eräs mahdollisuus olisi, että rahastoisesta luovuttaisiin. Tällöin kerättäisiin vuosittain vain niin paljon maksuja, kun eläkkeiden suorittamiseen tarvittaisiin. Eräät eläkekassat ovatkin jo siirtyneet tällaiseen menetelmään. Osuuskauppaliikettä voidaan pitää niin suurena kokonaisuutena, että se pystyy asian hoitamaan tällä tavoin. Tällöin osuusliikkeiden olisi annettava eläkkeiden suorittamisesta sitoumus omasta ja toistensa puolesta.

Edelleen on harkittava, miten korkeaksi eläkeraja olisi korotettava. Osuusliikkeet eivät ole lisäeläkkeitä myöntäessään noudattaneet mitään ylärajaa, vaan koko palkka on otettu eläkkeen perustaksi. KKn johtokunta on myös sitä mieltä, että yläraja olisi kokonaan poistettava.

Asia olisi pyrittävä hoitamaan siten, että päätökset voitaisiin tehdä yhteismääräyksessä vakuutettujen kanssa. Tästä syystä KKn johtokunnan toimesta on käyty neuvotteluja Suomen Liiketoimittajien Liiton edustajien kanssa. Nämä ovat ilmoittaneet hyväksyvänsä itse pääasian, ylärajan poistamisen ja rahastoisesta luopumisen. Sen ohella he ovat esittäneet, että eläkkeiden suuruutta olisi korotettava, niin että se olisi miehillä 55 % ja naisilla 45 % palkasta, ja että kuolemantapauksessa Tuen maksut olisi palautettava tai korotettava ryhmähenkivakuutussummia.

Toivotut muutokset voitaisiin teknillisesti toteuttaa, mutta se tulee kalliiksi. KKssa onkin asiaa käsiteltäessä tultu siihen tulokseen, etteivät osuusliikkeet voi tällä hetkellä antaa mitään lisäetuja toimihenkilöilleen lukuunottamatta maksimirajan poistamista. Todennäköisesti myös toimihenkilöt hyväksyvät tämän kannan. Sen sijaan täytyy jossakin määrin korottaa ryhmähenkivakuutuksia, jotka onkin järjestetty osittain siinä mielessä, että niillä voidaan korvata se, ettei maksuja palauteta kuolemantapauksen sattuessa. KKn johtokunta on sitä mieltä, että näin voidaan menetellä ja erityisesti huoltovelvolliset olisi tällöin otettava huomioon.

Maksujen palautuksista on keskusteltu muussakin mielessä. Tuki palauttaa joka vuosi osan maksuista, koska korkokanta on korkeampi kuin perustaksi otettu 4.5 %. Palautussumma on kuitenkin melko pieni ja aiheuttaa Tuella kohtuuttomasti työtä. Siksi on ajateltu, ettei näitä summia vuosittain palautettaisi, vaan Tuki palauttaisi ne yhtenä summana kuoleman sattuessa tai vakuutetun siirtyessä eläkkeelle tai erotessa. Silloin ne muodostaisivat suuremman summan ja ne palautettaisiin ajankohdasta, jolloin niiden merkitys olisi suurempi. Työntekijäin edustajien kanssa päästäneen asiasta yksimielisyyteen.

Asialle olisi lisäksi eduksi, että kaikki osuusliikkeet saataisiin liittymään

Tukeen. Nythän on lähes 40 osuusliikettä, jotka eivät ole toistaiseksi ottaneet eläkevakuutusta. Edustajakokouksen olisikin kehoitettava kaikkia osuusliikkeitä liittymään viipymättä Tukeen.

Korotettuja eläkemaksuja on tarkoitus periä 1.7. lähtien. Tuen vuosi alkaa tosin 1.5., mutta koska asia voidaan ratkaista vasta kesäkuussa edustajakokouksessa, voidaan korotettuja maksuja periä vasta heinäkuun alusta.

Hallintoneuvostolla olisi muodolliset valtuudet käsitellä kysymys eläkkeen ylärajan poistamisesta, mutta koska asia on tärkeä, on johtokunta asettunut sille kannalle, että se on vietävä edustajakokoukseen. On valitettavaa, ettei asiaa ole voitu käsitellä liittokokouksissa, mutta osuusliikkeillä on kuitenkin mahdollisuus antaa evästyksensä edustajilleen. Asia olisi syytä koettaa saada tänä vuonna ratkaistuksi, sillä mitä pitemmälle se siirtyy, sitä kauemmin joudutaan elämään poikkeustilassa, jolloin eläkekysymys ei ole kunnossa.

Asiaan liittyy joukko yksityiskohtia, jotka osittain voidaan hoitaa suoraan Tuessa, osittain myös hallintoneuvosto joutuu niitä käsittelemään, kuten mm. jakosääntöä, jonka perusteella maksut osakasliikkeiden kesken jaetaan.

Johtokunta esittää hallintoneuvostolle, että tämä kysymys otettaisiin esille tulevassa edustajakokouksessa ja hoidettaisiin siten, kuin selostus ja aikaisemmin jaettu muistio osoittavat.

Kiiskinen: V 1936 Tukea perustettaessa vähemmistö esitti jo kannan, että Tuki olisi perustettava huoltoperiaatteen eikä vakuutusperiaatteen pohjalta. Se on nyt näissä merkeissä ollut voimassa ja 40 osuusliikkeen ulkopuolella oleminen osoittaa, että Tuki ei saavuttanut sitä kannatusta, jota sille alun perin toivottiin. Mielestäni ei näilläkään muutoksilla saada tilannetta korjatuksi toivottavalla tavalla. Kun asia on koko osuuskauppaliikkeen ja toimihenkilöiden kannalta tärkeä ja suurimerkityksinen, olisi tämä asia ollut käsiteltävä seikkaperäisemmin liittokokouksissa ja osuusliikkeiden toimihenkilöiden kokouksissa.

Kun näin ei ole tapahtunut, olisi asia vielä jätettävä pöydälle ja käsiteltävä seuraavassa hallintoneuvoston kokouksessa sen jälkeen, kun toimihenkilöt ovat saaneet sanoa asiasta sanottavansa ja esittää omat ajatuksensa. Mielestäni nyt suunnitteilla olevalla muutoksella, eläkerajan poistamisella saavutetaan se, että johtoportajissa olevien eläkkeet kohoavat huomattavasti ja saadaan eläkkeet, joilla voidaan todella elää, kun sen sijaan varsinainen palveluskunta, joka on pienipalkkaista, ei tässäkin tapauksessa tule saamaan kunnollisia eläkkeitä. Siksi asia olisi perusteellisesti käsiteltävä ja ehdotan, että se pannaan pöydälle. Vaikka Liiketyöntekijäin Liitto onkin asiaa käsitellyt, olisi syytä osuusliikkeiden toimihenkilöiden ja hallintokuntienkin sitä käsitellä.

Leinonen: Yhdyn kannattamaan Kiiskistä. Vuoden 1936 edustajakokouk-

sessä, jossa Tuki perustettiin, vähemmistö teki esityksiä siitä, millä perusteilla eläkekysymystä olisi hoidettava, ja nämä perusteet ovat nyt osoittautuneet oikeiksi. Toimihenkilöiden keskuudessa nykyinen järjestelmä ei ole tuottanut tyydytystä. Se, että kuolemantapauksen sattumassa perheenjäsenet eivät saa maksuja hyväkseen, samoin kuin moni muukin seikka on herättänyt arvostelua. Tärnä puhuu sen puolesta, että asiaa olisi käsiteltävä pitempään, jottei se nytkin tulisi vietyksi hatikoidysti päätökseen. Asia olisi vietävä perusjärjestöihin, joissa toimihenkilöt ja liikkeiden hallintokunnat käsitteisivät sitä. Minusta esityksen tekemisestä edustajakokoukselle olisi luovuttava.

Heinimo: Tällä on puhuttu työntekijöiden kannasta. Nähdäkseni kuitenkin voidaan nojata siihen, millä kannalla ammatilliset järjestöt ovat. Neuvotteluissa ne ovat olleet myönteisellä kannalla. Aikanaan keskusteltiin todella siitä, olisiko eläkekysymys rakennettava huoltoperiaatteelle, mutta silloin ei voitu sille tielle lähteä. Nyt esillä oleva muutos ei merkitse tässä suhteessa mitään muutosta. Toimihenkilöt maksavat eläkkeistään saman määrän kuin aikaisemminkin, korkeintaan 5 % palkasta. Asiaa ei voida lykätä seuraavaan hallintoneuvoston kokoukseen, vaan tänään on päätettävä, otetaanko asia esille ensi edustajakokouksessa vai ei. Myönteisessäkin tapauksessa asia tulee vielä esille eräiden yksityiskohtien osalta seuraavassa hallintoneuvoston kokouksessa, siis ennen edustajakokousta. Saattaa olla, että ehdotukseen tulee pieniä muutoksia, vaikkakaan ei ole todennäköistä. Osuusliikkeillä on tilaisuus käsitellä tällä välin asiaa. Edustajakokoukseen mennessä meillä on myös tiedossa työntekijöiden täsmällinen kanta. Olisi erittäin valitettavaa, jos asia siirtyisi vielä vuodelle. Kun on olemassa hyviä toiveita siitä, että työntekijät saadaan tähän muutokseen mukaan, ei osuusliikkeiden olisi syytä suuresti epäillä, sillä tämähän on omiaan helpottamaan nykyisiä kannattavuusvaikeuksia.

On laadittu jonkinlaisia laskelmia siitäkin, millaisiksi vakuutusmaksut muodostuisivat osakasliikkeiden osalta ensi vuonna. Nettorahoitus oli viime vuonna 111 mmk, mutta lähivuosina päästäisiin uuden järjestelmän avulla 20-40 mmkin kuluiin. Tämä merkitsee huomattavaa helpotusta osuusliikkeiden taloudessa. Toimihenkilöiden maksut kasvavat noin 30 mmk:lla.

Leinonen: Heinimo mainitsi olevan todennäköistä, että toimihenkilöt hyväksyvät tämän ehdotuksen. Vaikka neuvotteluja onkin käyty Liiketyöntekijäin Liiton kanssa, ei se merkitse vielä sitä, että asia menisi läpi toimihenkilöiden keskuudessa. Ainakaan minun tietääkseni asiasta ei ole vielä neuvoteltu toimihenkilöiden kanssa.

Ehdotan, että asiaa ei otettaisi esiin edustajakokouksessa, vaan se vietäisiin vielä perusjärjestöihin.

Laakso: On valitettavaa, että asia on hiukan myöhässä eikä sitä voitu käsitellä liittokokouksissa. On kuitenkin otettava huomioon, että tämä on jo tottu kysymys; asiaa on käsitelty kaikissa perusjärjestöissä hyvin monipuolisesti, sillä se on ollut useissa yhteyksissä esillä, eikä suunnitel-

massa esitetä mitään varsinaisesti uutta. Johtokunta ja hallintoneuvosto eivät haluaisikaan tuoda uutta asiaa tässä järjestyksessä edustajakokoukseen. Tärkeimmältä osaltaan Tuen maksuperusteiden muutos koskee toimihenkilöitä, joiden järjestöt pitävät sitä mahdollisena. Miksi hallintoneuvoston jäsen Leinosella on niin kova huoli heidän puolestaan? He ovat siksi voimakkaasti järjestyneet, että voivat huolehtia tärkeistäkin kysymyksistään itse.

Rahastojen kerääminen käy tällä hetkellä osuusliikkeille niin kalliiksi, ettei voida jatkaa tällä tiellä. Siksi on oikeastaan vain kysymys siitä, siirrytäänkö tähän järjestelmään tai puretaanko Tuki.

Heikkilä: Mielestäni Kiiskisen ja Leinosen epäilykset siitä, että henkilökunta suhtautuisi kielteisesti tähän kysymykseen, eivät perustu mihinkään tietoon siitä, mitä mieltä linjoilla ollaan. Tuen perustamisesta lähtien on pahoiteltu vain sen takia, että eläkkeet ovat niin pieniä. Olen aivan varma siitä, että kun toimihenkilöille esitetään, että eläkkeet nousevat 50 prosentiksi palkasta, he suhtautuvat myönteisesti asiaan. On vielä otettava huomioon, että vuosien varrella on osuuskauppaliikkeen palvelukseen tullut huomattava määrä vanhempia toimihenkilöitä, minkä vuoksi tämän asian järjestäminen nyt on tärkeää.

Kiiskinen: Asia saattaa todella olla niin tärkeä kuin Heinimo on sanonut, mutta siinä tapauksessa olisi odottanut, että sitä ei johtokunnan taholta olisi tuotu hallintoneuvostoon näin hätäisesti. Osuusliikkeiden ja toimihenkilöiden taholta on esitetty painavia seikkoja Tukea vastaan. Kun eläkejä lähdetään muuttamaan, olisi ollut syytä käydä asia perusteellisesti lävitse. Osuusliikkeiden hallintokuntien olisi pitänyt tehdä tarpeelliset muutokset ja löytää mahdollisimman hyvä sekä osuusliikkeitä että toimihenkilöitä tyydyttävä ratkaisu. Näin ei ole tapahtunut, vaan se tuodaan valmiina tosiasiana esille, jota kukaan ei ole kerinnyt käsitellä. Rohkenen epäillä, että Liiketyöntekijäin Liitto ei ole alistanut sitä perusjärjestöihin. Kun edustajakokoukseen on näin vähän aikaa, peruutan pöydällepanoesitykseni ja esitän, että asiaa ei otettaisi edustajakokouksessa käsiteltäväksi.

Suoritti: Haluaisin huomauttaa, että tämä kysymys on kovin vanha, sitä on perusteellisesti harkittu toimihenkilöiden keskuudessa vuosien varrella. Kysymyksessä oleva asia on ensi sijassa toimihenkilöiden asia, toimihenkilöt ovat tätä asiaa ajaneet. Toistaiseksi asian järjestelyyn ei ole ollut mahdollisuuksia, koska ei ole löydetty menetelmää, joka antaisi osuusliikkeille mahdollisuuden tämän asian hoitamiseen. Vasta pari vuotta sitten sosiaaliministeriö antoi hyväksymisensä tällaiselle järjestelmälle, ja se otettiin SOKlaisessa osuuskauppaliikkeessä ensimmäiseksi käytäntöön. Olen keskustellut toimihenkilöiden kanssa siitä, olisivatko he valmiit maksamaan korkeampia maksuja, jos yläraja poistettaisiin. Poikkeuksetta kaikki ovat vastanneet, että he ovat valmiit sen tekemään. Mitä vanhemmiksi toimihenkilöt tulevat, sitä tärkeämmäksi asia muodostuu. Toisaalta osuusliikkeiden kannattavuus on viime vuosina ollut niin huono, ettei asiaa voida järjestää entisellä tavalla. Oikeastaan asiain nykyiseen tilaan on kyllästytty juuri työntekijäin keskuudessa, kun taas työnantajapiirissä olemme olleet hieman sitä vastaan. Kuiftenkin halu-

aisin sanoa, että jos tämän nyt esillä olevan asian yhteydessä halutaan ottaa esille muita kysymyksiä, ne paisuttavat asian niin, että sitä on vaikea toteuttaa. Nämä asiat tulevat esille myöhemmin. Tahdon vielä huomauttaa, että Tuki järjestää juuri sellaisen eläkevakuutuksen kuin osuusliikkeet sen hoidettavaksi antavat.

Olin erittäin pettynyt toimihenkilöiden puolesta, jollei tätä asiaa nyt saataisi järjestykseen. Se oli esillä Tuen hallintoneuvoston kokouksessa viime lauantaina. Vain yhdessä puheenvuorossa esitettiin joitakin epäilyksiä, kaikki muut olivat iloisia siitä, että asia näyttää heidän kohdaltaan selviävän. Kun hallintoneuvoston jäsenet joutuvat tätä käsittelemään, toivon heidän suhtautuvan suopeasti asian eteenpäinviemiseen. Luottakaa siihen, että sitä ajetaan juuri toimihenkilöiden etua silmällä pitäen.

Lamminen: Muistamme kyllä hyvin tämän jutun alkuvaiheet. Silloin kävi ilmi, että toimihenkilöt kautta linjan vastustivat sitä, mutta se pantiin pakolla lävitse. Kyllä minusta tuntuu, että toimihenkilöt yleensä tätä vastustavat. He ovat tietysti myönteisiä eläkkeiden korotukseen nähden, mutta tässä on kysymys myös maksujen nostamisesta. Tämä on sitä suuruusluokkaa oleva kysymys, että se pitäisi käsitellä sääntöjen mukaan ja tuoda liittokokouksiin ja osuusliikkeisiin. Siksi minusta tuntuu, että olisi kai parasta jättää tämä asia lepäämään vielä yhdeksi vuodeksi.

Alanne: Onko sitoumus annettava kaikkien osuusliikkeiden puolesta, niiden 37:nkin, jotka eivät vielä kuulu Tukeen?

Heinimo: Tällaisen sitoumuksen joutuvat antamaan osakasliikkeet, siis ne liikkeet, jotka ovat ottaneet Tuesta vakuutuksen. Sitoumus on annettava sosiaaliministeriön vaatimuksesta, eikä asiaa ilman sitä voida hoitaa.

Suortti: Kuten Heinimo jo mainitsi, tällainen sitoumus on annettava. Sosiaaliministeriö tulee sen jälkeen valvomaan, että jäsenosakasliikkeen palveluksessa olevat toimihenkilöt tulevat saamaan eläkkeensä siitäkin huolimatta, että liike saattaa tehdä konkurssin. Tämä ei tietenkään koske niitä osuusliikkeitä, jotka eivät ole Tuen jäseniä.

Leinonen: Kuudennessa kohdassa sanotaan: "Ryhdytään toimenpiteisiin, jotta ne osuusliikkeet, joilla ei vielä ole eläkevakuutusta, viipymättä vakuuttavat toimihenkilönsä Tuessa". Onko käsiteltävä ehdottomana vaatimuksena, että ulkopuolella olevien osuusliikkeiden on liityttävä Tukeen?

Heinimo: Ilmeisesti edustajakokous antaa näille osuusliikkeille velvoittavan suosituksen, mutta nähdäkseni ei ole syytä mennä pitemmälle. Kuitenkin luulen, että jos jotkut osuusliikkeet aikovat jäädä Tuen ulkopuolelle, niin niiden on vaikea hoitaa toimihenkilökysymystään, niiden on vaikea saada toimihenkilöitä. Kuitenkin liittyminen jää riippumaan osuusliikkeiden omasta harkinnasta.

Hallintoneuvosto hyväksyi johtokunnan ehdotuksen 13 äänellä 7 vastaan, jotka annettiin Leinosen ehdotuksen puolesta (Liite 6).

Selostus osuusliikkeiden
toiminnasta v 1952

Johtaja Kuoppala esitti selostuksen osuusliikkeiden toiminnasta (Liite 7).

Tainio: Kuoppalan antama kuva osuusliikkeiden toiminnasta oli todella murheellinen. Lähdettäessä etsimään syitä tällaiseen kehitykseen on yhtenä tietysti se, mikä jo vuosikertomuksen yhteydessä todettiin, nimittäin maamme talouselämässä tapahtunut voimakas luisuminen huonompaan suuntaan. Osuusliikkeiden kohdalla tuo käänne on vaikuttanut tietysti sitäkkin enemmän, koska sen seurauksena juuri osuusliikkeiden jäsenemermistö on joutunut kärsimään. Tilanteen parantamiseksi on käytettävissä kaksi keinoa. Ensiksi pitäisi pyrkiä alentamaan kustannuksia, jolloin palveluksessa olevien palkkoja olisi alennettava. Tämä merkitsisi kuitenkin koko osuuskauppaliikkeen jäsenistön huomioon ottaen myynnin alenemistä ja tuloksen huonontumista. Asiahan on niin, että tuo kuva, joka osuuskauppaliikkeen kehityksestä saatiin, kuvastaa myös samalla sen jäsenjoukon taloudellista asemaa ja viime vuoden vaikutusta siihen. Eriytyisen selvästi tämä tulee näkyviin niiden seutujen osuusliikkeissä, joissa työtätekevän väestön asema on ollut heikoin. Tästä syystä, vaikka osuusliikkeiden kehitys on kaksitahoinen, sittenkin loppujen lopuksi osuusliikkeiden kannattavuuteen katsoen pitäisi työskennellä niin, että jäsenistön taloudellinen asema paranisi eikä huononisi. Kun tätä taustaa vastaan katsotaan taloudellista kustannusohjelmaa, joka ennen aikaisesti on vuotanut julkisuuteen, niin nuo suunnitelmat todella uhkaavat viedä taloudellista kehitystä entistä enemmän taaksepäin. Jos suunnitelmassa olevat palkkojen alennustoimenpiteet toteutetaan, tuntuu selvältä, että tämän vuoden lopussa yksikään osuusliike, lukuunottamatta ehkä Elantoa ja Lahden Osuuskauppaa, ei kykene tekemään voitollista tilinpäätöstä. Kun vaara on tällainen, sitä pitäisi pyrkiä torjumaan. Koko osuuskauppaliikkeen ajassa jäsenistönä taloudellisen aseman parantamista olisi kiinnitettävä huomionsa tähän. Siksi mielestäni hallintoneuvoston kokouksessa olisi syytä puuttua tähän puoleen.

Tanner: Tietysti osuuskauppaliikkeen tehtävänä on, kuten Tainio mainitsi, toimia niin, että jäsenistön taloudellinen asema parane, mutta kyllä hänen kuvauksensa asemasta oli väärin sävytetty. Eihän jäsenistön asema toistaiseksi ole huonontunut, senhän näemme siitä, että myynnit ovat lisääntyneet; jäsenistön asema ei ole heikontunut, mutta osuusliikkeiden asema on entistä heikompi. Olemme eläneet kuin viimeistä päivää; inflaatio on jatkunut, verot ja korot eivät ole tuntuneet kovin raskailta, kun niitä on voitu myöhemmin maksaa, siten osuusliikkeet ovat voineet tehdä hyviä tilinpäätöksiä. Nyt ne kuitenkin on maksettava samalla rahalla, jota vuoden varrella on ansaittu, ja siksi rahan huonontumisesta aiheutuva voitto ei enää synny. Toisena syynä tulosten heikkouteen on se, että säännöstelyn aikana kauppaliikkeiden hintamarginaali on painettu alhaiseksi.

Meidän on todettava, että kustannustasomme, tuotantokustannukset, maassa ovat liian kalliit. Emme pysty viemään tavaraa ulkomaille, koska emme pysty kilpailemaan hinnoissa. Jos tahdomme asemaamme kohentaa, meidän on välttämättä saatava tuotantokustannukset alenemaan. Se ei ole mikään kapitalistinen tempaus, vaan kysymys on siitä, pystymmekö hankkimaan työtä väestöllemme. Jos emme pysty ulkomaillemyynnissä kilpailemaan, loppuu työ. Joka vastustaa kustannustason alentamista, vastustaa taloudellisen aseman parantumista. Tuotantokustannuksiin kuuluvat ennen kaikkea palkat, jotka tilastomme mukaan tekevät kaksikolmasosaa kaikista osuusliikkeiden menoista ja merkitsevät siis huomattavaa erää. Luulen, ettemme voi välttyä siltä, että palkkojakin on alennettava. Jos samanaikaisesti päästään verojen ja korkojen alentamiseen, tulee elämä halvemmaksi eikä palkkojen alentamista kukaan huonaa. Taloudellinen asema on sellainen, että se vaatii ripeitä toimenpiteitä. Jos sitä ei tehdä, tulevat seuraukset olemaan huonot.

Meidän on osuuskauppaliikkeessä tunnettava tämä totuus ja lähdettävä siitä, että nykyinen tilanne voi jäädä pysyväiseksi. On asennoiduttava sen mukaan, että nykyinen tilanne on edullisin, mihin toistaiseksi voidaan päästä. Se vaatii osuuskauppaliikettä harkitsemaan tarkoin tilannetta.

Leinonen: Ero Tainion ja Tannerin käsityksien välillä on siinä, että Tannerin mielestä palkkoihin on ensiksi käytävä käsiksi paremman olotilan saavuttamiseksi. Tanner katsoo myös, että jäsenistön asema ei ole huonontunut, mutta kyllä kai kaikki palkannauttijat ovat sitä mieltä, että heidän asemansa on huonontunut. Vuosikertomuksesta näimme, että aikapalkat ovat pysyneet muuttumattomina, mutta meidän mielestämme kuitenkin rakennustyöläisten ja yleensäkin palkat ovat laskeneet viime vuoden aikana. Kunnissa esim. verotettavat tulot ovat pienentyneet. Tämä on tosiasia, jota ei voida lähteä kiistämään. Kun kuluttajien asema on huonontunut, niin se heijastuu osuuskauppaliikkeessä.

Kuoppalan puheesta selvisi, että tänä vuonna ei osuuskauppaliikkeellä ole sellaisiakaan toimintamahdollisuuksia kuin viime vuonna. Tanner mainitsi, että tuotantokustannuksia on pyrittävä laskemaan, ja siihen on vain kaksi mahdollisuutta: raaka-aineiden hinnat tai palkat on saatava alenemaan. Palkkojen laskemiseen ei edistysmielisessä osuuskauppaliikkeessä ole mahdollisuuksia. Nykyisin myymäläapulainen saa kuussa 10 000 - 11 000 mk palkkaa, ja kun siitä vähennetään verot, vuokrat ym. välttämättömät menot, on helposti laskettavissa, paljonko hänelle jää. Hänen asemansa on kestänyt. Osuuskauppaliikkeen on tässä vaiheessa tehtävä jotakin, jotta taloudellisessa elämässä saadaan muutos aikaan.

Tanner: Pysyn edelleenkin siinä käsityksessä, että jäsenistön asema ei toistaiseksi ole huonontunut. Viime vuonna eivät osuusliikkeet menneet vielä alas päin, se on tapahtunut vasta tänä vuonna. Leinonen mainitsi, että rakennuslallalla palkat ovat alentuneet. Jumalan kiitos, että mustat palkat on saatu häviämään, nehän juuri lisäävät asumiskustannuksia. Muut kansalaiset ovat saaneet maksaa tämän etuoikeutetun ryhmän korkeat palkat. Jos myönnetään tuotantokustannusten alentamisen tarpeellisuus, ei selvitä

35 36

sillä, että sanotaan, että tuohon ja tuohon etuun ei saa koskea. On katsottava, millainen kompromissi voidaan saada aikaan. Leinonen sanoi, että palkkoja ei saa alentaa, koska ihmisten elämä tulisi huonommaksi. Emme ole eläneet paremmin, vaikka palkkamme ovat jatkuvasti suurentuneet. Elämme varmasti yhtä hyvin kuin nyt siinäkin tapauksessa, että hinnat ja palkat rinnan alennetaan. Joka tapauksessa on vientiteollisuudessa päästävä kilpailukykyisiksi. Osuusliikkeiden on myös vuoden lopussa pystyttävä esittämään kohtuullinen tilinpäätös.

L a k s o : Kuoppalan selvityksen täydennykseksi mainitsen, että vuoden 1952 tammikuu oli tappiollinen samoin kuin tänäkin vuonna. Erotus on siinä, että tappio viime vuoden tammikuussa oli 36 mmk, nyt noin 100 mmk. Se tekee asian tavattoman huolestuttavaksi. Tämä tosiasia on otettava erittäin vakavasti, ja esitän toivomuksen, että hallintoneuvosto antaisi puolestaan kaiken tukensa toimenpiteille, joita osuuskauppaliikkeessä on välttämättä ryhdyttävä toteuttamaan, jotta suoranainen katastrofi voitaisiin välttää. Tällöin on ilmeistä, ettei voida välttää työ kustannusten supistamiselta, mikä tapahtuu lähinnä väkeä vähentämällä. Se on välttämätöntä, koska työ kustannukset muodostavat yli puolet kaikista kustannuksista. Rationalisointitoimenpiteiden avulla voidaan työntekijäin lukumäärää supistaa. Olen vakuuttunut siitä, että jäsenosuusliikkeissä on tässä suhteessa monenlaisia mahdollisuuksia. Nyt on välttämätöntä tarkastaa joka ainoa paikka ja harkita, onko väkeä mahdollisesti liikaa ja suorittaa sen mukaiset järjestelyt. Palkkatason alentamiseen en usko.

Toinen kysymys on investointien mahdollisimman täydellinen pysähdyttäminen. Siinä mielessä tilanne on viimevuotista valoisampi, meillä on vain yksi ainoa huomattavampi rakennusyritys käynnissä, nim. Porissa, mutta se ei yksinään tilannetta kovin suuresti pahenna, varsinkin kun sen kustannukset jakaantuvat kahden vuoden osalle. Tällä tavoin saamme aikanaan rahoitus tilanteen parantumaan.

Varastot on tarkastettava joka ainoassa liikkeessä. Niissä ei saa olla yhtään liikaa tavaraa. Kaikkia mahdollisia mainoskeinoja on käytettävä, jotta liikavarasto saadaan myydyksi.

Mitä sitten tulee maan yleiseen talouspolitiikkaan, niin on tunnustettava, että osuuskauppaliikkeen vaikutus siinä on pienempi kuin mitä yleensä kuvitellaan. Lähinnä työmarkkinajärjestöt pääsevät vaikuttamaan talouspolitiikan suuntaan. Tämä on totuus, joka on otettava huomioon. Osuuskauppaliikkeelle ei voida asettaa vaatimuksia, joita se ei pysty käytännössä toteuttamaan.

Tainio : Kuvaavaa Kuoppalan esityksessä oli erityisesti se hänen toteutuksensa, että entistä enemmän on luovuttu määrättyjen tavaroiden ostosta. Jalkinealalla oli huomattavissa suurempaa supistumista kuin ravitsemusliikkeissä, joissa oli jopa nousua. Joka tapauksessa asia on niin, että jäsenistö ja kuluttajaväki on joutunut entistä enemmän tinkimään niiden tarvikkeiden ostoissa, joissa välityspalkkio on suurempi, ja käyttämään entistä suuremman osan ansiostaan kulutustarvikkeiden ostoon, joissa välityspalkkio on pienempi. Tämä osoittaa koko kuluttajaväestön ostojen suuntaa. Viime vuoden aikana työ teke-

vän väestönosan elintasossa on tapahtunut huomattavaa alentumista, ja se jatkuu. Tanner mainitsi, että meillä on vakaannuttaminen saatu suoritetuksi. Kaikki on kuitenkin vielä epävarmaa, kustannukset suuremmassa määrin kuin aikaisemmin. Työvätekevä väestö elää entistä suuremmassa epävarmuudessa. Tämä ei suinkaan ole taloudellisen elämän vakaantumista, vaan päinvastoin. Ne ruiskeet, joita on käytetty, eivät ole olleet tervehdyttäviä. Tanner mainitsi, että Jumalan kiitos palkat on saatu alenemaan. Olisi tutkittava, mitkä erät nostavat eniten rakennuskustannuksia. (Tanner: Palkat merkitsevät puolta rakennusmenoista.)

Mitä tulee kustannustason alentamiseen, niin kapitalistinen keino on se, että palkat alennetaan. Me sanomme, että kun palkat pienenevät, niin lisäarvo suurenee ja päinvastoin. Kysymys kustannustasosta ei ole mitään muuta kuin palkkojen suhde lisäarvoon. (Tanner: Missä meidän lisäarvomme nyt sitten on?). Koska osuuskauppaliike ei ole tuottaja, vaan välittäjä, ei tätä lisäarvoa sen kohdalla synny. Vasta kun mennään tuotannolliseen toimintaan, syntyy lisäarvo. Kun näin on, ei palkkojen pienentäminen tässä tapauksessa ole se ruiske, joka auttaa, se ei vakauta maamme taloutta, vaan se vie entistä suurempaan kurjuuteen. Kun meillä oli syksyllä kokous Raumalla, kiinnitimme tähän asiaan huomiota, mutta meidät pyrittiin tyrmäämään. Nyt on käytäntö kuitenkin osoittanut, että niin on tapahtunut. Jos suunnitellut ja tuomari Tannerin mainitsemat palkkojen pienentämistoimenpiteet toteutetaan, käy niin, että vuoden päästä Kuoppalan yksinpuhelu on synkempi kuin tällä kerralla. Tästä johtuu myös, että vaikka osuuskauppaliikkeen osuus talouselämässä ei ole kovin suuri, sillä on kuitenkin tietty merkityksensä, ja jos osuuskauppaliike yhdessä työväenliikkeen kanssa työskentelee toiseen suuntaan kuin palkkojen alentamiseen, niin tulokset tulevat olemaan osuuskauppaliikkeenkin kohdalla toiset ja samoin sen jäsenistöön nähden. Hallintoneuvoston velvollisuus olisi torjua kaikki sellaiset suunnitelmat, joita nyt tehdään työvätekevään väestönosan elintason alentamiseksi. Se olisi osuuskauppaliikkeen etujenkin mukaista. Siksi esitän, että KKn hallintoneuvosto tässä kokouksessaan lausuisi seuraavaa:

"KKn hallintoneuvoston kokous 20.4.1953, käsiteltyään selostusta jäsenosuusliikkeidensä toiminnasta vuodelta 1952, toteaa taloudellisen kehityksen olleen erittäin epäedullisen osuusliikkeille ja niiden jäsenille. Jäsenen taloudellinen asema on huomattavasti huonontunut. Siksi hallintoneuvosto jyrkästi torjui valtiolla uudet suunnitelmat palkkojen ja työvätekevään väestön elintason edelleen alentamiseksi. Osuuskauppaliike, jonka tehtävänä on työskennellä jäsenistön taloudellisen aseman kaikinpuoliseksi parantamiseksi, ei voi hyväksyä toimenpiteitä ja suunnitelmia, jotka poikkeavat tästä sen hyväksymästä päämäärästä."

Heikkilä: Myymäläapulaisen palkka oli ennen sotia 700-900 markkaa, nyt se on 14500 - 17150 mk; naismyymälänhoitajan palkka oli aikaisemmin 900 - 1100 mk; nykyisin kaikkein pienimmätkin ovat 18000 - 25000 mk. Indeksit ei ole noussut vastaavasti niin paljon kuin palkat. Vielä on otettava huomioon, että sosiaalinen huolto on kokonaan toisella asteella kuin aikaisemmin. Tätä ei koskaan muisteta silloin, kun puhutaan palkko-

jen erilaisuudesta nyt ja ennen. Totta on, että työläisten elintaso on ollut korkeampi kuin mitä se on nyt, mutta tälläkin hetkellä se on korkeampi kuin ennen sotia.

Tässä on puhuttu siitä, mitä kautta päästään normaaliin tilanteeseen. Toisten mielestä tie on inflaatio, toisten vakauttaminen. Kyllä kai asialaita kuitenkin niin on, että vakauttamisen kautta on kuljettava. On arvoiteltava uudelleen hinnat ja palkat, muuten emme pysty kilpailemaan toisten kanssa. Inflaatio tie ei voi jatkua, vaan vakauttamisen tie lienee sittenkin oikeampi. On väärinkäsitystä luulla, että työtätekevä väestö elää huonossa asemassa. Tällainen puhe ei perustu tosiasioihin.

Kiiskinen: Kuoppalan selvityksestä ilmeni murheellinen tilanne. Vain muutamat osuusliikkeet pystyivät ylijäämänpalautukseen. Tänä vuonna tilanne näyttää entistä murheellisemmalta, koska kuluneet kuukaudet ovat olleet tappiollisia. Kun Tanner esitti sellaisen mahdollisuuden, että meidän on kustannusten alentamiseksi mentävä palkkojen alentamiseen, ei minun käsittääkseni meillä osuuskauppaliikkeessä ole siihen tilaisuutta. Tiedustelin, millä tavoin Tanner luulee osuuskauppaliikkeemme selviävän siitä hintojen alentamisesta, joka aiotaan toteuttaa. Tämä on siksi tärkeä kysymys, että uuteen suunnitelmaan on syytä suhtautua vakavasti.

Heinimö: Tunnetaan oltavan yksimielisiä siitä, että osuuskauppaliikkeellä ja talouselämällä on suuria vaikeuksia, ja nyt on vain harkittava, millä tavoin niistä päästään irti. On lähdettävä siitä, että meidän on järjestettävä elämämme sen mukaisesti mitä ansaitsemme emmekä voi jatkuvasti elää yli varojemme. Vientitulot ovat tärkeimmät. Meidän on nyt katsottava, miten nämä tulot jaetaan. Saattaa käydä niin, että on koskettava myös palkkoihin. On selvää, että koetamme menetellä niin, ettei palkkoja tarvitse alentaa, mutta alentamiseen saattaa olla pakko mennä, vaikka palkat yksityisten kohdalla eivät olekaan liian suuret. Rakennustyöläisten palkoista puhuttaessa on muistettava, että juuri rakennustyöläisten mustat palkat ovat olleet ne, jotka ovat herättäneet tyytymättömyyttä muissa ryhmässä ja panneet palkkaliikkeitä alulle. Monen teollisuuden alalla ammattimiehet ovat katsoneet karsaasti sitä, että rakennustyöläiset ovat saaneet suurempia palkkoja kuin he. Kun ne lisäksi ovat lisänneet kohtuuttomasti asumiskustannuksia, on niistä ollut hyvä päästä.

Mitä tulee edessä oleviin suunnitelmiin on tietysti Kiiskisen tavoin kysyttävä, millä tavoin osuuskauppaliike selviytyisi niistä hintojen alennuksista, joita on kaavailtu. Niissä suunnitelmissa, joita on päästetty julkisuuteen, ei ole tätä puolta selvitetty. Niiden hintojen joukossa, jotka on suunniteltu alennettaviksi, on hintoja, jotka eivät ole säännösteltyjä, eikä esityksen laatijoilla näytä olevan mitään yksityiskohtaista suunnitelmaa. Minusta olisi uskallettua hallintoneuvoston määrätellä kantansa tähän suunnitelmaan nähden. Vaikka tuntisimme yksityiskohtiakin, olisi se hyvin hankalaa. KKN johtokunnalla tulee ehkä olemaan tilaisuus ja velvollisuus sanoa tästä suunnitelmasta sanansa sen jälkeen, kun asia on virallisesti tiedossa, mutta asiaan puuttuminen nyt on uskallettua. Asiaa on punnittava KKN johtokunnassa, jos ja kun se tulee siellä esille.

Näistä asioista keskusteltaessa on usein kerhojenkin kokouksissa ollut havaittavissa se vaarallinen kanta, että lähdetään siitä, että kaikki menee omalla painollaan ja ettei mitään ole tehtävissä. Asiaa ei voida kerta kaikkiaan hoitaa sillä tavoin. Hallintokuntien ja liikkeiden johdon ikävä velvollisuus on ryhtyä tarkastamaan, mitä voidaan tehdä, mitä kustannuksia voidaan supistaa. Tähän on nyt kiinnitettävä huomiota, ja vaikka se onkin varsin ikävä tehtävä, se ei ole vältettävissä. KKn hallintoneuvoston on myös tarkasteltava osuuskauppaliikkeen kannattavuutta ja katsottava, mitä olisi tehtävissä.

Tainion puheeseen palkkojen ja lisäarvon suhteesta haluaisin huomauttaa, että voittojen supistamisella ei paljon saada aikaan. Kohtuuttomat voitot olisi tietysti supistettava, mutta esim. osuuskauppaliikkeessä pääomnan muodostuminen on hyvin pientä, esim. viime vuonna syötiin entistä. Juuri siinä, ettei synny pääomaa, on meidän pulmamme.

Lammien: Olemme nyt ikävän tosiasian edessä ja olisi keksittävä keinoja, millä päästään eteenpäin. Tosiasia on, että mitä paremmat olosuhteet on ostajilla, sitä paremmat ne ovat osuuskauppaliikkeelläkin. Nyt on vain kysymys siitä, että meidän on koetettava tukea sellaista talouspolitiikkaa, joka parantaisi jäsenistömme asemaa. Viime vuosina työväestö on menettänyt kolmanneksen palkoistaan, mikä ratkaisevasti vaikuttaa meidän liikeloudelliseen tulokseemme. Myynnin nousu on hidastunut. Ei kukaan vastusta sitä, etteikö olisi vakautettava taloudellista asemaamme. Kansantulon jakautuminen on ydinkysymys. Kaikki tiedämme, että suurpääoma on viime vuosina lisääntynyt kovasti ja kerännyt suuria voittoja, kun taas työläisten palkat eivät ole samanaikaisesti nousseet. Tässä on yksi niistä seikoista, joihin on kiinnitettävä huomiota. Kansantulo on saatava jakautumaan niin, että ostajakunta saisi suuremman osan. Vakauttaminen on johtanut siihen, että kuluttajaväestön asema on heikentynyt. Osuuskauppaliikkeen olisi koetettava vaikuttaa siihen, että ostajakunnan asema paranisi.

Tainio: Heinimo mainitsi tulojen jakaantumisen. Palkkatulojen osuus on jatkuvasti supistunut. V 1950 se oli 55.8 % kansantulosta, v 1951 53.3 %. Tämä tukee väitteitä, joita edellä on tehty. Taloudellisen toiminnan päämääränä pitäisi olla ihminen ja hänen hyvinvointinsa.

Alanne: OTK on käyttänyt 90 mmk 40 osuusliikkeen tappioiden peittämiseksi. Tämä on tietysti hyvä niiden liikkeiden kohdalla, jotka ovat rahoja saaneet, mutta ne liikkeet, jotka ovat koettaneet vuoden varrella elää tarkasti, ajattelevat halkein mielin näitä miljoonia.

Tanner: Nämä kysymykset ovat niin laajoja ja monimutkaisia, että niistä voitaisiin keskustella loputtomiin. Täällä näyttää monilla olevan väärä käsitys vakauttamisesta; luullaan että sillä voidaan järjestää kaikki asiat. Sillä pyritään kuitenkin vain rahanarvon vakauttamiseen, missä on onnistutukin jo 1.5 vuoden ajan. Lisäksi on täällä vedetty esiin kustannustason alentamista koskeva ohjelma ja vaadittu, että meidän pitäisi ottaa siihen nähdn kanta. Se olisi kuitenkin liian aikaista. Jos sen avulla saadaan

jotakin aikaan, se tulee olemaan hyvin kompromissiluontoista.

Parissa kohden olemme olleet yksimielisiä: olemme todenneet, että asiat eivät meidänkään kannaltamme ole hyvin ja että jos ne saavat omalla painollaan jatkua, olemme vuoden päästä vielä huonommassa asemassa. Puhuttaessa siitä, mitä olisi tehtävä, ei kukaan ole vastustanut kustannusten alentamista. Mitkä sitten ovat kustannustekijät? Tilasto osoittaa, että osuusliikkeiden maksamat palkat keskimäärin koko maassa muodostavat 65 % kaikista kuluista, joskin eri osat maata ovat jossakin määrin eri asemassa. Meidän on katsottava, mitä palkkatilanteessa voimme tehdä. En kuitenkaan ymmärrä, että voisimme selvitä jatkamalla entiseen tapaan, vaan on joku vähennettävä väkeä tai palkkoja alennettava.

Hallintoneuvosto hylkäsi 11 äänellä 8 vastaan Tainion ehdotuksen ja päätti merkitä selostuksen kuiluksi.

Vakuudeksi:

14. §

Johtaja Paavo Heinimon eronpyyntö ja siitä johtuvat toimenpiteet

Toimihenkilöiden poistuttua kokouksesta puheenjohtaja Tanner antoi seuraavan selostuksen:

Kun KKn toisen johtajan Paavo Heinimon siirtyminen Osuusliike Elannon toimitusjohtajaksi oli tullut tunnetuksi, päätti KKn johtokunta asettaa jaoston valmistelemaan hänen seuraajansa valintaa samoin kuin siitä johtuvia muita järjestelyjä KKn johdossa sekä eräillä sen osastoilla. Jaoston ovat muodostaneet hallintoneuvoston puheenjohtaja, johtokunnan puheenjohtaja Laakso sekä sen jäsenet Takki ja Kulo. Harkittuaan asiaa useampaan otteeseen jaosto päätyi henkilökysymykseen nähden siihen lopputulokseen, että useammasta asian käsittelyn aikana mainitusta henkilöstä olisi toimeen valittavaksi esitettävä Kansa-yhtiöiden nykyinen toinen johtaja, fil.maisteri Sulo Suortti. Asian valmistelun yhteydessä oli pääjohtaja Laakso laatinut seuraavan sisältöisen muistion:

" KKn johtovoimien uudelleen järjestely "

Johtaja Paavo Heinimon siirtyminen KKn toisen johtajan toimesta Elannon toimitusjohtajaksi aiheuttaa KKssa erinäisiä tehtävien ja vastuunalaisuuksien tarkistuksia ja uudelleen järjestelyjä. Siltä varalta, että po. toimeen tultaisiin valitsemaan henkilö, jolla voisi olla vähemmän kuin toimen tähän-

astisilla hoitajilla liikkeenhoidollista taitoa ja kokemusta ja joka olisi kykenevä valvomaan KKhon keskittynyttä valistus- ja propagandatoimintaa niin hyvin puhutussa kuin kirjoitettussakin muodossa, jolla olisi hyvä yleisivistys sekä kielitaito ja taipumuksia teoreettiseen tutkiskeluun sekä kirjoitteluun, on suunniteltu eri asemiin tulevien henkilöiden keskinäisiä työ- ja alistussuhteita. Siinä tarkoituksessa on laadittu myöskin ehdotus johtajistoon kuuluvien henkilöiden tehtävien ja velvollisuuksien uudesta ja kautumisesta.

Uusia nimityksiä:

Vaikka KKssa onkin jatkuvasti pidettävä mielessä, ettei sen taloutta ainaakaan niiltä osin, joita kannatusmaksut ovat tarkoitetut peittämään, kehiteltäisi liian raskaaksi, ei tämä pyrkimys estäne hallintoneuvostoa harkitsemasta seuraavien järjestelyjen toteuttamista. Näin varsinkin sen vuoksi, että ne eivät tulisi lisäämään huomattavasti KKn kustannuksia, mutta olisivat omiaan selvittämään ja tehostamaan kysymykseen tulevien henkilöiden asemaa ja merkitystä KKssa ja koko osuuskassa uppaliikkeessämme.

Viime vuonna toimeenpannun KKn sääntöjen muutoksen yhteydessä oli jo keskustelua siitä, että KKn sihteerin toimi muutettaisiin pääsihteerin toimeksi. Tällöin tulitui kuitenkin siihen tulokseen, että pääsihteerin aseman määritleminen säännöissä olisi saattanut olla hankalaa, jota paitsi se voisi henkilövaihdosten sattuessa aiheuttaa myöskin vaikeuksia. Sen sijaan pidettiin jo silloin mahdollisena, että hallintoneuvosto voisi harkintansa mukaan nimittää pääsihteeriksi toimen nykyisen hoitajan, maisteri Jorma Jalavan, joka on ollut KKn sihteerinä jo vuodesta 1947 lähtien. Hänellä oli jo sitä ennen pitkäaikainen osuuskapallinen kokemus sekä hyvä teoreettinen koulutus. Siksi olisi kohtuullista nyt suoritettavan järjestelyn yhteydessä antaa hänelle pääsihteerin nimitys. Laadittu tehtävien jakosuunnitelma asettaisi hänet alistussuhteessa hallintokunta lukuun ottamatta vain pääjohtajaan ja toiseen johtajaan.

Liikkeenhoidollisen neuvonnan ja tilintarkastuksen johto KKssa

KKn johtovormien kokoonpanoa on eräissä yhteyksissä moitittu liian yksipuoliseksi sikäli, että henkilöitä, joiden ensisijaisena pätevyytensä on pidettävä liikkeenhoidollisia ja valvonnallisia ominaisuuksia, on KKn johdossa ollut liian paljon. On katsottu, että nykyinen pääjohtaja entisenä neuvontaosaston hoitajana samoin kuin johtaja Heinimokin ovat olleet erityisesti perehtyneitä tähän tehtäväryhmään kuuluvien asiain hoitamiseen. Kun lisäksi neuvontaosaston välittömässä johdossa on ollut jo pitemmän aikaa erittäin pätevä ja niin ikään liikkeenhoidollisen kokemuksen omaava henkilö ja hänellä vielä varsin kokenut saman alan mies apulaisenaan, voidaan todellakin hyvällä syyllä tehdä edellä mainittu huomautus. Sen vuoksi tuntuu siltä mahdolliselta, että liikkeenhoidollista neuvontaa ja tilintarkastusta koskevat asiat siirtyisivät pois toisen johtajan tehtävien luettelosta. Neuvontaosaston nykyiselle osastopäällikölle olisi syytä antaa tähänastista enemmän ratkaisuvalltaa ja että hän tärkeimmistä kysymyksistä olisi neuvottelu- ja alistussuhteessa pääjohtajaan. Kun vii-

meksimainittu puolestaan joutuisi luovuttamaan valistus- ja propaganda-asiain sekä opinto-osaston välittömän valvonnan toiselle johtajalle, tuntuisi tällainen järjestely myöskin mahdolliselta.

Neuvontaosaston osastopäällikön asemaan olisi kuitenkin syytä lisääntyneen vastuun ja työmäärän vuoksi tehdä sellainen muutos, että sen nykyinen hoitaja Veikko Kuoppala olisi nimitettävä apulaisjohtajaksi. Myöskin herra Kuoppala on ollut pitkähkön ajan nykyisellä palkallaan, nimittäin vuodesta 1948 lähtien, jonka ohella hänelläkin on pitkäaikainen työskentelykausi osuuskauppaliikkeessä takanaan sekä kohtalaisen hyvä teoreettinen koulutus. Itsenäisenä liikkeenhoitajana hän ehti toimia vaativissa tehtävissä nelisentoista vuotta suorittaen koko tämän ajan erittäin hyvää työtä.

Muita järjestelyjä neuvontasastolla

Liikkeenhoidollisen neuvonnan ja tilintarkastuksen luonne KK:ssa on huomattavasti muuttunut sen johdosta, että kaikkiaan 31 jäsenosuusliikettä on heikkojen taloudellisten tulostensa vuoksi joutunut keskusliikkeiden välittömään valvontaan. Kun suuri osa po. liikkeistä toimii erittäin vaikeissa olosuhteissa, vaatii niiden hoidon ja taloudellisen kehityksen valvonta keskusliikkeiltä aivan erityisesti tehostettuja toimenpiteitä. Siksi onkin päädytty sellaiseen tulokseen, että välittömän valvonnan alaisten osuusliikkeiden asian seuraamista varten olisi osastolle perustettava väliaikaisluontoinen jaosto, joka voitaisiin aikanaan lopettaa olosuhteiden parannuttua nykyisestäään oleellisesti. Jaoston esimiehenä tulee olla pätevä henkilö ja hallintoneuvostolle voidaankin ilmoittaa, että siihen on ajateltu siirrettäväksi KKn vanhin tarkastaja A. Pulkkinen. Hänen tehtäväkseen jäisi suunnitella jaoston organisaatio ja kaikki ne muut toimintamuodot, joita yhtäkkiä laajaksi paisunut erikoisvalvonta edellyttää toteutettavaksi.

Tähän mennessä, jolloin erikoisvalvonnan alaisia osuusliikkeitä oli vain muutamia, sitä hoiti muiden tehtäviensä ohella neuvontaosaston apulaispäällikkö T. J. Puumalainen. Hänet olisi tässä yhteydessä syytä vapauttaa erikoisvalvontatoimenpiteistä, mutta hänelle olisi luovutettava tähänastista enemmän niitä käytännöllisiä toimenpiteitä, jotka ovat olleet osastopäällikkö Kuoppalan hoidettavana. Mm. tilintarkastusten järjestäminen voisi kuulua yksinomaan hänen tehtäviinsä. Hän samoin kuin uuden jaoston hoitajakin olisi tietenkin läheisessä neuvottelu- ja alistussuhteessa osaston johtajaan.

Palkkojen tarkistuksia

Siltä varalta, että hallintoneuvosto hyväksyy esitetyn suunnitelman uusine nimityksineen ja katsoen siihen, että asianomaisille henkilöille koituu tätä joukko lisävelvollisuuksia, ehdotetaan että hallintoneuvosto tarkistaisi palkkoja seuraavasti:

Pääsihteeri Jorma Jalava, nykyinen palkka 113 400 mk, korotus 6 600 mk kuukaudessa; uusi palkka 120 000 mk kuukaudessa.

Apulaisjohtaja Veikko Kuoppala, nykyinen palkka 106 000 mk, korotus 14 000 mk ja uusi palkka 120 000 markkaa kuukaudessa.

Kun myöskin johtaja Toivo Långströmin tehtävät ja velvollisuudet tulevat jossain määrin tässä yhteydessä lisääntymään, ehdotetaan että hänen nykyinen palkkansa 106 000 mk korotettaisiin 4 000 markalla eli 110 000 markaksi kuukaudessa.

Valvontajaoston hoitajaksi määrättävän tarkastaja Aatu Pulkkinen palkkaus on nykyisin 72 600 markkaa; ehdotetaan korotettavaksi 7 400 markalla, jolloin uusi palkka tulisi olemaan 80 000 markkaa kuukaudessa.

Lähemmin tulevat johtajistoon kuuluvien henkilöiden tehtävät käymään selville työnjakosuunnitelmista, jotka vahvistettaneen nyt esilläolevien järjestelyjen tultua ratkaistuksi.

Tutustuttuaan muistion sisältöön jaosto hyväksyi siinä esitetyt selvitykset ja johtopäätökset likipitään sellaisinaan. Syytä on vielä mainita, että jaoston esitys johtajan toimen täyttämiseksi sekä muista henkilöjärjestelyistä esitettiin myös KKn johtokunnalle, joka yksimielisesti asettui sitä kannattamaan. Johtokunnan jäsenet Kulo ja Roine esittivät kuitenkin epäilyksiä suunnitelmaan liittyvään palkkojentarkistusesitykseen nähden. Heidän mielestään kysymyksessä ovat niin korkea-palkkaiset henkilöt, ettei po. tehtävien luonteen muuttuminen saisi aiheuttaa näissä oloissa asianomaisille palkkojen korotuksia.

Siltä varalta, että hallintoneuvosto voi yhtyä jaoston kantaan toisen johtajan valinnassa, jaosto esittää, että maisteri Suortin palkka määrättäisiin 125 000 markaksi kuukaudessa, johon lisäksi tulisi luontoisetuina asunto lämpöineen ja valoineen. KKn toisen johtajan rahapalkka samantapaisine luontoisetuineen on tähän asti ollut 113 400 markkaa, mutta kun maisteri Suortin palkka Kansa-yhtiöissä on nykyisin 120 980 markkaa, olisi kohtuullista nostaa se edellä mainittuun määrään.

Toimien nimityksistä tai vastuunalaisuuden ja työ määrän lisääntymisestä johtuvat palkkojen tarkistukset olisivat jaoston esityksen mukaan seuraavat:

S. Suortti	120 980 mk + luont. edut	125 000:- + luont. edut
V. Kuoppala	106 000 "	120 000:-
J. Jalava	113 400 "	120 000:-
T. J. Puimalainen	86 200 "	90 000:-
A. Pulkkinen	72 600 "	80 000:-
T. Hj. Långström	106 000 "	110 000:-

Asiasta suoritettaneen aluksi yleiskeskustelu ja sen jälkeen yksityiskohdainen keskustelu toiseksi johtajaksi valittavasta henkilöstä, muiden toimihenkilöiden aseman ja vastuunalaisuuden muuttumisesta sekä siitä aiheutuneesta palkkojen tarkistusesityksestä.

Lammisen: Kun edellä selostettu suunnitelma on hyvin laaja ja kun siihen liittyy monia KKn kannalta tärkeitä ja kauaskantoisia ratkaisuja, on hallintoneuvoston vähemmistöryhmä asiaa keskuudessaan käsitellessään päättynyt siihen esitykseen, että asian käsittely olisi tässä kokouksessa keskeytettävä lyhyeksi ajaksi, jonka kestäessä ryhmien edustajat keskenään neuvottelisivat suunnitelman eri kohdista. Tuntuisi olevan paikallaan suorittaa esitetynlainen asian valmistelu, koska siten saadettaisiin päästä suunnitelman suhteen, palkkakysymyksiä ehkä lukuunottamatta, yksimieliseen ratkaisuun.

Heikkilän mielestä kokouksen keskeyttäminen Lammisen mainitsemassa tarkoituksessa oli tarpeeton, koska asiasta voidaan hallintoneuvostossa keskustella avoimesti muutenkin. Se on kaiken kaikkiaan hallintoneuvoston jäsenille myöskin siksi tuttu, että jäsenet voivat omaksua sen yksityiskohtiin nähdessä kokouksen kestäessä kantansa.

Tainio kannatti Lammisen esitystä esittäen samalla, että neuvottelijoita olisi kaksi kummastakin ryhmityksestä ja vähemmistöryhmästä Kiiskinen ja Lammisen.

Puheenjohtaja Tannerin ilmoitettua pitävänsä toivomusta kokouksen keskeyttämisestä ja neuvottelujen käynnistämisestä kohtuullisena Jaakko Pii-rainen ilmoitti esittävänsä enemmistöryhmän puolesta neuvottelijoiksi Tannerin ja Heikkilän.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti kumpiakin neuvottelijoita koskevan esityksen päättäneen samalla keskeyttää kokouksen.

Kokousta jatkettaessa ilmoitti Tanner vähemmistöryhmän olevan suostuvaisen hyväksymään jaoston tekemän esityksen, mutta toivovan hallintoneuvoston vastaisen varalta voivan antaa seuraavan selityksen:

"Hallintoneuvosto ilmoittaa olevansa valmis säilyttämään johtaja Långströmin paikan KKn johtajistossa vähemmistöryhmän käytettävänä silloin, kun Långström aikanaan ikärajan tai muun syyn vuoksi joutuu eroamaan. Edellytyksenä on tällöin kuitenkin se, että vähemmistön esittämä ehdokas täyttää kohtuulliset pätevyysvaatimukset."

Neuvottelijat suosittelevat hallintoneuvostolle tähän suostumista.

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta hyväksyä vähemmistöryhmän esittämän kannanoton tuotantotoimen apulaisjohtajan vastaisuudessa tapahtuvaa uuden valintaa varten.

Sen jälkeen hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita KKn toiseksi johtajaksi Kansa-yhtiöiden toisen johtajan, fil.maisteri Sulo Suortin määräten hänen rahapalkkseen mk 125 000:- kuukaudessa, jonka lisäksi tulevat edellä selostetut luontoisedut.

1 3 41

Tanner toisti vielä jaoston esitykset muiksi KKn johtovaimien järjeste-
lyiksi, ja hallintoneuvosto hyväksyi ne niin ikään yksimielisesti.

Palkkojen suhteen Alanne ilmoitti vastustavansa esityksen hyväksymis-
tä asettuen sille kannalle, että niitä ei olisi ratkaistava tässä kokouksessa.
Puhujan mielestä kokouksen kuluessa on jouduttu selvästi havaitsemaan,
että osuuskauppaliikkeessäkin on vallalla voimakas pyrkimys työkuustannus-
ten alentamiseen, minkä vuoksi on epäjohtonmukaista, että johtajien palk-
koja näinkin tuntuvaasti korotetaan. Hänen mielestään suoritettujen toimien
järjestelyt eivät sitä suinkaan edellytä.

Leinonen kannatti Alannetta esittäen, että asia palkkakysymyksen
osalta siirrettäisiin ainakin seuraavaan kokoukseen.

Tanner ei katsonut voivansa hyväksyä Alanteen perusteluja enempää
kuin hänen esitystään palkkakysymyksen siirtämisestä myöhemmin
ratkaistavaksi. Tässä tapauksessahan ei ole kysymys palkkojen korotta-
misesta, vaan tarkistuksista toimien uudelleenjärjestelyn yhteydessä.

Laakso korosti myöskin puheenjohtajan mainitsemaa näkökohtaa,
että palkkakysymys ei olisi tullut ollenkaan esille, elleivät johtaja Heini-
mon erosta johtuvat järjestelyt olisi tehneet sitä välttämättömäksi. Osoi-
tuksena siitä, ettei kysymyksessä ole yleinen johtovaimien palkankorotus,
puhuja piti mm. sitä, ettei hänen omaan palkkaansa esitetä tehtäväksi
muutoksia. - Lopuksi puhuja selosti vielä lähemmän johtajiston työn-
jakoa.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Tanner katsoi palkkojen tarkis-
tuksen suhteen olevan kaksi vastakkaista esitystä, joiden kesken on ää-
nestettävä. Suoritettussa äänestyksessä jaoston esitystä kannatti 10 ja
sitä vastusti 6 hallintoneuvoston jäsentä, joten se oli tullut hyväksytyksi.

Samalla puheenjohtaja Tanner totesi, että maisteri Suortin toimeenastu-
minen tulee tapahtumaan ensi kesäkuun 1. päivänä, jota vastoin muut kä-
sitellyt järjestelyt tulevat voimaan kuluvan vuoden toukokuun 1. päivästä.

Vakuudeksi:

Vainio Tanner

Tanner

Yllä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oi-
kein laadituksi.

Helsingissä kesäkuun 5. päivänä 1953.

Kalle Andersson

Evert Vainio

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON
kokouksesta kesäkuun 5. päivänä 1953 hal-
lintonneuvoston huoneistossa Mikonkatu 17
Helsingissä.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnä-
oleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet:
Väinö Tanner puheenjohtajana, Jaakko Pii-
rainen, Oskari Lamminen, Johannes Alanne,
Eino Tainio, Eino Kantanen, Jouko Piirainen,
J. E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Kalle An-
dersson, Reino Kiiskinen, Arvi Sinipaasi,
Jafet Heikkilä, J. V. Lötjönen, Erkki Leino-
nen, Evert Vakkari, Alvar Lundén, Eino
Pendolin, Pietari Salmenoja ja Toivo Salmio
eli yhteensä 20 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet
Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K. L. Kulo,
Elli Nurminen, Paavo Raittinen, Eino Roine,
B. J. Salminen, Sulo Suortti ja Uno Takki
sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihtee-
rinä, Veikko Kuoppala, T. H. Långström ja
Eino Heinivaara.

1. §

Kokouksen avaus ja lailli- suuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu
oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan
mukaisesti kirjatussa kirjeessä toukokuun 5. päivänä ja toukokuun 27. päivä-
nä 1953 eli vähintään säädetty 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen
22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjes-
tyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asiois-
ta.

2. §

Edustajakokousjärjestelyjä

Sihteeri Jalava esitteli johtokunnan ehdotuksen edustajakokousjärjeste-
lyistä (Liite 8).

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

3. §

Edustajavaltakirjojen tarkastus

Sihtööri Jalava esitteli ehdotuksen hallintoneuvoston lausunnoksi edustajavaltakirjojen tarkastuksesta (Liite 9).

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi ehdotuksen.

4. §

Eläkekassa Tuen maksuperusteiden
muuttaminen ja ryhmähenkivakuutus-
summien tarkistaminen

Toimitusjohtaja Paavo Heinimo esitteli johtokunnan ehdotuksen Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttamisesta ja ryhmähenkivakuutussummien tarkistamisesta lausuen mm. seuraavaa:

Edellisessä hallintoneuvoston kokouksessa, käsiteltäessä Eläkekassa Tuen maksuperusteiden tarkistamista koskevaa kysymystä, ilmoitettiin, että KKn ja Suomen Liiketoimittajien Liiton kesken on käyty neuvotteluja tämän asian järjestämisestä sekä ryhmähenkivakuutuksen vakuutussummien korottamisesta. Neuvottelut työntekijäjärjestöjen edustajien kanssa on saatettu loppuun ja niiden perusteella voidaan tehdä täsmällinen esitys. Ryhmähenkivakuutus esitetään korotettavaksi perheellisten kohdalta kaksinkertaiseksi ja perheettömien kohdalta n. 50 prosentilla niihin summiin, jotka hallintoneuvoston jäsenille jaetus-
sa monisteessa on ilmoitettu (Liite 10).

Edelleen on sovittu siitä, että palvelusvuosia laskettaessa otetaan huomioon palvelusaika koko osuuskauppaliikkeessä riippumatta toimihenkilöiden siirtymisestä osuusliikkeestä toiseen. Näin ollen eräs suuri tähänastinen epäkohta saadaan poistetuksi. Työntekijäin taholta myös esitettiin, että ryhmähenkivakuutuksen pitäisi olla voimassa kaksi vuotta eläkkeelle siirtymisen jälkeen nykyisen yhden vuoden asemesta. Tämä olisi kuitenkin merkinnyt niin suurta vakuutusmaksujen kohoamista, että siihen ei voitu suostua. Suunnitelma merkitsee osuuskauppaliikkeelle ryhmähenkivakuutusten kustannusten nousemista nykyisestä n. 6 mmk:ista n. 12-13 mmk:aan.

Johtokunta ehdottaa, että hallintoneuvosto vahvistaisi monisteessa esitetyt uudet ryhmähenkivakuutussummat ja että nämä korotukset tulisivat voimaan 1.7. 1953 lähtien.

Tässä yhteydessä minun sallittaneen hiukan kosketella pääkysymystä, siis Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttamista. Viime kokouksessa vähemmistö epäili käsittelyjärjestyksen laillisuutta ja demokraattisuutta lähinnä sen vuoksi, että asiaa ei oltu käsitelty osuuskauppaliittojen kokouksissa eikä myöskään osuusliikkeiden kokouksissa. Viime kerralla jo todettiin, että säännöt eivät ehdottomasti vaadi edustajakokouksessa esille tulevan asian käsittelyä liittokokouksissa. Osuusliikkeiden jäsenkunnalle on kuitenkin koetettu saada mahdollisuus käsitellä tätä asiaa siten, että se selostettiin osuusliikkeiden johtajille liikkeenhoitajien luentopäivillä ja kehoitettiin käsittelemään sitä osuusliikkeissä. Olisi erittäin suotavaa, että hallintoneuvosto voisi nyt yksimielisesti hyväksyä tämän ryhmähenkivakuutussummien korotusesityksen ja yksimielisesti puoltaa edustajakokoukselle Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttamista.

Tanner: Eläkekassa Tuen maksuperusteiden muuttaminen käsiteltiin edellisessä kokouksessa jo loppuun.

Leinonen: Vähemmistö esitti viime kokouksessa asian siirtämistä seuraavaan vuoteen, koska heti tehtävää ratkaisua pidettiin liian kiireellisenä. Heinimo ilmoitti, että Suomen Liiketyöntekijöiden Liiton hallintoelimet ovat hyväksyneet KKn ehdotuksen. En sittenkään usko, että työntekijät ovat saaneet riittävästi tilaisuutta tutustua asiaan määritelläkseen täsmällisesti kantansa. Ryhmähenkivakuutussummien nostaminen ei kompensoi sitä tappiota, jota vakuutetuille muuten syntyy. En ryhdy tekemään tässä hylkäävää esitystä, mutta tiedän, että ainakaan työntekijöiden perusjärjestöt eivät ole asiaa käsitelleet. Sen vuoksi nyt tehtävästä ratkaisusta jää kiitkaa Tuen ja työntekijöiden välille. Osuusliikkeiden kannalta asia on hyväksyttävä, mutta ei vakuutettujen.

Suortti: On ilmeistä, että eläkevakuutuksen kohdalla on aina liikehtimistä. Tämänäkään nyt käsiteltävänä oleva muutos ei voi olla mikään viimeinen sana, mutta jos siihen nyt olisi kytketty muita asioita, ei olisi päästy ollenkaan eteenpäin. Myöhemmin on tutkittava muita seikkoja, mm. toimihenkilöiden omaisten turvaamista jne. Suomen Liiketyöntekijöiden Liitossa on asiaa käsitelty eri portaissa samaten niissä työntekijöiden kokouksissa, joissa on valittu vakuutettujen edustajia Eläkekassa Tuen vuosikokoukseen.

Pendolin: En halua vastustaa tehtyä ehdotusta, koska sellainen on työntekijöiden asia. Toivon, että toimeenpanoa ei hoideta pakkokeinoin, vaan koetetaan valistaa sellaisia toimihenkilöryhmiä tai osuusliikkeitä, joissa asiaa ei vielä ymmärretä. Silloin kun asiaa yritetään hoitaa neuvottelutietä osuusliikkeiden johdon kanssa, se saadaan parhaiten ratkaistuksi.

Suortti: Niissä osuusliikkeissä, jotka eivät ole Tuen jäseninä, valistus on tarpeen. Sen sijaan niissä, jotka jo ovat Tuen jäseninä, on muutos toteutettava, koska järjestelmä edellyttää sitä.

Hallintoneuvosto yksimielisesti totesi, että edustajakokouksen esitysviivossa oleva ponsiehdotus sisältää hallintoneuvoston yksimielisen kannan. Edelleen hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi ryhmähenkivakuutussummien korot-

1 3 35
tamisen johtokunnan ehdottamalla tavalla ja samoin hallintoneuvosto yksimielisesti päätti, että ryhmähenkivakuutuksen määräämisessä otetaan huomioon asianomaisen toimihenkilön koko palvelusaika osuuskauppaliik-
keessä.

5. §

Johtokunnan täydentäminen

Puheenjohtaja Tanner esitti, että toimitusjohtaja Paavo Heinimo valitaan johtokunnan jäseneksi, kun hänen sääntömääräinen jäsenyytensä lak-
kaa.

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi ehdotuksen.

6. §

KKn johtajiston työnjako

Pääjohtaja Laakso esitteli ehdotuksen KKn johtajiston työnjaoksi (Liite 11).

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi ehdotuksen.

7. §

Toiminimen kirjoittamisasioita

Pääjohtaja Laakso esitti, että johtaja Paavo Heinimon toiminimen-
kirjoittamisoikeus peruutetaan.

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi ehdotuksen.

8. §

Hallintoneuvoston asettamien tilien-
tarkkailijoiden valinta

Puheenjohtaja Tanner ehdotti, että hallintoneuvoston asettamiksi tilin-

tarkkailijoiksi valittaisiin hallintoneuvoston jäsenet J.E. Malmivuori ja Eino Pendolin.

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi ehdotuksen.

9. §

Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa

Sihteeri Jalava ilmoitti, että Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa valitut KKn edustajat, johtaja T.Hj. Långström ja kansanedustaja Elli Nurminen ovat molemmat matkojensa takia estyneet tehtävää hoitamasta. Sen vuoksi olisi valittava uusi edustaja. - Ehdotetaan KKn edustajaksi johtaja Veikko Kuoppala.

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi ehdotuksen.

10. §

Johtokunnan pöytäkirjat

Sihteeri Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 21.2. - 6.6.1953.

Andersson: Pöytäkirjassa oli jälleen mainintoja Osuusliike Kansaa koskevista asioista. Osuusliikkeessä on hyväksytty valvontasopimus, Osakeyhtiö Kansankulman osakkeiden siirto OTKille ym. Kun ohjaukset nyt ovat kokonaan täällä keskusjärjestöillä, toivon että ei lähdetä kustannustason alentamislinjalle kovin reippaasti. Osuusliikkeessä on hallintokunnille esitetty sängen pitkälle menevä suunnitelma mm. myymälöiden sulkemisesta. Ne ovat vuosikymmeniä toimineita myymälöitä, joiden toiminta nyt halutaan lopettaa. Tällainen ei millään tavalla vahvista Osuusliike Kansan asemaa paikkakunnalla. Erityisesti on otettava huomioon, että osalla myymälöistä on oma varma kannattajajoukkonsa. Toivon, että KKssa hyvin harkitusti käsitellään asioita, jotta ei häiritäisi sitä yhteistyön alkua, jota Kansassa on koetettu saada aikaan.

Kuoppala: Osuusliike Kansa tuottaa n. 100 000 markkaa tappiota päivässä, joten on pakko laatia suunnitelmia sen toiminnan tervehtyttämiseksi. Sellaisesta suunnitelmasta onkin kysymys. Tilanne osuusliikkeessä on niin vaikea, että vähäiset toimenpiteet eivät riitä. Anderssonin tarkoitarnassa suunnitelmassa esitetään neljän myymälän lopettamista. Niiden tappio vaihtelee 6-8 prosenttiin liikevaihdosta, joten niiden avoinna pitäminen on todella liian raskasta. Tarkoituksena on saada suunnitelma toteutetuksi moleni-

50

pien ryhmien keskeisten neuvottelujen tuloksena.

Osuusliikkeen liiketoimintaa on tehostettava kaikin mahdollisin keinoin, jotta ei syntyisi niin suuria tappioita.

Leinonen: En tunne yksityiskohtia Osuusliike Kansan tapauksessa, mutta käsitellyistä asioista on jäänyt mieleeni, että korjataan satoa aikaisemmasta kynnöstä. Ehdotetut lääkkeet tuntuvat liian vahvoilta. Ensi sijassa on mielestäni koetettava saada niin Osuusliike Kansassa kuin muissakin osuusliikkeissä liikkeen nauttima luottamus vakautetuksi jäsenkunnan ja asiakkaiden keskuudessa. Tällöin on kaikkia jyrkkiä ja repiviä toimenpiteitä vältettävä.

Laakso: Leinonen on sikäli oikeassa, että kaikki mahdollinen ostovoima on saatava kootuksi osuusliikkeiden ympärille. Kansan suunnitelma lähtee siitä, että osuusliikkeen asiat on saatava järjestykseen yhteistoiminnin molempien ryhmien kesken. Aivan äskettäin tapahtui Porissa paha välinäytös, kun päätoimittaja Mäkelä julkaisi suunnitelman lehdessään. Ellei kirjoitusta olisi julkaistu, olisi ollut paljon suurempia toiveita päästä sovussa eteenpäin.

Haluaisin vielä kerran lausua sen vakaumuksen, että Osuusliike Kansalla on hyvät toimintaedellytykset vauraassa maakunnassa, joten sen saattaminen jälleen kuntoon ei ole mitenkään ylivoimaista.

Heikkilä: Osuusliikkeiden kannattavuutta ovat viime aikoina huonontaneet bruttovoiton alentaminen, uusien liikkeiden suuri lukumäärä, josta seuraa liian pieni myynti myyntipistettä kohden.

Andersson: Porissa on ollut vuosikausia ankara kilpailu myyntipisteistään. Tällä hetkellä elämisen ehdot Satakunnassa ovat aika kovat, mistä seuraa myynnin väheneminen ja kannattavuuden huononeminen. Toivomme, että yhteistyökomitean työ myös tuottaisi tuloksia. Mäkelän kirjoitus ei ollut erityisen ilahduttava, mutta myöskin osuusliikkeen johtokunnan toiminta tässä yhteydessä ei ollut oikein korrektaa.

Kiiskinen: On tietenkin toimittava nyt tiukasti, mutta on myös toimittava harkitusti ja hyvässä sovussa. Torven aikana ryhdyttiin eräillä tavoilla osto- ja säästölakkoihin, jotka kait vieläkin jatkuvat. Näiden lakkoilevien henkilöiden keskuudessa olisi tehtävä valistustyötä ja saatava heidät jälleen Osuusliike Kansan asiakkaisiksi ja tallettajiksi. Ostolakot ovat yleensä vaarallisia. KKn taholta on päättävästi torjuttava niiden suunnittelun. Myynnin lasku nykyisin on seurausta osuusliikkeen harjoittamasta politiikasta ja hintapolitiikasta.

Kuoppala: Osuusliike Kansan kustannusten supistamisesta on ollut puhetta jo viime vuonna. Esitettiin erityisen toimikunnan asettamista tätä tarkoitusta varten, mutta se ei saanut paljoakaan aikaan. Kansassa ei tiedäkseen ole minkäänlaista ostolakkoa. Osuusliikkeen maine riippuu sen

31 3 55

johdon otteista ja nyt pyritään Kansassa oikein ottein saamaan osuusliik-
keen luottamus jäsenkunnan keskuudessa jälleen parannetuksi.

Pöytäkirjat päätettiin merkitä kuulluiksi.

Vakuudeksi:

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen
oikein laadituksi.

Savonlinnassa syyskuun 12. päivänä 1953

Lauri H. Hänninen *K. M. Mäkinen*

Pöytäkirja KK:n HALLINTONEUVOSTON kokouksessa syyskuun 12. päivänä 1953 Olavinnan Kiltasalissa Savonlinnassa.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnäoleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet:

Väinö Tanner puheenjohtajana, Jaakko Piirainen, Oskari Lamminen, K. -A. Fagerholm, Johannes Alanne, Eino Tainio, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J. E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Kalle Andersson, Reino Kuusinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Jafet Heikkilä, J. V. Lötjönen, Erkki Leinonen, Evert Vakkari, Alvar Lundén, Eino Pendolin, Pietari Salmenoja ja Toivo Salmio eli kaikki 22 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myöskin KK:n johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K. L. Kulo, Elli Nurminen, Paavo Raittinen, Eino Roine, B. J. Salminen, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KK:n toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala ja T. Hj. Långström.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner ilmoitti, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KK:n sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä heinäkuun 7. päivänä ja elokuun 12. päivänä 1953 eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista. (Liite 12)

2. §

Viljelijä-lehden päätoimittajan nimeäminen

Johtaja Suortti ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että

Viljelijä-lehden päätoimittajaksi nimitetään johtaja Heinimon jälkeen agronomi Hannes Tiainen.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta yksimielisesti.

3. §

Välitilintarkastuspöytäkirja

Pääjohtaja Laakso esitteli kesäkuun 15-17. päivänä suoritetusta välitilintarkastuksesta pöytäkirjan, joka keskustelutta päätettiin merkitä kuulluksi ja liittää pöytäkirjaan. (Liite 13)

4. §

KK:n julkaisujen tilaushinnat vuodeksi 1954

Pääjohtaja Laakso esitteli johtokunnan ehdotuksen KK:n julkaisujen tilaushinnoiksi vuodeksi 1954 ilmoittaen, että vuoden 1954 tulo- ja menoarviossa ehdotetaan ainakin aikakauslehtien postimaksujen korottamista 30 pennistä 1 markkaan numerokappaleelta. Kun korotus merkitsee KK:lle lisämenoja noin 8.5 mmk vuodessa, on pakko korottaa julkaisujen tilausmaksuja, jos korotus hyväksytään. Jos lopullinen korotus on muunlainen, järjestetään tilausmaksujen korotus vastaavasti. Johtokunta esittää korotukset seuraaviksi:

Kuluttajain Lehti)	nyt 200:-	uusi 240:-
Konsumentbladet)		
Työtoveri	" 300:-	" 300:-
	Alennus osuusliikkeille poistetaan	
Osuusliike	" 300:-	" 330:-
Viljelijä	" 125:-	" 130:-

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta yksimielisesti.

5. §

Vuoden 1954 edustajakokouksen aika ja paikka

Sihteeri Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että vuoden 1954 edustajakokous pidetään 12.-13. päivänä kesäkuuta 1954

Helsingissä Kauppakorkeakoulussa.

Edustajakokouksen yhteydessä on tarkoituksena pitää osuuskauppakoulun varsinaiset vihkäiset.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta yksimielisesti.

6. §

Vuoden 1954 edustajakokouksen alustukset

Johtaja Suoritti esitteli johtokunnan ehdotuksen alustukseksi vuoden 1954 edustajakokouksessa, lausuen seuraavaa: (liite 14).

Edustajakokouksen virallisten asioiden lisäksi kuuluvat sen ohjelmaan erikoiskysymykset, joista on esitetty alustuksia. Johtokunnan piirissä on pohdittu asiaa ja päädytty siihen, että tällä kertaa olisi ehkä syytä tyytyä yhteen alustukseen. Sen lisäksi voidaan osuust oimintakysymyksiä käsitellä esim. esitelmän muodossa. Toisinaan on edustajakokouksessa ollut kaksi alustusta, mutta tavallista on, että kokouksen mielenkiinto on kohdistunut vain toiseen niistä. Nykyisin on useissa maissa tutkimuksen alaisena ns. bruttohintajärjestelmä. Tämä kysymys on ollut esillä KOL:n johtokunnassa, kansainvälinen kauppakamari on asiaa tutkinut, ja meilläkin se tuli esille kartellilakikomiteassa. Tällöin pääjohtaja Laakso ehdotti, että kysymys otettaisiin myös meillä vakavan tutkimuksen kohteeksi, mutta komitean enemmistö katsoi, että se on erittäin vaikea kysymys ja että se vasta myöhemmässä vaiheessa olisi otettava tutkittavaksi. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa on asiaa erityisesti harrastettu osuuskauppaliikkeen piirissä.

Tämä kysymys on hyvin moninainen ja sitä tutkittaessa voi tulla monia muitakin kuluttajain kannalta tärkeitä kohtia esille. Nythän eräät tuottajapiirit holhoavat liian paljon jakelukauppaa ja yrittävät määrätä hinnat, joten terve kilpailu saattaa jäädä syrjään.

Johtokunta esittää, että kysymys bruttohintajärjestelmästä otettaisiin ensi vuoden edustajakokouksessa alustuksena esille ja että sen laatijaksi valittaisiin Kansan Markkinatutkimuslaitoksen johtaja, maisteri Ahti M. Salonen sekä että hänen lisäkseen johtopäätösten tekemistä ja ponsien laatimista varten asetettaisiin toimikunta, jonka valinta jätettäisiin ensi joulukuussa pidettävään hallintoneuvoston kokoukseen.

Tämän alustuksen lisäksi on suunniteltu, että edustajakokouksessa selviteltäisiin mahdollisimman arvovaltaiselta taholta kysymystä uudesta osuuskunta-laista. Tämä lakiehdotus tulee pian eduskunnan käsiteltäväksi ja voimaan mahdollisesti vuoden 1955 alusta. Johtokunta esittää, että asiasta esitelmöi-

mään pyydetäisiin osuuskuntalakikomitean puheenjohtaja, hoviok. presidentti Y.J. Hakulinen.

Tanner: Keskusteluyksymyksen on oltava kiinnostava ja lähellä joka-päivistä elämää. Alustuksen nimikysymyksen on edelleen avoinna.

Salmio: Nimikysymystä täytyy harkita. Tätä asiaa käsiteltiin myös Oslissa pidetyssä konferenssissa ja siitä voi saada riittävän mielenkiintoisen.

Laakso: Johtokunta esittää vain yhden alustuksen valmistettavaksi, koska saadun kokemuksen mukaan milteipä aina toinen alustus saa osakseen vähemmän huomiota. Kun tämän lisäksi pidetään esitelmä, saadaan hyvin täysipainoinen kokous. Mitä tulee alustuksen nimikysymykseen, niin oikeampi suomennois olisi kai yhtenäishinta. Nimeä tullaan harkitsemaan erikseen.

Heikkilä: Koska hintakysymys on ollut päivän puheenaiheena, tuntuisi onnistuneelta ottaa se edustajakokousalustukseksi. Ne seikat, jotka vaikuttavat jakeluliikkeen ulkopuolella, ovat tärkeitä.

7. §

Selostus KK:n toiminnasta kuuvana vuonna

Pääjohtaja Laakso: Selostus KK:n toiminnasta on tarkoitus jakaa tänäkin vuonna useampaan osaan. Tulen esittämään lyhyen talouspoliittisen katsauksen sekä kertomaan KK:n muista sisäisistä asioista.

Maailmanmarkkinoilla alkoi viime vuoden aikana voimakas hintojen lasku, joka vähitellen hiljeten on jatkunut näihin päiviin asti. Laskusuuntaa kohdistui myöskin puunjalostustuotteisiin, jotka muodostavat pääosan meidän vientitavaroistamme. Tämä kehitys oli meidän kannaltamme hyvin epäedullinen, mikä käy ilmi siitä seikasta, että viime maaliskuussa olivat vientihinnat enää 94 % tuontihinnoista, kun vertailukohtana pidetään vuoden 1935 olosuhteita. Juuri viime keuhattalvena puhuttiin ja kirjoitettiin paljon kustannuskriisistä ja etenkin selluloosan hintojen väitettiin pudonneen runsaasti alle tuotantokustannusten. Sen jälkeen on vienti- ja tuontihintojen keskinäinen suhte eli ns. ulkomaankaupan vaihtosuhte tuntuvasti parantunut, niin että heinäkuussa vientihinnat olivat jo 132 % tuontihinnoista.

Tällaisen kehityksen johdosta on aiheellista kysyä, onko kustannuskriisi taas tällä kertaa mennyt ohi.

Kun tarkastelee virallisista lähteistä ulkomaankaupan hintojen kehitystä tämän vuoden maaliskuusta heinäkuuhun, voi todeta, että esim. sulfaattiselluloosan hinta on noussut noin 3 %, sulfiittiselluloosan taas laskenut

87

noin 0.5 %, sanomalehtipaperin hinta kohonnut 1 %:n verran ja voimapaperin saman verran laskenut, kun taas sahatavaran hinta on mainitun ajan kuluessa pysynyt jokseenkin ennallaan. Näiden päävientitavaroittemme hinnat eivät siis ole sanottavasti muuttuneet. Sen sijaan ilmenee virallisista numeroista, että tuontitavaroiden hintojen lasku on ilmennyt voimakkaana kysymyksessä olevana aikana. Niinpä raaka-aineiden tuontihintaindeksi on maaliskuusta heinäkuuhun alentunut noin 11 % ja koneiden noin 17 %. Vienti- ja tuontihintojen suhteen paraneminen johtuu näin ollen melkein kokonaan tuontihintojen laskusta. Meikalaisten hintojen pysyessä paikoillaan ja ulkomaisten hintojen alentuessa hinta- ja kustannustasojen ero on vain käynyt entisestään jyrkemmäksi eikä viimeaikainen kehitys ole ratkaisevasti muuttanut puunjalostuksen toimintaedellytyksiä. Ulkomaisten raaka-aineiden ja tarvikkeiden osuus puunjalosteiden tuotantokustannuksista on siksi pieni, että niiden hintojen aleneminen ei suuresti vaikuta kokonaiskustannuksiin.

Kustannuskriisistä puhuttaessa huomio on ollut ensi sijassa kiintyneenä selluloosateollisuuteen. Nähdäkseni ei tähän mennessä ole esitetty puolueettomia ja luotettavia tietoja siitä, millainen selluloosatuotannon kannattavuus todella on, mutta se seikka, että tehtaat nykyisin käyvät vain 60 %:n tuotantoteholla - hyvistä myyntimahdollisuuksista huolimatta - samoinkuin esim. Enso Gutzeit Oy:stä ja muista valtion yhtiöistä saatavat tiedot viittaavat kuitenkin kiistattomasti siihen, että kustannuskriisi on edelleenkin olemassa. Tämän kysymyksen ratkaiseminen on talouspolitiikkamme keskeisin tehtävä ja sillä on mitä suurin merkitys työllisyyteen ja koko elinkeinoelämäämme.

On ilmeistä, että kestää vielä pitkän aikaa ennenkuin hinta- ja kustannustasomme saadaan muihin maihin verrattuna luonnolliseen tasapainoon ja voimme ruveta laajassa mitassa korjaamaan hintatasojen erosta aiheutuvia epäkohtia, esimerkiksi purkamaan ulkomaankaupan säännöstelyä. Sen sijaan meillä ei ensi talven työllisyyttä ajatellen ole varaa odottaa enää pitkiä aikoja vientiteollisuuden - tai ehkä on sanottava selluloosateollisuuden - nykyisen kustannuskriisin helpottumista ja näyttääkin siltä, että ratkaisun aika alkaa olla käsillä.

Kuten muistamme, ei pulmalle aikaisemmin yleensä nähty muuta kuin kaksi vaihtoehtoista ratkaisua: joko yleinen hintojen, kustannusten ja palkkojen alennus tai devalvaatio. Yleistä hintojen ja palkkojen alenusta vapaaehtoisin sopimuksin ei tiettävästi ole milloinkaan saatu aikaan missään demokraattisessa maassa, eivätkä tämänsuuntaiset yritykset meilläkään ole näyttäneet lupaavilta. Devalvaatio eli markan ulkomaisten kurssien muuttaminen rahan todellista ostovoimaa vastaavaksi lienee ainoa keino, jonka avulla hinta- ja kustannustasomme voidaan pitkällä tähtäimellä saada kansainväliselle tasolle. Devalvaatiota on joltakin taholta suositeltu nyt jo käytettäväksi ja on laskettu, että esimerkiksi 10-prosenttinen devalvaatio - mihin asti Suomen Pankki voi valuuttakurssia muuttaa kuulematta kansainvälisten elinten mielipidettä - nostaisi tukkuhintaindeksiä noin 3 %. Tällöin ei kuitenkaan ole kiinnitetty huomiota toimenpiteen mahdollisiin psykologisiin vaikutuksiin, joita varmaankin olisi omiaan lisäämään

nykyisin havaittavissa oleva tavaroiden niukkuus joillakin aloilla sekä de-
valvaatiokysymykseen viime aikoina liittynyt asiaton kirjoittelu ja mieli-
piteiden vaihto.

Viime aikoina on kuitenkin ilmennyt eräitä siihen viittaavia merkkejä,
että selluloosateollisuuden ja siten tämän hetken pahimmasta kriisistä
voitaisiin toistaiseksi selvitä ilman mainittuja äärimmäisiä toimenpiteitä.
Vientitavaramarkkinoilla on koko vuoden vallinnut hyvä kysyntä, ja nyt
näyttää olevan mahdollisuuksia myöskin hintojen nousuun nimenomaan
selluloosan kohdalla. Jos näin tapahtuu ja jos ra. kapuun hinnat asettu-
vat kohtuulliselle tasolle, mikä pian nähdään, on tosiaan mahdollista,
että teollisuus pääsee toimimaan suuremmalla teholla ja metsätyöt vilkas-
tuvat siinä määrin, että työttömyyttä ei ensi talvena enää ilmenisi niin
suurella laajuudessa kuin vuosi sitten. Nykyhetken epävarmoihin tekijöi-
hin kuuluu vielä uuden Arava-lain kohtalo, jonka lopullisesta ratkaisusta
asutuskeskusten työllisyystilanne suuresti riippuu.

Yleisvaikutelma nykyhetken taloudellisesta tilanteesta on valoisampi, kuin
mitä vielä keväällä saattoi odottaa, mutta pääosiltaan myönteiset tekijät
eivät vielä tällä hetkellä ole lopullisia ja varmoja, vaan vasta toivottavia
mahdollisuuksia.

Mitä tulee KK:n osallistumiseen talouspoliittisiin ratkaisuihin valtiovallas-
sa, on muistettava, että julkisia esiintymisiä ei ehkä siinä määrin kuin
joskus aikaisemmin ole tämän vuoden aikana tapahtunut. Sen sijaan KK:n
edustajat ovat osallistuneet monien komiteoiden työskentelyyn ja yrittäneet
tehdä parhaansa kuluttajien intressien hyväksi.

Maatalouden hintakomiteassa KK:ta edustivat Laakso ja Tiainen. Tällä
jouduttiin taistelemaan agraaripiirien vaatimuksia vastaan. Ne nimittäin
pyrkivät siihen, että maataloustuotteiden hintoja olisi korotettu ja yrittivät
käyttää jopa aivan virheellisesti laadittuja laskelmia suunnitelmansa läpi-
viemiseksi. SAK:n ja KK:n edustajien jyrkkä esiintyminen asiassa ja ve-
toaminen hallitussopimukseen sai aikaan sen, että agraaripiirien oli pe-
räännytävä vaatimuksistaan.

Elintarvikelakikomiteassa on KK:ta edustanut Laakso. Elintarvikelaki on
säädetty v. 1940, mutta komitea ei ole läheskään saanut työtään valmiiksi,
koska käytännön kannalta katsoen asiat ovat hyvin moninaiset. Komitealla
tulee olemaan vielä runsaasti työtä.

Rasva- eli maitokomitea, jonka työhön osallistuu KK:sta Tiainen, tutkii
maidon ja maataloustuotteiden hintakysymystä ja maidon vakioimista. Ti-
ainen kuuluu myös valtion viljavaraston johtokuntaan, samoin Heinimo ja
Aro.

Valtioneuvosto asetti vuoden alkupuolella pysyvän polttoainekomitean, jon-
ka työskentelyyn osallistuu Laakso. Sen tarkoituksena on pyrkiä saamaan
aikaan oikeat suhteet ulkomaisten ja kotimaisten polttoainelajien kaupan vä-
lillä.

Tässä yhteydessä on myös syytä kajota säännöstelyn purkamis- eli tarkistuskysymykseen. Hallintoneuvostolle on tehty jo aikaisemmin selväksi, että KK:n johtokunta on useassa yhteydessä omaksunut kannan, että säännöstelyä olisi purettava. Säännöstelyn tarkistamista voidaan pitää eräänä esimerkkinä siitä, että tässä on onnistuttu, ja se antaa toiveita siitä, että hallituksen taholla kiinnitetään asiaan entistä enemmän huomiota. Tässä asiassa emme ole olleet aivan samalla linjalla kuin SAK, mutta kannanottojen erilaisuus ei ole kuitenkaan aiheuttanut mitään pahempia ristiriitoja.

Mitä tulee KK:n sisäiseen toimintaan, antaa johtaja Suortti selostuksen valistus- ja opinto-osastosta sekä julkaisuista.

Rakennusosasto on meillä varsin tärkeä. Sehän jakaantuu useampaan jaostoon, ja suunnittelujaosto, jossa rakennukset suunnitellaan ja piirretään, on työskennellyt täydellä teholla koko vuoden siitä huolimatta, että rakennustoiminta osuusliikkeissä on jyrkästi supistunut viime vuodesta.

Ensimmäinen puolivuotiskausi kului suurimmaksi osaksi Osuuskauppakoulun ja viljavarastojen merkeissä. Osuuskauppakoulun ja oppilas-asuntoloiden rakennuspiirustukset olivat valmistuneet jo edellisena vuonna, mutta detalji- ja sisustamistyöt vaativat odottamattoman paljon työtä. Myös opettajien asuinrakennusten suunnittelu suoritettiin tänä aikana. Viljavarastot tuottivat ikäviä yllätyksiä huonojen p. rusmaiden ja jatkuvien muutosten takia. Jaostolla laadittiin sitä paitsi piirustuksia mm. seuraavia rakennuksia varten:

Lahden Ok:lle asunto- ja liiketalo (luonnokset 28 000 m³)
 Pielisjärven Yl. Ol:lle hotelli-ravintola- ja myymälärakennus (2 820 m³)
 Osuusliike Imatralle asuinrakennus (2 200 m³)
 Raja-Karjalan Ol:lle Porokylän liikerakennus (5 095 m³)
 Ol. Elännölle Paloheinän myymälärakennus (2 900 m³) sekä
 OTK:lle Turun Vasaramäen asuinrakennus (5 250 m³)

Sitäpaitsi tehtiin useita pienempiä myymälä-, varasto-, lisärakennus- ja korjaussuunnitelmia. Sisustamissuunnitelmia tehtiin keväen aikana paitsi edellä mainittuihin rakennuksiin myös Ol. Kehityksen ja Ol. Kansan keskustoimipaikkoja varten.

Toisena puolivuotiskautena ovat ohjelmassa nim. OTK:n Vaasan varasto- ja konttorirakennus (n. 13 500 m³), OTK:n Tampereen varasto- ja konttorirakennus (n. 20 000 m³), Ol. Elänon leipomon lisärakennus, liikerakennus Ol. Voimalle, useita ravintolauudistuksia, teurastamoiden muutos- ja lisärakennussuunnitelmia sekä suuri määrä pienempiä töitä.

Seuraavat huomattavammat työt ovat olleet käynnissä:

Osuuskauppakoulu

Koulurakennus	14 698 m ³	
Oppilasasuntola	6 955 "	
Opett. asuinrakennus	2 100 "	23 753 m ³

Kokonaiskustannukset noin 300 mmk (sisält. myös voiman hankinnan, vesi- ja viemärlaitoksen, tiet, urheilukentän ym.)
Opettajain asuinrakennuksella sisärappaustyö käynnissä.

Osakeyhtiö Kansankulma, Pori

30 060 m³, kustannusarvio 220 mmk

Ulkorappaus ja väliseinätö käynnissä.

Osuusliike Kehitys, keskustoimipaikka

tilavuus 5 300 m³, kustannusarvio 37 mmk

Valmistui elokuussa

Viljavarastot:Huittisten Kiinteistö Oy, Lauttakylä

Viljavarasto, tilavuus 1 800 m³, arvio 9 998 000 mk

Valmistuu syyskuussa

Alavuden Osuusliike, tilavuus 1 410 m³, kustannusarvio 5.05 mmk

Nuutajärven Osuusk. " 1 790 " " 8.99 "

Osuusliike Ura " 640 " " 4.63 "

Viljavarastot ovat valmistumisvaiheessa.

Osuusliike Eteläpohjan viljavaraston rakennustyö (tilavuus 1 540 m³ ja kustannusarvio 5.69 mmk) on vielä aloittamatta.

Muiden meillä suunniteltujen viljavarastojen rakennustyöt ovat asianomaiset osuusliikkeet uskoneet vieraille urakoitsijoille tai hoitaneet työn itse. Vielä tänä vuonna ontarkoitus aloittaa Osuusliike Eteläpohjan viljavaraston rakennustyö sekä Porokylän liikerakennus (5 095 m³) Raja-Karjalan Osuusliikkeelle. Rakennepiirustuksia on tehty paitsi omia rakennuksia varten, eräille ulkopuolisillekin yhteisöille, mm. Haka-taloihin ja Hyvinkään kauppalan keskuskansakoulua varten.

Asunto-osastosta voidaan sanoa, että sillä on ollut työtä runsaasti. Sen työskentelyä ja suunnitelmien laatimista on kuitenkin vähentänyt se epävarmuus, joka on ollut vallalla Aravan kohdalla. Osastolla on sattunut myös pari tärkeätä henkilövaihdosta: arkkitehti E. Tuompo on eronnut ja johtaja K. Hyvärinen siirtynyt eläkkeelle. Heidän tilalleen ei ole otettu uusia henkilöitä, vaan ins. P. Pärnänen hoitaa osastopäällikön tehtävät ja teknillisen johtajan toimi on muutettu vanhemman arkkitehdin toimeksi, johon johtokunta on nimennyt osastolla pitemmän aikaa työskennelleen arkkitehti M. Karkulahden.

Maatalousosaston tärkeimpänä ulospäin näkyvänä työnä on ollut osallistuminen maatalousnäyttelyihin yhdessä OTK:n kanssa.

Lakiasiainosaston, mainososaston, markkinatutkimuslaitoksen ja muiden osastojen kohdalla ei ole mitään erityistä mainittavaa.

Kaupallinen osasto ja tuotantolaitokset:

Liikevaihto ja tuotanto					
Liikevaihto	1.1. - 30.6.	Lisäys tai			Edellisen vuoden
	1953	vähennys (-)			lisäys t. vähennys
	mk	mk	%	%	
Kaupallinen os.	163 069 782	- 8 785 303	- 5.1	- 3	
Kirjapaino	90 641 963	96 170	0.1	11.6	
Metalliteostehd.	44 382 357	- 6 765 237	- 13.2	25.6	
Kustannustoim.	3 672 005	3 326 642	963.2	-81.5	
Rakennusosasto	102 751 256	-29 430 945	-22.3	7.9	
Taimisto	2 210 070	- 137 153	- 5.8	29.1	
Paperipussitehd.	1 713 064	182 752	11.9	- 4.6	
Yhteensä:	408 440 497	-11 512 624	- 9.2	5.1	

Tuotanto

Paperipussitehdas	39 266 447	4 032 314	11.4
-------------------	------------	-----------	------

Kaupallinen osasto

Osaston myynti on vuoden alkupuolella vähentynyt 5.1 %. Myynnin vähennyksen syynä on osaksi valuutansaantivaikeudet, mistä johtuen ulkomaisten tavaroiden saanti on kiristynyt. Niinpä kun Hugin-merkkisiä kassakoneita saatiin v 1952 n. 4-5 mmk:lla, ei kuluvana vuonna ole valuttua tähän tarkoitukseen myönnetty lainkaan.

Osaksi myynnin laskuun on syynä yleinen ostohaluttomuus: liikevaihdon vähentyessä supistavat jäsenosuusliikkeet ensiksi lelu- samoin kuin eräiden muidenkin osaston myymien tavaroiden ostoja. Jo tiedossa olevien tilausten perusteella tulee kuitenkin koulutarvikkeiden välitys siinä määrin laajenemaan, että osaston kuluvan vuoden myynti todennäköisesti kohoaa yhtä suureksi kuin edellisenäkin vuonna.

Kirjapaino

KK:n kirjapainon (kirjapainon, sitomon ja tarkkailuvalinetehtaan) tuotannon arvo on vuoden alkupuoliskolla pysynyt saman suuruisena kuin edellisessäkin vuonna, puolen vuoden lisäys oli nim. ainoastaan 0.1 %. Kirjapainon eri osastojen kesken jakaantui tuotanto seuraavasti:

	Tuotannon arvo		Lisäys	%
	mk	mk		
Paino	37 815 694	6 588 818	21.1	
Sitomo	12 065 335	875 542	7.8	
Tarkkailuvalinetehtas	40 760 934	-7 368 190	-15.3	
	90 641 963	+ 96 170	0.1	

Painon ja sitomon tuotanto on melkoisesti lisääntynyt, mutta tarkkailuvalinetehtaan tuotannon lasku on ollut siksi suuri (7.3 mmk - 15,3 %), että kirjapainon tuotannon kokonaisluku ei alkupuolella vuotta kasvanut. Kirjapaino sai 15,2.-53 haltuunsa 456 m² lisätilaa. Lisätilan aiheuttamat korjaus- ja muutostyöt ovat jonkin verran häirinneet kirjapainon toimintaa, mutta toisaalta lisätila on suuresti helpottanut ja lisännyt työskentelymahdollisuuksia. Sitä on edistänyt myös konekannan jatkuva uusiminen ja lisääminen. Niinpä kuluvana vuonna on hankittu Heidelberg-tiikelpainokone sekä Offset-laakapainokone, joka tosin ei vielä ole toiminnassa. Töitä on ollut riittävästi, niinpä osa koneita on työskennellyt pitkäähkön ajan kahdessa vuorossa.

Tarkkailuvalinetehtaan tuotannon melkoiseen vähentymiseen oli syynä Veikkaustoimiston töiden supistuminen. Veikkaustoimisto hankki itse painokoneet ja kuluvan vuoden kesäkuun puolivälin jälkeen ei sen kuopinkipainatuksia ole enää ollut KK:n kirjapainossa. Veikkaustoimiston työt v. 1952 tammi-kesäkuussa nousivat 26.1 mmk:aan. Vastaava luku kuluvan vuoden alkupuoliskolla oli 15.9 mmk, joten vähennys oli 10.2 mmk. Kun tarkkailuvalinetehtaan tuotannon vähennys oli 7.4 mmk, on siis muualta hankitut työt lisääntyneet 2.8 mmk:lla.

Sitomo

Kustannusosakeyhtiö Tammen sitomistyötä on ollut niin paljon kuin sitomo on voinut suorittaa. Sitomon tuotannon kehitys onkin tästä syystä ollut normaali: lisäys puolivuoden vaihteessa oli 7.8 %.

Paperipussitehdas

Tehtaan työskennellyt täystyöllisyyden merkeissä. Vuoden alkupuolen valmistus kohosi 39.3 mmk:aan, jossa lisäystä 4.0 mmk eli 11.4 %. Tehtaalle on tulossa uusi, uusimallinen pussikone, mutta lisenssin myöntämisessä tapahtuneen viivästymisen ja eräiden muiden siihen liittyvien seikkojen johdosta ei konetta ole saatu käyttöön, vaan se on jo noin 2 kuukauden ajan maannut tullissa, odottaen lisenssioimikunnan ratkaisua.

Metalliteostehdas

Tehtaan tuotannon arvo on vuoden alkupuolella laskenut edellisen vuoden 51.1 mmk:ista 44.4 mmk:aan, joten vähennyistä on 6.8 mmk eli 13.2 %. Osuusliikkeiden jyrkästä rakennustoiminnan supistumisesta johtuen metallitehtaan pääartikkeliin - myymäläkalusteiden - valmistus on pienentynyt murto-osaan. Tilalle on pyritty hankkimaan muunlaatuista työtä, mutta sillä ei ole pystytty korvaamaan myymäläkalustetyön supistumisen aiheuttamaa tuotannon vähentymistä. - Tehtaan työntekijöitä on jouduttu vähässä määrin pitämään ylimääräisillä palkattomilla lomilla.

Mitä KK:n raha-asiaa hoitoon tulee, voidaan sanoa, että se tähän asti on sujunut kevyesti. Osuuskauppakoulun rakentaminen on rahoitettu niillä lainoilla, joita koulu on saanut säätiöltä ja Kansalta kiinnelainoina, ja KK:n kassavaroilla. Ilmeistä on, että vuoden loppupuolella, jolloin eräiden urakoitsijain loppusuoritukset tulevat esille, saatamme

joutua tilapäisiin vaikeuksiin, mutta tilanne ei kuitenkaan ole toivoton. Tarvittava määrä vaihtelee 20 - 60 mmk:aan ja se voidaan hankkia lyhyt-aikaisena luottona. On ehkä hiukan hätäköityä mainita siitä, että meillä on hyviä toiveita saada valtiovaltalta jonkin verran pääomia koulun ra-hoittamiseen. Siitä on neuvoteltu kauppa- ja teollisuusministerion am-mattikasvatusosaston kanssa, jossa asiaan on suhtauduttu ymmärtäväises-ti, ja valtiovarainministeriössä, jossa lopullinen ratkaisu tapahtuu kum-massakin ollaan taipuvaisia asettamaan KK:n koulu samaan asemaan kuin muut vastaavat laitokset. Koulu on hyväksytty valtion ammattioppilaitok-seksi ja se tulee saamaan vuotuista avustusta.

Työehtoasioista ei tänä vuonna ole paljon kerrottavaa. Tyomarkki-natilanne on ollut rauhallinen, vain ravintola-alalla on käyty sitkeitä ja pitkäaikaisia neuvotteluja, mutta mitään karjistyneita tilanteita ei ole muodostunut eikä ole näköpiirissäkään.

Mitä tulee hallintoneuvoston viime keväänä suorittamaan johtovoimien uudelleen järjestelyyn, voidaan todeta, että kokemusaika on ollut toistaiseksi lyhyt, mutta järjestelmä tuntuu tarkoituksenmukaiselta ja sen avulla päästään varmaankin eteenpäin.

Kuoppalan selostus osuusliikkeiden tilasta tulee ilmaisemaan ne suuret vaikeudet, joita meillä on tällä hetkellä voitettavina. Tilanne on kieltä-mättä hyvin vakava, mutta epätoivoiseen mielialaan ei ole syytä.

Suoritti: Valistusosaston toiminta on sujunut samojen suunnitelmien ja periaatteiden mukaan kuin aikaisemminkin. Osasto on osallistunut voimak-aasti jäsenhankintarynnäkköön sekä kahteen säästökassarynnäkköön. Jä-senhankintarynnäköstä voidaan sanoa, että asetettua päämäärää, 50 000 uutta jäsentä, ei saavutettu, vaan tulos jäi 23 %:iin eli 11 500 uuteen jäse-neen. Tämä lisäys on sinänsä melko hyvä, kun otetaan huomioon rynnäkö-ajan lyhyys, ainoastaan 1.5 kuukautta. On kuitenkin todettava, että meidän jäsenhankintarynnäkkömmme suoritettiin vähän toisissa kuin valistus- ja pro-pagandatyön merkeissä. Tällöin ei valistusosaston oma vaikutus tule nä-kyviin. Valistustyötä on pyrittävä tekemään entistä tehostetummin ja löy-dettävä sille uusia kasvatuksellisia muotoja. - Jäsenhankintarynnäkössä parhaiten suoriutuneet osuuskauppaliitot olivat Varsinais-Suomi, joka saa-vutti 38 % tavoitteesta, Etelä-Pohjanmaa 34 % ja Savo-Karjala 32 %.

Säästökassarynnäkön hyväksi valistusosasto on tehnyt propagandaa ja levittä-nyt mainoslehtisiä. Uudesta kampanjasta ei vielä voida sanoa mitään. Kesä-heinäkuussa ei tapahtunut lisäystä, mutta elokuussa lisäys oli n. 30 mmk. Tästä laimeasta alusta huolimatta rynnäkö ei suinkaan ole tarpeeton, sillä ilman tätä saattaisi lisäys olla vielä vähäisempi. Mielenkiintoa oikeata säästämistä kohtaan on pidettävä voimakkaasti esillä.

Tämän vuoden edustajakokouksessa kasvatusyötä koskevan alustuksen yhtey-dessä kiinnitettiin huomiota siihen, että valistuksen lisäämiseksi KK:n olisi otettava yhteys järjestöihin, jotka toimivat kasvatusyön alalla, erityisesti

64

Työväen Sivistysliittoon. Kosketus on nyt otettu ja pidetty yhteisiä neuvotte-
luja. Näiden tuloksena laaditaan TSL:n kerhoille uusi työsuunnitelma,
jossa toiminta pyritään uudenaikaistamaan. Suureksi avuksi on myös ol-
lut kiinteän yhteyden otto Ruotsin osuuskauppaliikkeen vastaavaan elimeen,
joka on antanut materiaalisia melkein kokonaisuudessaan meidän käytettä-
väksemme.

Toimihenkilöiden lukumäärä osastolla on entinen. NM-toimintaan nähden,
joka on eräs osa valistusosaston työskentelystä, voidaan todeta, että olem-
me toteuttaneet esitetyn pyynnön neuvojien työn tehostamiseksi. Kullakin
neuvojalla on hoidettavanaan oma osuuskauppaliittonsa, joskin kahdella
neuvojalla on tällä hetkellä kaksi liittoa työkentänään. Tähän asti saadut
kokemukset ovat myönteisiä, ja osuusliikkeiden piirissä on uutta jaotusta
tervehditty tyydytyksellä. Tällä alalla on hyvin paljon tehtävää; paikal-
listen toimikuntien opastus on ensisijaisen tärkeä. Näiden käyttöön on
parhailtaan valmisteilla uusi opaskirja, ja sen avulla toivotaan saatavan
tuloksia.

Mitä tulee KK:n lehdistöön, on eräs asia ikävällä kannalla. Kuluttajain
Lehden tilaajamäärä on eräiden osuusliikkeiden alueella edellisen vuoden
lopusta alentunut. Vuoden loppuun mennessä pääsemme ehkä aikaisempaan
tilaajamäärään, mutta tällä hetkellä on vaje n. 8000. Tilausmäärän
vähentyminen ei ole millään tavalla yleistä, vaan se tulee näkyviin vain
eräiden osuusliikkeiden kohdalla. Tulemme kääntymään lähiaikoina näi-
den liikkeiden puoleen tiedustellulla, mitä voitaisiin tehdä, jotta tilaaja-
määrä saataisiin lisääntymään. Eräänä syynä vähennykseen lienee, että
osuusliikkeet velottavat osan tilausmaksusta tilaajilta. Ehkä myös propa-
ganda lehden tilaamiseksi on heikentynyt. Toivomme, että pääsemme
siihen, että tilausmaksuja ei katsottaisi verotettavaksi tuloksi, vaan mainos-
kustannuksiksi. Kuluttajain Lehden tilaamiseksi tarvitaan tehokasta propa-
gandaa ja on toivottavaa, että tilaajamäärä saadaan nousemaan.

Muiden lehtien tilaajamäärät ovat pysyneet suurin piirtein samoina.

Opinto-osaston toiminnan kohdalla on syytä erityisesti mainita uusi
osuuskauppakoulu. Jotakin lukuja sen rakennuskustannuksista: Karkean
matta verraten varovaisen laskelman mukaan koulu tulee maksamaan 298
mmk. Tällöin on laskettu mukaan itse koulurakennus, kaksi oppilasraken-
nusta, opettajien asuntola ja ympäristön kunnostus. Rakennuksesta tuli
kalliimpi kuin mitä aikaisemmin oletettiin, mutta on muistettava, että tällä
välillä on lisäilty rakennuskompleksin kokoa, samoin on opetustiloja laa-
jennettu ja standardi on kohonnut. Rakennusten kokonaistilavuus on 23 753
m³, josta koulurakennuksen osalle tulee lähes 14 000 m³ ja oppilas- ja
opettajien asuntoloiden osalle n. 10 000 m³. - Tähänastinen rahoitus on
saatu hoidetuksi sen turvin, mitä osuusliikkeet ja keskusjärjestöt ovat sää-
stölle antaneet sekä Kansan ja Tuen lainoituksen avulla. Edellä mainituilta
on saatu lahjoituksina 116.7 mmk ja jälkimmäisiltä lainoina 130 mmk, jo-
ten rahoitusvajeus on n. 55 mmk. Tällöin on otettu huomioon myös kalus-
ton rahoitus. Toivomme, että saamme valtiolta n. 40 mmk joko suoranai-

sesti tai ns. avustusalainana, jollaisia on myönnetty ammattiopetustarkoituksiin. Tällaisen lainan korko ja kuoletus on vain 3 %, ja hyviä toiveita on annettu siitä, että avustusalain myöhemmin järjestettäisiin avustukseksi. Meillä on täysi oikeus odottaa saavamme tämän lainan, koska vähittäiskauppiaiden vastaava oppilaitos on saanut valtion taholta avustuksena määrän, joka on varsin huomattava.

Osuuskauppakoulun rakennusten ja kalustuksen ylläpitäminen vaatii myöskin määrättyjä kustannuksia. Kun tätä asiaa käsiteltiin edustajakokouksessa viime kesäkuussa, päätettiin että ne kustannukset, jotka johtuvat koulutustoiminnasta, joutuvat KK:n kannettaviksi. Niissä ei tule sanottavia lisäyksiä. Rakennusten aiheuttamat kustannukset taas peitetään perusjärjestöjen ja keskusjärjestöjen tukitoimenpiteillä. On ollut vaikeaa vielä luoda tarkkaa kuvaa siitä, millaisiksi nämä kustannukset muodostuvat, mutta vuosittaiset menot on arvioitu suunnilleen 22.7 mmk:ksi, josta valtiotavallalta saataisiin n. 1 mmk. Vuokria saadaan oppilailta ja opettajilta ehkä n. 4 mmk. Tukitoimenpiteinä tarvitaan siis n. 16-17 mmk vuosittain. 16 mmk on jokseenkin tasan puolet siitä vuosinaksusta, jonka perusjärjestöt ja keskusjärjestöt suorittavat KK:lle, joten on hyvin lähellä ajatus, että KK:n vuosinaksua pitäisi korottaa 50 %:lla, jotta osuuskauppakoulun talous saataisiin viedyksi lävitse. Ylläolevat tiedot ovat kuitenkin vain suuntaa antavia, ja myöhemmin tullaan asiasta antamaan tarkempia tietoja.

Mitä osaston muuhun toimintaan tulee, on täysin luonnollista, että uudessa koulussa työskennellään täysin voimin. Siellä tullaan järjestämään mahdollisimman monet kurssit, ja suunnittelemme aivan erityisesti sitä, että myös hallintoelinten jäsenet saisivat aloittaa siellä koulutuksensa. Myös tulemme kiinnittämään erityistä huomiota ruotsinkielisten osuusliikkeiden tarpeisiin. - Paikalliset erikoisalojen ja yleiset opastuskurssit tulevat jatkumaan kuten tähänkin asti. Opastuskursseja on suunniteltu kehitettäväksi siten, että eräiden aineiden opetuksen kohdalla saisimme ulkopuolisia luennoitsijoita, koska mielestämme tämä lisäisi kiinnostusta kursseja kohtaan.

Jalava: KOL:n työskentely kongressien väli vuosina on etupäässä sisäistä toimintaa. Nykyisin liitto kiinnittää erityistä huomiota ns. vähemmän kehittyneisiin maihin, joissa pyritään parantamaan taloudellisia olosuhteita. KOL on koettanut antaa asiantuntija-avustajia eri maiden hallituksille, kuten Intiaan, Ceylonille, Birmaan jne.

KOL:n keskuskomitea oli koolla Cannes'ssa toukokuun alkupuolella, ja siellä käsiteltiin monia asioita, mm. erilaisia sääntömuutoskysymyksiä, aikaisemmin mainittua bruttohintajärjestelmää ja suhteita YK:hon, Unescon ja Kansainväliseen Työtoimistoon. Todettiin, että varsinkin viimeksi mainitussa kysymyksessä olisi koetettava saada aikaan parannuksia. Seuraava kongressi päätettiin pitää ensi vuoden syyskuun jälkipuoliskolla Pariisissa. Kongressissa esitetään kaksi alustusta, joista toinen käsittelee osuustoiminnan kehittymistä vähemmän kehittyneissä maissa ja toinen

kansainvälistä osuustoiminnallista kauppaa ja sen mahdollisuuksia. Viimeksi mainittu kysymys oli KK:nkin taholta esitetty otettavaksi asialistaan.

KOL:n osuustoiminnallinen asuntokomitea kokoontui toisen kerran heinäkuun alussa Kööpenhaminassa. Siellä käsiteltiin mm. yhteistoimintaa rakennustarvikkeiden tuotannossa ja jakelussa, rahoituskysymystä, teknillisten tietojen vaihtoa ja YK:n toimintaa asuntotuotannon alalla.

Rationalisoimiskomitea kokoontui elokuun loppupuolella Tukholmassa. Siellä käsiteltiin kassatarkkailujärjestelmää, ostosten valvontaa ja kansainvälistä osuustoiminnallista kauppaa. Kahden ensiksi-mainitun kysymyksen tutkiminen on ehtinyt melko pitkälle, kun taas viimeksi mainitun kysymyksen tutkiminen on vasta alussa. Lopulliset esitykset annetaan seuraavassa kokouksessa.

8. §

Selostus osuusliikkeiden toiminnasta kuluvana vuonna

Kuoppala (liite 15)

Tainio: Pääjohtaja Laakson selostuksen yhteydessä tahtoisin mainita siitä, että nykyistä tilannetta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota raaka-aineiden hintojen kehitykseen. Tosiasia on, että raaka-aineiden kantohinnat ovat tänä aikana huomattavasti alentuneet niistä huippuhinnoista, joissa ne olivat v 1951. Jos vuoden 1938 hinnat otetaan indeksin perustaksi ja merkitään 100:lla, oli luku huippuvuonna 2200. Vuoden 1952 indeksi laski jo 1100 - 1200; kuluvan vuoden alussa hinnat olivat n. 50 % korkeammat kuin v 1950, ja nykyisin ne lienevät samassa tasossa kuin v 1950, mikäli kauppoja tehdään. Kesän ja syksyn aikana metsäkaupat ovat olleet melkein pysähdyksissä. Kantohintojen alentuminen ei vielä varsinaisesti tunnu nykyisessä tuotannossa, mutta osittain se helpottaa vientiteollisuutta ja kustannuskriisiä, josta niin paljon on puhuttu. Tämä kantohintakysymys vaikuttaa myös osuusliikkeiden toimintaan, koska niiden jäsenistö osittain on riippuvainen metsistä saaduista tuloista. Yleensä maan pohjoisosissa kantohinta on näytellyt merkittävä osaa myös osuusliikkeiden taloudessa myynnin välityksellä. Tämä on mielestäni otettava huomioon silloin, kun tarkastellaan maamme taloudellista tilannetta ja vientiteollisuuden osuutta. Tämän vuoden aikana kehitys on tosiaan kulkenut parempaan suuntaan siinä suhteessa, että vientitarvikkeiden hinnat eivät ole enää laskeneet siinä suhteessa kuin tuontitarvikkeiden hinnat. Sikäli kuin suunnitellaan toi-

menpiteitä tilanteen johdosta, tulee pääjohtajan mainitsema devalvaatio-kysymys esille. Mielestäni se on näytelty jo osansa teollisuuslaitosten osakkeiden hintojen nousussa. Onhan todettu, että kaikkien teollisuuslaitosten osakkeiden hinnat ovat jatkuvasti nousseet ja että sellaisetkin yhtiöt, jotka olivat konkurssin partaalla, ovat saavuttaneet tänä syksynä huippukurssin, esim. Kemi-yhtiö. Osakkeiden hintojen nousu osoittaa myös, että yhtiöiden toiminta on sikäli parantunut, että luottamus niihin on lisääntynyt ja että devalvaation uhka vaikuttaa hintojen nousuun.

Sikäli kuin devalvaatio suoritetaan tämän syksyn kuluessa, se tietenkin vaikuttaa huomattavalla tavalla taloudelliseen kehitykseen. Kotimarkkinateollisuudessa se ehkä näytelisi huomattavaa osaa ja vaikeuttaisi sen kehitystä. Tämä teollisuus on huomattavan suuri, ja tilanne tulisi vaikeutumaan. Jos lisäksi valtiovalan taholta suoritetaan ne toimenpiteet, joihin jo viime kesänä eduskunnan esitykset viittasivat, niin se tulee tietyt myös määrättyllä tavalla painamaan leimansa osuusliikkeiden toimintaan. Jos lapsilisissä suoritetaan sellaisia vähennyksiä kuin mihin mainittu esitys viittasi, se tuntuu useiden osuusliikkeiden kohdalla huomattavasti. Tosin tämä esitys tuli kesällä lyödyksi takaisin, mutta varmat huhut kertovat, että tällainen esitys tulee uudistumaan, ja ensi vuonna se vaikeuttaisi huomattavasti osuusliikkeiden toimintaa.

Valistusosastolla olisi ehkä syytä ryhtyä suunnittelemaan jonkinlaista rynnäkkoa myynnin ja ostouskollisuuden tehostamiseksi. Se kenties voisi vaikuttaa jossakin määrin osuusliikkeissä vallitsevaan tilanteeseen. Useat osuusliikkeet ovat pyrkineet noudattamaan niitä ohjeita, joita on annettu kustannustason alentamiseksi, mutta jos nämä toimenpiteet yksinomaan tähtäävät palkkojen alentamiseen ja sitä tietä työtätekevän väestön palkkojen alentamiseen, niin se ei tuota toivottua tulosta. Tosiasiahan on, että osuusliikkeiden toiminnassa heijastuu ennen kaikkea maamme työtätekevän väestön elintaso. Kun se alence, osuusliikkeiden toiminta vaikeutuu. Tässä mielessä osuuskauppaliike ei saisi kulkea tiennäyttäjänä työtätekevän luokan elintason alentajana, vaan päinvastoin. Tässä asiassa olisi pyrittävä ottamaan määrätty kanta ja työskentelemään siihen suuntaan, että myös työtätekevän väestönosan elintasaan koskettaviin kysymyksiin kiinnitetäisiin vakavaa huomiota. Meille on esitetty useampiakin kustannustaso-ohjelmia, ja niiden yksinomaisena päämääränä on juuri elintason alentaminen. Jos edistysmielinen osuuskauppaliike lähtee näiden ohjelmien mukaan toimimaan, niin se varmasti kaivaa oniaa hautaansa.

Andersson: En aikunut tässä ritarisalissa puhua, mutta Kuoppalan esitys antoi minulle aiheen puuttua asiaan. Viimeisessä hallintoneuvoston kokouksessa kiinnitin huomiota siihen, että kun Osuusliike Kansan asiat ovat täällä hoidettavina, niin yritettäisiin pysäyttää sitä intoa, millä siellä on kustannuskriisiä toteutettu. Kuoppala mainitsi, että eräiden osuusliikkeiden hallintoelimissä on lähdetty näitä toimenpiteitä toteuttamaan; niin on tapahtunut ja tulee edelleenkin tapahtumaan. Mitä Osuusliike Kansaan tulee, eivät asiat ole siellä nytkään tyydyttävällä kannalla. Kun tarkastetaan,

mikä siellä on heikkouden pääsyynä, on työttömyyskysymystä pidettävä avainkysymyksenä. Siellä on jatkuvasti työttömyyttä, joka syksyn kuluessa tulee vielä lisääntymään. Eräänä syynä on myös erilaisten kulutustarvikkeiden puute, mutta pääsyynä on kuitenkin yleinen teurastusohjelma, jota ylempään johdon taholta on siellä kiirehdytty toteuttamaan. Liikkeessä oli tervehdyttämiskomitea, joka pohti, miten asioita voitaisiin kohen-
taa, mutta sen toiminnalle ei ole annettu minkäänlaista arvoa, vaan KK:n taholta on kiirehdytty teurastustoimenpiteiden täytäntöönpanoa.

Kuoppala mainitsi myöskin myymälöiden huonon kunnan. On tosiasia, että ne koko maassa ovat huonossa kunnossa. Siitä huolimatta teurastusohjelmassa oli Kansan rakennusosaston lakkauttaminen. Myös autokorjaimo lakkautettiin, vaikka sen tulokset olivat melko hyvät, ja siellä saatiin nopeasti korjautetuksi liikkeen koko muukin kalusto. Kaikki tällaiset toimenpiteet, myös myymälöiden sulkemiset, ovat nostattaneet pahaa verta ja ovat suuressa määrin vaikuttaneet yhä enenevään passiivisuuteen liik-
keessä. Toivoisin vielä, että KK:n johdossa hiljennettäisiin teurastusohjelmaa ja yritettäisiin vähan muitakin keinoja, joita tervehdyttämis-toimikunnan taholta esitettiin.

Heikkilä: Tilannekatsaus, jonka kuulumme, oli kaikesta huolimatta valoisampi kuin viime vuonna. Liikevaihdon kannattavuus on todennäköisesti kannattavuusmielessä saavuttanut rajakohdan. Ne toimenpiteet, joita on suositeltu, ovat johtaneet siihen, että kustannukset ovat supistuneet ja kun sijoitustoiminnassa on päästy minimiin, saattaa olla, että tällä hetkellä olemme pohjassa, josta saattaa katsoa toivorikkaan-
min eteenpäin. Siihen viittaa sekin, että tuottajajärjestöjen keskuudessa on saavutettu vakavampi jalansija. Kun päästään hintasäännöstelystä, niin jakelutoiminta saavuttaa sen aseman, mikä sillä oli ennen sotia, joiden aikana tukkuliike sai kovin voimakkaan otta-
an hinnoittelussa. Tähän viittaa sekin, että OTK on pystynyt jakamaan yli 100 miljoonaa osuusliikkeille. Kun myönteiset tekijät otetaan huomioon, voidaan tulevaisuuteen katsoa toivorikkaammin.

Kuoppala: Tainion puheenvuoron johdosta, että olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin jäsenkunnan ostoukkolaisuuden tehostamiseksi ja liikevaihdon lisäämiseksi, haluan mainita, että tätä kysymystä on käsitelty mm. liikkeenhoitajien yhteisessä neuvottelutilaisuudessa tänä syksynä. Tarkoituksena on kiinnittää huomiota kaikkien liikkeiden myyntitirynnäkköön ja palvelukyvyn parantamiseen. Valistusosasto tulee osuusliikkeiden juhlissa käsitte-
mään näitä aiheita. Toivottavasti tämä toiminta tulee tuottamaan tuloksia.

Mitä sitten tulee edistysmielisen osuuskauppaliikkeen työskentelyyn elin-
tason parantamiseksi, puutun vain siihen, mitä Tainio sanoi palkkojen alentamisesta. Palkkojen alentamista ei meillä ole tapahtunutkaan. Sen sijaan olemme olleet pakotettuja tekemään esityksiä henkilökunnan supistamisesta ja on aivan ymmärrettävää, ettemme voi pitää tarpeenta vä-
keä osuuskauppaliikkeessä, vaikka se lisäisikin työttömien lukumäärää.

Andersson mainitsi niistä raskaista suunnitelmista, joita olemme laatineet

ja vieneet lävitse Osuusliike Kansassa, ja että olisi pitänyt odottaa tervehdyttämiskomitean aikaansaannoksia. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan ole aikaa kovin kauan miettiä, koska Kansa tuotti päivittäin 150 000 - 200 000 markkaa tappiota. Siksi on ymmärrettävää, että liikkeen johtoon toimitusjohtajan ilmoituksen mukaan liikkeen liikevaihto on pitkään aikaa lisääntynyt viime kuussa. Kun Kansa saa pian uuden keskustointipaikkansa, on luultavaa, että se pääsee hyvään vauhtiin ja ottaa sille kuuluvan paikan osuusliikkeiden joukossa. Liike on tällä kerralla pohjassa, mutta teistä itsestänne riippuu, miten asioita hoidatte ja haluatte olla yksimielisiä.

Kiiskinen: Yhdyin Tainion ajatukseen, mitä tulee osuusliikkeiden asennoitumiseen kustannustason alentamiskysymyksessä, josta olisi sanouduttava irti niiltä kohdin, jotka koskevat työtätekevän väestön elintason alentamista.

Mitä tulee Kuoppalan mainitsemaan osuusliikkeiden myymälöiden rappeutuneisuuteen, olisi tässä kohdin avokätisemmin suhtauduttava pääomien myöntämiseen nimenomaan myymälöiden korjaamiseen. Siihen olisi kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, sillä osuusliikkeiden myymälät alkavat suuresti rappeutua ja jäävät jälkeen yksityisten myymälöistä. Myymäläverkostoa olisi myös lisättävä esim. kaupunkien omakotialueilla.

Väinö Tanner

Vakuudeksi:

Jouko Jalava

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä joulukuun 14. päivänä 1953.

Jalastamistoimikunta Ralf Anderson

KKn HALLINTONEUVOSTON kokous pidetään Helsingissä hallintoneuvoston huoneistossa, Mikonkatu 17, l a u a n t a i n a helmikuun 27. päivä-
nä 1954 klo 11.

Esitellään:

1. Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen
2. Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat
3. Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat
4. Edustus ulkomaisissa kongresseissa
5. Edustus OTK vuosikokouksessa
6. Edustus Henki- ja Palo-Kansan vuosikokouksissa
7. Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa
8. Osuuskauppakoulun ja osuustoimintamuseon vihkikäiset
9. Rakennusosaston päällikön toimi
10. Asunto-osaston johto
11. Toiminimen kirjoittamisoikeuden myöntämisiä sekä peruuttamisia
12. Osastopääll. Yrjö Kallisen anomus saada jatkaa työskentelyä saavutetusta eläkeiästä huolimatta
13. KKn vuosimaksu
14. KKn tilinpäätös
15. Oulun Osuuskauppa r:n kirje
16. Johtokunnan pöytäkirjat.

Helsinki 26.2.1954.

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta joulukuun 14. päivänä 1953 Helsingissä hallintoneuvoston huoneistossa.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnä-oleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet:

Väinö Tanner puheenjohtajana, Jaakko Piirainen, Oskari Lamminen, K.-A. Fagerholm (1-14 §§), Johannes Alanne, Eino Tainio (15. §), Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Kalle Andersson, Reino Kiiskinen, Arvi Sinipaasi, Jafet Heikkilä, J. V. Lötjönen, Erkki Leinonen, Evert Vakkari, Alvar Lundén, Eino Pendolin, Pietari Salmenoja ja Toivo Salmio (1-14. §§) eli 21 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, PaaVo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen (14-15. §§), Eino Roine, B. J. Salminen (1-12. §§) ja Sulo Suortti sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala ja T. Hj. Långström.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä syyskuun 30. ja lokakuun 21. päivänä eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisesti järjestyksessä kutsuttu koolle ja oli laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista. (Liite 16)

2. §

Johtokunnan jäsenten palkkio vuodeksi 1954

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Tanner esitteli kysymyksen johtokunnan jäsenten palkkion määräämiseksi vuodeksi 1953 ilmoittaen, että kuluvana vuonna kokouspalkkio on 1200 markkaa kokoukselta sekä vuosipalkkio 42 000 markkaa, ja ehdotti, että palkkiot pidettäisiin ennallaan.

Hallintoneuvosto keskustelutta hyväksyi esityksen.

3. §

Johtokunnan jäsenten vaali vuodeksi 1954

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Tanner esitteli kysymyksen johtokunnan jäsenten vaalista 1954.

Sääntöjen mukaan johtokuntaan kuuluu puheenjohtajana pääjohtaja Jalmari Laakso ja varapuheenjohtajana toinen johtaja Sulo Suortti. Näiden lisäksi on johtokuntaan valittava 7 jäsentä. Valittuina jäseninä ovat olleet: Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen, Paavo Raittinen, Eino Roine, B.J. Salminen ja Uno Takki.

Hallintoneuvoston jäsenet Lamminen ja Heikkilä ehdottivat, että johtokuntaan valittaisiin entiset jäsenet.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi esityksen.

4. §

Asuntoneuvoston jäsenten palkkio vuodeksi 1954

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että asuntoneuvoston jäsenten palkkio vahvistettaisiin vuodeksi 1954 samaksi, kuin se on ollut kuluvanakin vuonna eli 1200 markaksi kokoukselta osuuskauppaliikettä edustaville jäsenille sekä 2400 markaksi kokoukselta osuuskauppaliikkeen ulkopuolisille jäsenille.

Hallintoneuvosto keskustelutta hyväksyi esityksen.

5. §

Asuntoneuvoston jäsenten
vaali vuodeksi 1954

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että Asuntoneuvostoon valittaisiin puheenjohtajaksi Jalnari Laakso, varapuheenjohtajaksi T. Hj. Långstrom sekä jäseniksi:

pääjohtaja	Teuvo	Aura
kauppaneuvos	Kaarlo	Halme
toimitusjohtaja	Paavo	Heinimo
huoltopäällikkö	K. L.	Kulo
johtaja	Oskari	Lamminen
dipl.insinööri	Unto	Linnamäki
kansanedustaja	Elli	Nurminen
kauppaneuvos	Alpo	Pesonen
varatuomari	Väinö	Pitkänen
varatuomari	Aarre	E.Simonen
arkkitehti	Esko	Suhonen
varatuomari	Arvo	Tirinen
dipl.insinööri	Jorina	Viertokangas
dipl.insinööri	Alarik	Mettälä
toimitusjohtaja	E.A.	Stor-Rank

Hallintoneuvosto keskustelutta hyväksyi esityksen.

6. §

KKn NM-toimikunnan jäsenten
vaali vuodeksi 1954 ja puheen-
johtajan palkkio

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että KKn NM-toimikuntaan, johon sääntöjen mukaan kuuluvat jäseninä KKn pääjohtaja ja valistusosaston päällikkö, valittaisiin puheenjohtajaksi edelleen rouva Lyyli Takki sekä jäseniksi kansanedustaja Elli Nurminen ja toimittaja Liisa-Maria Piila.

Samalla johtokunta ehdotti, että puheenjohtajan palkkioksi määrättäisiin edelleen 4 000 markkaa kuukaudessa.

Hallintoneuvosto keskustelutta hyväksyi esityksen.

7. §

Asunto-osaston päällikön toimi

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että asunto-osaston vakinaiseksi päälliköksi nimitettäisiin toimen väliaikainen hoitaja, dipl.ins. Pekka Parnänen päätöspäivästä lukien. Insinööri Parnäsen palkka käsitellään erikseen palkka-asiajn yhteydessä.

Hallintoneuvosto keskustelutta hyväksyi esityksen.

8. §

Toiminimenkirjoitus

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että toiminimen allekirjoittamisoikeus annettaisiin neuvontaosaston jaostonhoitajille Emil Keinokselle ja Aatu Pulkkiselle.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi esityksen.

9. §

Välitilintarkastuspöytäkirja

Puheenjohtaja Tanner esitteli KKn tilintarkastajien sekä hallintoneuvoston tarkkailijoiden laatiman pöytäkirjan lokakuun 6.-8. päivinä suoritetusta välitilintarkastuksesta.

Laakso: Palkkojenmaksukysymys rakennustyömailla, johon tilintarkastajat kiinnittivät huomiota, on vähän hankala asia. On vaikeata löytää mitään järjestelmää, joka antaisi ehdottoman varmuuden siitä, ettei

virheellisyyksiä pääse tapahtumaan. Asia on pyritty hoitamaan tarkasti siten, että ao. henkilöiden verokirjat ovat KK:ssa palkkajaoston hallussa niin kauan, kun henkilö on työmaan kirjoissa. Kun hän eroaa, verratetaan hänen nostamia palkkoja verokirjan merkintöihin. Tämä menetelmä antaa jonkinlaisen varmuuden siitä, ettei väärinkäytöksiä helposti pääse tapahtumaan. Tilintarkastajia ei kuitenkaan voi moittia siitä, että he ovat tähän kiinnittäneet huomiota, ja seuraavassa tilintarkastuksessa heille esitetään, kuinka asia käytännössä tapahtuu.

Pöytäkirja päätettiin merkitä kuulluksi. (Liite 17)

10. §

Eläkekassa Tuella annettava sitoumus

Johtaja Suoritti ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että Eläkekassa Tuella annettaisiin sen sosiaaliministeriön vaatimuksesta pyytämä sitoumus, joka kuuluu seuraavasti:

Osakas- ja takauksittoumus

Eläkekassa Tuen osakasliikkeenä sitoudumme ilmoittamaan kassassa vakuutettavaksi jokaisen kassan sääntöjen edellyttämän toimihenkilön sekä suorittamaan mainitun kassan sääntöjen mukaiset vakuutusmaksut.

Erottuamme kassasta suoritamme kertakaikkisena kannatusmaksuna sellaisen määrän, että palveluksessamme olevien ja olleiden jäsenten siihen mennessä ansaitut etuudet tulevat sosiaaliministeriön määräämien laskuperusteiden mukaan vakuutusteknillisesti rahastoiduiksi.

Samalla sitoudumme omavelkaiseen takaukseen niiden kannatusmaksujen suorittamisesta, joita joku toinen Eläkekassa Tuen osakasliike tai osakasliikkeenä ollut ei maksukyvyttömyyden, liikkeen lakkaamisen tai muun syyn takia suorita.

Eläkekassa Tuen laskuperusteiden muuttaminen on luonnollinen seuraus siitä päätöksestä, jonka KKn edustajakokous teki tänä vuonna sen johdosta, että Tuen osakasliikkeiden taholta luovutaan rahastoisperiaatteesta. Sen vuoksi on hyväksyttävä ne perusteet, joiden mukaan osakasliikkeet osallistuvat jatkuvien eläkemaksujen peittämiseen. Tuen säännöt määräävät, että laskuperusteet on hyväksyttävä KKn hallintoneuvostossa. Kun kysymys on hyvin matemaattinen, olemme pyytäneet toimitusjohtaja Stor-Rankia esittämään asian täällä.

Stor-Rank: Kun tämä asia oli esillä Tuen hallintoneuvostossa, sen

yleensä katsottiin olevan niin selvän, ettei selityksiä tarvittu. Tilannehan on nyt toinen kuin aikaisemmin, kun ei enää sovelleta osakasliikkeiden maksuihin ns. vakuutusperiaatetta, joka merkitsee esim. sitä, että kun vakuutettu tulee 63 vuoden ikään ja alkaa saada eläkettä, niin hänen osaltaan on Tuessa kootuna sellainen pääoma, että se riittää eläkesuorituksiin jäljellä olevana elinaikana. Maksuja ei enää vakuutetun osalta kanneta. Sitä vakuutusperiaate tarkoittaa. Jos esim. eläke on 100 000 markkaa vuodessa, on eläkkeensaajan täyttyessä 63 vuotta Tuessa koossa 13 vuoden eläkettä varten 1.3 mmk. Tilastot nimittäin osoittavat, että 63-vuotiaalla on elinikää jäljellä 13 vuotta. Koska pääoma kuitenkin tuottaa korkoa, riittää, että koossa on 850 000 mk.

Nyt on siirrytty toiselle kannalle. Nyt peritään maksuja senkin jälkeen, kun eläkkeensaaja on täyttänyt 63 vuotta, eikä kerätä mitään rahastoja. Osakasliikkeen kohdalla tätä periaatetta voidaan soveltaa, mutta vakuutettuun nähden ei, vaan hänen kohdallaan täytyy olla voimassa entinen tapa, että maksujen suoritus loppuu 63-vuotiaana.

Mitä tämä uusi maksu sitten merkitsee? Siihen nähden täytyy olla voimassa ennen kaikkea oikeudenmukaisuus, ja täällä on nyt laadittu jako-kaava. Eläke jakautuu kahteen ryhmään: vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkeisiin. Työkyvyttömyyseläke voi tulla nuorelkin työntekijän osalle, vanhuuseläke sitten, kun on täyttänyt 58 (naiset) tai 63 (miehet) vuotta. Työkyvyttömyyseläke jaetaan osakasliikkeiden kesken kunkin osakasliikkeen voimassa olevan eläkkeiden summan suhteessa. Tämä on yksinkertaista ja oikeudenmukaista. Tietenkin ikäjakautuminen voi eri liikkeissä olla erilainen, varsinkin jos naisia on enemmän kuin miehiä, mistä syystä miehet ja naiset voidaan jakaa vielä erikseen.

Vanhuuseläkkeeseen nähden osuusliikkeet ovat hyvin erilaisissa asemissa. On osuusliikkeitä, jotka on perustettu 45-50 vuotta sitten, toiset taas vasta 10 vuotta sitten. On ilmeistä, että kauan toimineissa osuusliikkeissä on suhteellisesti enemmän vanhoja toimihenkilöitä, ja olisi väärin panna nämä vähän aikaa toimineet liikkeet, joilla on suhteellisesti vähemmän vanhoja henkilöitä palveluksessaan, maksamaan saman kuin muutkin ja siten auttamaan toisia. Siksi jakopunnuksia määrättäessä on otettava huomioon ikäjakautumat. Jokainen toimihenkilö on punnuksissa mukana 46-51-vuotiaista lähtien. Eläkemaksuja määrättäessä täytyy ottaa huomioon, minkä ikäinen toimihenkilö on. Mitä lähempänä eläkeikää hän on, sitä suuremmalla kertomella eläke kerrataan. Miehillä kerroin 13, naisilla 17 on juuri se luku, joka osoittaa, kuinka monta elinvuotta on jäljellä. Siitä kerroin pienenee ja oletetaan olevan 0, kun vakuutettu on täyttänyt 75 vuotta. Tämänkin jälkeen eläke tietysti suoritetaan, mutta henkilö ei enää esiinny punnuksissa. Tämä periaatteen mukaan punnukset on määrätty. Kun osuusliikkeen osuus punnuksissa on laskettu ja on esim. 2 % punnusten yhteissummasta, on liikkeen osuusvuotuisista eläkemaksuista 2 %.

Hallintoneuvosto keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen ja päätti antaa vaaditun sitoumuksen. (Liite 18)

Osuuskauppaliittojen kokoukset

Sihteerit J a l a v a ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että osuuskauppaliittojen kokoukset pidettäisiin seuraavasti:

Uudenmaan osuuskauppaliiton	Helsingissä	14. 3.
Varsinais-Suomen	" Turussa	21. 3.
Hameen-Satakunnan	" Tampereella	21. 3.
Etelä-Pohjanmaan	" Seinäjoella	25. 3.
Pohjolan	" Oulussa	25. 3.
Keski-Suomen	" Jyväskylässä	28. 3.
Savo-Karjalan	" Iisalmessa	28. 3.
Kymen	" Kouvolassa	28. 3.

Hallituneuvosto keskustelutta hyväksyi ehdotuksen.

KKn tulo- ja menoarvio
vuodeksi 1954

Pääjohtaja L a a k s o esitteli johtokunnan puolesta KKn tulo- ja menoarvion vuodeksi 1954 lausuen seuraavaa:

Nyt laadittu tulo- ja menoarvioesitys ei viime vuonna tehdyn päätöksen mukaisesti sisällä lainkaan KKn kaupallista enempää kuin tuotannollistakaan toimintaa eikä julkaisuja. Arvioon otetut nimikkeet ja osastot kuuluvat siihen ryhmään, joihin jäsenosuusliikkeiden kannatusmaksut lähinnä kohdistuvat. Rakenteeltaan tämä on entisenlainen kaikilta muilta paitsi osuuskauppakoulua ja osuuskauppakoulun säätiötä koskevilta osilta.

On hyvin ymmärrettävää, että kun osuuskauppakoulu on valmistunut ja siihen on jouduttu sitomaan varoja lähes 300 mmk, se aiheuttaa melkoisia muutoksia tulo- ja menoarviossa, vaikka säätiön oma panos onkin 111 mmk. Lähinnä tästä syystä on jouduttu esittämään, että ensi vuonna perittäisiin ylimääräinen kannatusmaksu, joka voitaisiin rajoittaa 10 markaksi jäsentä kohti, jolloin siitä kertyisi 11 130 000 mk. Sen jälkeen jää vajausta vielä lähes 15 mmk, joka on 9.2 mmk suurempi kuin se summa, jonka KK edellisinä vuosina maksoi opinto-osastosta kokonaisuudessaan.

Summa on melko suuri, mutta KK:lla on toiveita siitä, että tilanne säätiön osalta paranisi lähitulevaisuudessa. Näyttää ilmeiseltä, että valtiolta saadaan rakennusavustusta vähintään 20 mmk. Tämä toive perustuu ai-

75

kaisemmin valtion ao. viranomaisten kanssa käytyihin neuvotteluihin ja myös siihen, että tuonnoittain anoisimme Postisaastöpankilta lyhytaikaista lainaa ja perustelimme anoumustamme sillä, että meillä on toivoa saada valtion apua. Postisaastöpankki myönsi lainan, ja kun lainan myöntäneet miehet joutuvat ratkaisemaan avustuskysymyksenkin, tuntuisi siltä, että asia voisi tulla myönteisesti ratkaistuksi.

Edelleen on Hagalundin tontin kohtalo vielä avoin, mutta mahdollista on, että siitä saadaan 19 mmk. Molemmat nämä summat helpottaisivat osuuskauppakoulun säästön tulo- ja menoarviota. Lisäksi koulu tulee melko varmasti saamaan valtion kannatustukea, jonka suuruutta kuitenkin on vaikea ennakolta sanoa; se voi olla 5 mmk, mutta saattaa rajoittua puoleenkin siitä.

Vaikka tulopuoli kaiken tämänkin jälkeen jää menoja pienemmäksi, voi KK ottaa vastataakseen po. lisäriskistä. On vielä syytä mainita, että vasta ensi vuonna nähdään, millaisiksi koulun todelliset kustannukset muodostuvat ja sen mukaan voidaan vuoden 1955 kannatusmaksu lopullisesti ehdottaa sellaiseksi, että se peittää normaalilla tavalla koulun kustannukset. On suunniteltu, että varsinaisen kannatusmaksun nousu olisi 50 % nykyisestä, nousten siis 45 markkaan jäsentä kohti. Korotuksen jälkeenkin KK joutuisi jatkuvasti muulla tavoin osallistumaan viimeaikaista enemmän koulun kustannuksiin. Tätä asiaa joudutaan tarkemmin harkitsemaan sen jälkeen, kun nyt vielä epäselvät kysymykset ovat saaneet jonkinlaisen ratkaisun.

Tämän lisäksi on syytä mainita siitä varsin piinallisesta seikasta, että julkaisu- ja tilaushintoja ei ole vieläkään voitu lopullisesti määrätä. Tiedossa on, että julkaisujen postikuljetusmaksuihin suunnitellaan hyvin tuntuvia korotuksia, jotka ovat sitä suuruusluokkaa, että KK ei voi niitä nykyisillä tuloilla peittää, vaan tilausmaksut on tarkistettava. Niin ikään paperin hinnat nousevat, esim. Kuluttajain Lehden osalta n. 10 %:lla (se on nyt 25 mk/kg ja nousee 27:50 - 28 mk:aan), mikä merkitsee KK:lle lisäkustannuksia n. 1.8 - 2 mmk vuodessa. Nämä ovat asioita, jotka meistä riippumattomista syistä ovat yhä avoimia, ja niinpä esitetään, että hallintoneuvosto antaisi KK:n johdolle ja johtokunnalle valtuuden menetellä niiden suhteen sillä tavalla, mikä osoittautuu välttämättömäksi.

Tanner tiedusteli, miten tulojen ja menojen välinen n. 85 mmk:n vajaus täytetään.

Laakso: Liiketoiminta peittää erotuksen. Suurimman tuloerän muodostavat graafiset laitokset, kirjapaino, sitomo, tarkkailuvälinetehdas ja paperipussi-tehdas, samoin metallitehdas, vaikka sen tuotanto on tuntuvasti supistunut. Huomattavan osan KK:n tuloista muodostaa rakennusosaston urakointi, joka viime vuosina on ollut varsin huomattava ja hyvin kannattava. Sitä paitsi kaupallisen osaston liikevaihto tulee tänä vuonna olemaan n. 700-800 mmk.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti vahvistaa esitetyn menoarvion vuodeksi 1954. (Lute 19)

Vn 1954 edustajakokouksen alustus

Johtaja Suo tti esitteli vuoden 1954 edustajakokoukselle laaditun alustuksen "Määrähinnat kuluttajien kuormana", lausuen mm. seuraavaa:

Edustajakokousalustukseen nähden meillä ei ole varsinaisesti uutta esitettävää. Haluan viitata siihen antoisaan tutkielmaan, jonka maisteri Ahti M. Salonen on tästä kysynyksestä tehnyt. On muistettava, että yksi osuuskauppaliikkeen perustavoitteista on se, että kuluttajat saavat hyvälaatuisia tavaraa mahdollisimman oikeudenmukaisiin hintoihin. Se on aikanaan asetettu osuuskauppaliikkeen päämääräksi. Olemme kuitenkin todenneet, että on monia seikkoja vaikuttamassa siihen, että hinta ei muodostu oikeudenmukaiseksi. Olemme todenneet jo kahdessa aikaisemmassa alustuksessa, että kilpailua rajoittamaan pyrkivät yritys-yhtymät jarruttavat tätä oikeudenmukaisuutta. V 1948 sainme aikaan sen, että valtiovalan toimesta asetettiin komitea tutkimaan yritysytymien haitallisia vaikutuksia. Komitea on saanut työnsä valmiiksi ja esittänyt, että meillä olisi saatava aikaan kartellilainsäädäntö. Käytännöllisiin tuloksiin ei kuitenkaan ole vielä päästy. Kuluttajien on esitettävä asiasta vielä vetoomuksensa. Kysymystä määrähinnoista, joilla on kilpailua rajoittava luonne, ei kartellikomiteassa otettu käsiteltäväksi, koska se muka on vaikea tutkia, vaan mainittiin, että se on otettava esille erikseen myöhemmin.

Alustuksessa syvennytään kahteen kohtaan: kiinnitetään huomiota erityisesti määrähintoihin ja toiseksi siihen, että kartellikomitean työ ei saisi muodostua vain teoreettiseksi, vaan sen olisi johdettava käytännöllisiin tuloksiin. Päätöslauselma kohdistuu loppuponsissa näihin kahteen seikkaan: toisaalta radikaaliseen johtopäätökseen, että määrähinnat kielletäisiin, kuten Ruotsissakin, toisaalta, että lainsäädäntö yritysytymien haitallisia vaikutuksia vastaan saataisiin valmiiksi.

Mitä itse alustukseen tulee, se on kiintoisa tutkielma aiheesta, jota meidän maassamme on vähän tutkittu. Yksityiskohdista voimme olla eri mieltä, mutta alustus kulkee kirjoittajan vastuulla. Keskustelussa olisi mielestäni rajoitettava päätöslauselmaan.

Kulo: Kun KKn johtokunnassa ryhdyttiin suunnittelemaan alustusta ensi vuoden edustajakokoukselle, pyrittiin silloin jo löytämään sellainen aihe, joka olisi mahdollisimman kiltti ja josta meidän keskuudessamme ei voisi tulla mitään suurempia ristiriitoja. Tällöin löydettiin määrähinnat ja annettiin tehtävä maisteri Saloselle, jonka tuotteen kaikki olemme joutuneet saamaan ja tutustumaan siihen. Olen valmis myöntämään, että saamansa tehtävän Salonen on suorittanut erittäin hyvin ja hänen työnsä on annettava tunnustus.

Kysymys on vain siitä, tullaanko näiden puitteiden mukaan pääsemään ajateltuun tulokseen. Pohjana on se, että voitaisiin kuluttajien eduksi vaikuttaa siten, että hintoja voitaisiin alentaa. Tämä kysymys askarruttaa mieltä. Vaikkapa kaikki se, mitä esitetään, saataisiin voimaan, olisi tulos pieni. Määrähinnat koskevat pientä osaa tuotannosta jakeluun tulevista tavaroista, joten minulla on se käsitys, että vaikka ne poistettaisiin, hinnat eivät laske. Pääjohtaja Laakso mainitsi eräässä toisessa tilaisuudessa kannattavuudesta, joka nyt on meikäläisessä osuuskauppalikkeessa erittäin heikko, tappiollisia tilinpäätöksiä on paljon. Tulee siihen käsitykseen, että vaikka määrähintoja ei olisi olemassa, saataisiin tuskin mitään huomattavampaa etua kuluttajille. Tuntuu päinvastoin siltä, että hinnat saattaisivat kohota, koska kaupan kannattavuus on varsin heikko. Minusta ei ole mitään syytä lähteä vastustamaan ainakaan osuuskauppalikkeeseen kannalta tekijän esitystä, vaikka osuuskauppalikkeella onkin eräs etu puolellaan: niidenkin tavaroiden kohdalla, joiden hintoja ei ole oikeus alentaa, voi osuuskauppalike antaa ostajille korvauksen ylijäämäpalautuksen muodossa. Tähän ei ole syytä millään tavoin käydä käsiksi ja korostaa sitä, vaan päätöslauselmien kohdalla on katsottava, mihin ne pyrkivät. Kun pyrkimyksenä on koettaa löytää keinoja, joilla kuluttajain asemaa parannettaisiin, voisimme tämän päätöslauselman tällaisenaan hyväksyä ja lausua toivomuksen, että KKn taholta kiinnitettäisiin huomiota suurempiin tekijöihin, joilla hintoja rasitetaan tuotantoportaassa eikä vain jakelun yhteydessä tapahtuviin.

Alanne: Määrähinnat voidaan kyllä määritellä, mutta niiden poistaminen ei voi vapaaseen kilpailuun viedä eikä vaikuttaa. Meillä on yhteiskunnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka pitävät huolta siitä, että vapaata kilpailua ei tule syntymään. Tiedämme, että taloudelliseen elämäme on muodostunut suuryrityksiä, monopoliyhtymiä, jotka pitävät määrähinnat kurissa ja joilla on valta sekä käyttö pääomia, joiden turvin voivat ryhtyä kilpailuun, jos pienyritykset koettavat alentaa hintoja. Varsinaiseen hintojen alennukseen ei tällakaan esityksellä päästä, mutta ehkä tämä on askelelkin päin, että asiaa vastaisuudessa voidaan käsitellä tuotantoportaassa.

Kiiskinen: Minun nähdäkseni asiaa ei olisi jätettävä siihen, että toisessa yhteydessä puututaan tuotantoportaaseen, vaan tässä yhteydessä siihen olisi varsin hyvä tilaisuus. Salosen tutkielma on varsin mielenkiintoinen ja ansiokas sinänsä. Minun nähdäkseni olisi vain voitu mennä hiukan pitemmälle siinä mielessä, että kartelli- ja monopoliyhtymien hintapolitiikkaan olisi syytä puuttua ja todeta tämä ponsilauselemassa. Siinä mielessä ponnet kaipaavat tarkistusta, olisi käytävä syvemmin käsiksi hintapolitiikkaan, jotta se tuottaisi käytännöllisiä tuloksia. Tässä suhteessa tuntuu, että asian myöhemmässä vaiheessa olisi saatava aikaan jyrkempiä muutoksia. Ehkä seuraavassa hallintoneuvoston kokouksessa ja edustajakokouksessa on tilaisuus näihin puuttua.

Tanner: Olisi hyvä sanoa tässä vaiheessa, mitä toivomuksia ponsilauseelmiin nähden on. Myöhemmin niitä on vaikea muuttaa.

Suortti: Olemme kaksi eri kertaa esittäneet voimakkaan arvostelun monipoliytymistä vv 1927 ja 1948. Toivomme, että vuoden 1948 alustuksen päätöslauselman perusteella saadaan myös jotakin valmista. Sen nojallahan jo saatiin kartellikomitea lainsäädäntöä valmistelemaan. Lakiesitys on nyt valmiina ja on vaadittava, että siitä tulce tosi. Hintakysymykset ovat nimenomaan kuluttajien asioita, ja KKn velvollisuus on puuttua niihin. Tämän vuoden alustus koskee tosin rajoitettua aihetta, mutta samalla esitetään vaatimus siitä, että kartellilaki saadaan valmiiksi.

Laakso: Johtokunta asetti pienen jaoston, joka on tarkastanut johtopäätökset ja ponsilauseimat. Sen jälkeen johtokunta on ne käsitellyt ja yhtynyt täysin yksimielisesti ponsilausemaehdotukseen.

Hallituneuvosto yksimielisesti hyväksyi tässä lukemisessa alustuksen ja ponsiehdotuksen esitettäväksi liittokokouksille.

14. §

Palkka-asioita

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että asunto-osaston vakinaiseksi päälliköksi nimitetyn dipl.ins. Pekka Parnäsen palkka korotetaan 98 000 markkaan kuukaudessa ja että Osuuskauppakoulun rehtorille, maisteri Eero Vuoristolle annetaan rahapalkan lisäksi vapaa asunto Osuuskauppakoulussa.

Edelleen johtokunta yksimielisesti esittää, että hallituneuvosto myöntäisi sille valtuutuksen korottaa matkapäiväkorvauksia 20-30 %. Sen jälkeen asiasta on neuvoteltu toisten keskusjärjestöjen kanssa. Korotus tulisi olemaan korkeampi alemmissa päivärahaluokissa.

Andersson: Minua alkaa pikkuisen ihmetyttää tämä tärehtöorien palkan korotusasia. Osuuskauppaliikkeessähän on jouduttu kustannustasoa alentamaan jatkuvasti ja pyritty alentamaan vähäpalkkaisten myymäläapulaisten ja pienten liikkeiden myymälänhoitajien palkkoja, jopa vähentämään henkilökuntaakin. Minusta ei tunnu oikeastaan yhdenmukaiselta, että korkeiden tärehtöorien palkkoja nyt mennään ylentämään. Minä en tuollaista politiikkaa voi hyväksyä muuta kuin siinä tapauksessa, että tarkastetaan koko osuuskauppaliikkeen palveluksessa oleva henkilöstö ja myönnetään palkankorotuksia alempaan päähän.

Tanner: Andersson erehtyi nyt väärään asiaan, sillä näissä kahdessa tapauksessa on kysymyksessä toimen muutos.

Leinonen: Kyllä minun nähdäkseni Andersson puhui oikeassa paikassa tästä asiasta. Tähdentäisin sitä, miten pienellä palkalla ihmiset tuolla ken-

tällä työskentelevät. Kuoppala esittää usein liikkeiden kannattavuusseikkoja, jotka ovat hyvin murheellisia. Kun joutuu seuraamaan jäsenosuusliikkeiden kannattavuuskysymyksiä ja mittahavikkoja, ei voi tulla muuhun tulokseen, kuin että varsinainen henkilökunta on alipalkattua. Siitä johdettavat mittahavikit, ja siellä olisi korjaamisen varaa. Pitäisi päästä siihen, että massojen palkkoja lähdetäisiin korottamaan. Pari kolme vuotta sitten yläpään palkkojen korotukset olivat jatkuvia. Yhdyn Anderssoniin siinä, että insinöörin palkan korottaminen 98 000 markkaan on liikaa, esim. kaupungininsinöörien palkat ovat paljon alhaisempia. Täytyykö rehtorin asunnon olla näin suuri, 140 m². Kun tiedämme maassamme vallitsevan asuntokurjuuden, tuntuu tämä liian suurelta.

Hallintoneuvosto yksimielisesti hyväksyi johtokunnan ehdotuksen Pärnäsén ja Vuoriston palkkojen korottamisesta sekä antoi esitetyn valtuuden matkapäiväkorvausten tarkistamiseen.

15. §

Johtokunnan pöytäkirjat

Sihtööri Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 5.6. - 14. 12.

Kemin Osuuskaupan Kirjelmä

Tainio: Haluaisin käsitellä Kemin Osuuskaupan asiaa. Kysymys ei ole siellä ainoastaan perunatileistä, vaan paljon muustakin, jota on asioita tutkittaessa tullut selville ja joista seikoista konttoripäällikkö Jokela on ollut tietoinen. Jo edellisen kaupallisen johtajan aikana oli ollut säännöstelytilaisissa vajauksia, jotka ovat aiheuttaneet huomattavia menetyksiä osuusliikkeelle. Kaikkien näiden juttujen selvittäminen on vaatinut paljon aikaa. Kuinka paljon nämä kaikki ovat tulleet Kemin Osuuskaupalle maksamaan, ei ole vielä selvilläkään. Suoritetut järjestelyt huomioon ottaen myös ravintolan perunatilit, merkitsevät Kemin Osuuskaupalle n. 20 mmk:n menetystä. Lisäksi tulee vielä Haka-juttu, josta jäänee saamatta 6-8 mmk. Kysytään, miksei Lehtoa erotettu. Olisi ollut paikallaan erottaa molemmat, mutta siellä on harkittu asiaa ja tultu siihen tulokseen, että säännöstelyrikkomukset olivat varastonhoitaja Laitilan ja konttoripäällikkö Jokelan asioita. Tästä syystä katsottiin Jokelan toimesta pidättämisen riittävän. Mielestäni kysymystä on käsitelty siellä niin tahdikkaasti kuin mahdollista, ja kun siellä olleet tilintarkastajat mainitsivat, että Laitilan erottaminen olisi ollut poliittinen juttu, tuntuu se kohtuuttomalta. Kemin Osuuskaupan hallintoelimet ovat mielestäni oikeassa ryhtyessään varovaisuustoimenpiteisiin ja katsoessaan, että liikkeen johdossa pitäisi olla sellaisia henkilöitä, joihin voidaan luottaa. Että osuuskaupan toiminta on menestynyt varsin hyvin, johtuu siitä, että hallintoelimet ovat entistä tarkkaavaisemmin pyrkineet ohjaamaan liikettä paremmille raiteille. Velka OTKile on saatu supistumaan näiden toimenpiteiden avulla 150 mmk:sta 50-60 mmk:aan, ja

liikkeen kehitys on kulkenut verraten nopeasti eteenpäin. Toimenpiteet, joihin on ryhdytty, ovat olleet täysin paikallaan ja neuvontaosaston olisi pitänyt tukea osuuskaupan hallintoelimiä eikä ryhtyä niitä vastustamaan.

Pendolin: Lokakuun pöytäkirjoissa oli lyhyt maininta entisen toimintajohtaja Tuokkolan eläkeasiasta. Se on kai johtokunnan kokouksessa jäänyt pöydälle. Pyytäisin saada tiedustella, kiikastaako siinä jokin asia vai miksi sen hoitaminen tuottaa vaikeuksia.

Kuoppala: Tainion puheenvuoron johdosta viittaan johtokunnan pöytäkirjaan. Siellä on riittävän laajasti tämä asia selvitelty. Tuntuu hiukan ihmeelliseksi, että Tainio haluaa mainita valtavia menetyslukuja pöytäkirjaan. Tämä on outoa siitäkin syystä, että Kemin Osuuskaupasta täällä käyneet henkilöt eivät halunneet tästä asiasta paljon puhua ja neuvontaosastoa on mm. pyritty moittimaan siitä, ettei tällaisia asioita ole aikanaan tutkittu. Olemme ilmoittaneet, että olemme valmiit suorittamaan tutkimuksia, jos hallintokunnat niin haluavat. Tainion maininta tuntuu minusta melko lailla epäviisaalta. Menetyksistä on vaikea tehdä niin selviä johtopäätöksiä, koska täytyy olettaa, että järjestelyillä on aikanaan saatu vastaava tuotto. Joka tapauksessa asia on ikävä eikä ole puolustettavissa tai hyväksyttävissä.

Mitä tulee Tuokkolan eläkekysymykseen, niin se oli käsiteltävänä OLL:n liittotoimikunnassa, joka teki KKn johtokunnalle esityksen ja eläke aiottiin hyväksyä esitetyn suuruisena. Samanaikaisesti kuitenkin kuultiin, että Tuokkola oli ryhtynyt perustamaan paikkakunnalle leipomoa ja oli sitä varten käynyt suorittamassa hankintoja ja pyytänyt tarjouksia rakennus-aineista. Kun eläkepäätös edellyttää, että ao. eläkkeen saaja ei ryhdy toimimaan osuuskauppaliikkeen etujen vastaisesti, jätti johtokunta Tuokkolan eläkeasian pöydälle. Tuokkola on itse käynyt keskustelemassa tästä kysymyksestä eikä ole selvästi kieltänyt, etteikö olisi mukana yrityksen perustamisessa. Hänen kanssaan on sovittu odotettavan siksi, että perustetun leipomoliikkeen rekisteri-ilmoitus saadaan nähtäväksi, Sen jälkeen asia otetaan uudelleen johtokunnassa esille. Tuokkola ilmoitti suostuvansa tähän järjestelyyn.

Kiiskinen: Johtokunnan pöytäkirjasta ja sen jälkeen Tainion esityksestä kävi selville Kemin Osuuskaupan tapaukset. Täytyy todeta, että ne ovat erittäin ikäviä ja sitä suuremmalla syyllä siinä mielessä, että kun liikkeen hallintokunnat yrittävät selvittää ne mahdollisimman edullisesti pois päiväjäestyksestä, ne eivät saa tukea KKn taholta, vaan täällä tehdään niistä poliittinen juttu ja lähdetään lyömään liikkeen hallintokuntaa. Tämä on ihmeellinen asia olkoonkin, että kysymyksessä on Kemin Osuuskauppa, joka on vahvasti vasemmalla. Minun nähdäkseni hallintokunnat ovat menettelleet aivan oikein erottaessaan Jokelan, joka on nämä asiat järjestänyt ja hoitanut huolimatta siitä, että Lehtokin on ollut tästä tietoinen. On tahdottu erottaa pienempi paha, jottei tehtäisi niin suurta numeroa kuin toimitusjohtajan erottaminen on. Yhdyn Tainion käsitykseen siinä, että KK ei ole menetellyt oikealla tavalla.

Heikkilä: Pöytäkirjojen luvun kohdalla ja sikäli kun asiaa täällä kuulin, ei meikäläinen henkilö voi vetää johtopäätöstä, että KKn johtokunta olisi menettänyt poliittisesti. Asian luonne on sellainen, että KKn johtokunnan menettäminen on ainakin sellaisen henkilön kannalta, joka ei tunne poliittisia mielenpiirteitä, aivan oikea. En löydä tästä poliittista toimenpidettä.

Tanner: Kuten lausunnostani ilmenee, johtokunta on ollut sitä mieltä, että eräiden edustusmenojen kirjaaminen perunarubriikkiin alle ei ollut oikea. Se on ollut moitittavaa, mutta on naurettavaa siitä tehdä syyte epärehellisydestä. Luultavasti yksi ja toinen liikkeen johtaja on syysliittynyt samantien menettelyyn, kun on tahtonut asian jäävän vähemmän huomatuksi. Syytteen nostamisella siitä tehdään iso juttu, mihin KKn taholta ei voida yhtyä. Tainio on koettanut parantaa asiaa esittämällä, että siellä on tehty kavalluksia. Tainion olisi varottava, ettei joudu perättömien juttujen johdosta syytteeseen. Sikäli kun olen asiasta kuullut, on kysymyksessä ollut saman tavarankäytön tuotannon puolella, jolloin on laskettu saatavan suurempaa ansiota ja voittoa. Se ei ole kauniisti tehty, mutta ei sitä voi pitää kavalluksena. Kemi on nähtävästi ruvennut kadehtimaan Porin gloriata ja tahtonut päästä puheenaieheeksi. Kemi kulkee nyt ilmeisesti sellaiseen suuntaan, joka ennen pitkää tulee aiheuttamaan seurauksia.

Tainio: Tosiasia on, että siellä on vajauksia myös säännöstelytavaroissa, jotka vajaukset on jouduttu peittämään määrättyllä tavalla, esim. hankkimalla tilalle kalliimpaa sokeria. Tosiasiat eivät tästä muuksi muutu.

Pöytäkirjat päätettiin merkitä kuulluiksi.

Vakuudeksi:

Vainio
Jouko Järvelä

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä helmikuun 27. päivänä 1954.

Kalle Lindström

J. Järvelä